

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**KOCAELİ'DE YEREL YÖNETİMLERİN
YEREL BASIN İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Semiha LAVAS ÖZKOL

KOCAELİ-2018

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**KOCAELİ'DE YEREL YÖNETİMLERİN
YEREL BASIN İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEMİHA LAVAS ÖZKOL

DANIŞMAN: PROF. DR. EMEL BAŞTÜRK AKCA

KOCAELİ-2018

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**KOCAELİ'DE YEREL YÖNETİMLERİN YEREL BASIN İLE
İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Semiha Lavas Özkol

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 20.06.2018/16

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Emel Baştürk Akca

Jüri Üyesi: Doç Dr Gürsoy Değirmenciöglu

Jüri Üyesi: Dr. Öğretim Üyesi Meltem Gönden

Emel Baştürk Akca
GL
Meltem Gönden

KOCAELİ 2018

ÖNSÖZ

Yerel yönetimler içinde özellikle belediyeler, seçilerek görev başına geldikleri ve oy kaygısı taşıdıkları için halkla ilişkiler çalışmalarına daha fazla önem vermektedir. Bu nedenle de kamu kurumları içerisinde basınla ilişkilerini en sıkı tutan yönetim birimi olarak dikkat çekmektedirler. Bu çalışmayla da iki kurumun birbiriyle olan etkileşimi ve iletişimi hem tarihteki gelişimleri, hem de günümüzdeki konumları üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yerel yönetimler, belediyeler, halkla ilişkiler ve yerel basın alanında çok fazla kaynak bulunmasına rağmen tüm bu kavramların birbiriyle olan ilişkilerini ortaya koyacak doğrudan kaynağa ulaşmakta zorluklarla karşılaşmıştır. Bu zorlukları aşmam ve daha titiz bir çalışma ortaya çıkarmam konusunda bana yol gösterici olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Emel Baştürk Akca, Doç. Dr. İhsan Karlı, Doç. Dr. Gürsoy Değirmencioğlu, Dr. Öğretim üyesi Aysel Çetinkaya, Dr, Öğretim üyesi Meltem Günden'e, değerli aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim. Araştırmanın konuyla alakalı yapılacak çalışmalara kaynak olmasını temenni ederim.

Semiha LAVAS ÖZKOL

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	VI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE YEREL BASINLA İLİŞKİSİ

1.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci.....	4
1.1.1. Yerel Yönetimler.....	4
1.1.2. Yerel Yönetimlerin Gelişimi.....	7
1.1.2.1. Cumhuriyet Öncesi Yerel Yönetimler.....	7
1.1.2.2. Cumhuriyet Sonrası Yerel Yönetimler.....	9
1.1.3. Yönetim Anlayışında Değişim ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi.....	12
1.1.4. Yerel Yönetimlerin Etkinliğinin Artırılması.....	15
1.1.5. Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Önemi.....	16
1.1.5.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Halkla İlişkiler Faaliyetleri.....	19
1.1.5.2. Cumhuriyet Sonrası Dönemde İletişim ve Halkla İlişkiler Alanında Yaşanan Gelişmeler.....	21
1.2. Yerel Yönetimler ve Yerel Basın İlişkisi.....	27
1.2.1. Türkiye’de Yerel Basın.....	27
1.2.1.1. İstanbul Basını.....	32
1.2.1.2. Vilayet Gazeteleri.....	39
1.2.1.3. Anadolu Basını.....	42

İKİNCİ BÖLÜM

2. KOCAELİ’DE YEREL BASIN, YEREL YÖNETİM İLİŞKİSİ

2.1. Kocaeli’de Yerel Basın.....	48
2.1.1. Kocaeli Basını İçin Önemli Gün: 16 Ocak.....	49
2.1.2. Kocaeli Basını’nın Bugünkü Durumu.....	50
2.1.2.1. Yerel Basın İçin Resmi İlanın Önemi.....	52
2.2. Kocaeli’de Yerel Basın’ın Yerel Yönetimlerle İlişkisi.....	54
2.2.1. Yerel Yönetimlerde Basın ve Halkla İlişkiler Bürolarının Oluşumu...	60
2.2.1.1. Basın Bürolarının Görevleri.....	63
2.2.2. Basınla İlişki Biçimleri.....	67
2.2.2.1. Basın Toplantıları.....	69
2.2.2.2. Rutin Toplantılar ve Tanıtım.....	70
2.2.2.3. Basın Turları ve Gezileri.....	70
2.2.2.4. Basın Bildirisi ve Haber Mektubu.....	71
2.2.2.5. Basın Bülteni.....	71

2.2.2.6. Advertorial Haber.....	73
2.2.2.7.Tanıtım ve Diğer Yazılı Araçlar.....	73

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLE İLGİLİ İLETİLERİN KOCAELİ BASININDAKİ YANSIMALARININ İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

3.1. Araştırmanın Amacı.....	75
3.2. Araştırmanın Problemi.....	75
3.3. Araştırmanın Önemi.....	76
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	76
3.5. Araştırmanın Yöntemi.....	76
3.6. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin <i>Özgür Kocaeli</i> , <i>Kocaeli Demokrat Ve Kocaeli</i> Gazetelerindeki İletilerinin Nicel İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi.....	77
3.7. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin <i>Özgür Kocaeli</i> , <i>Demokrat Kocaeli Ve Kocaeli</i> Gazetelerindeki İletilerinin Nitel İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi.....	80
3.8.Bulguların Değerlendirilmesi.....	96

SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA.....	99
EKLER.....	101
ÖZGEÇMİŞ.....	105

ÖZET

Günümüzde yerel yönetimlerin yerel basın üzerindeki etkinliği ve her iki kurumun birbiriyle olan ilişkisi artmıştır. Araştırmada yerel yönetim birimleri içerisinde yetkinliği en çok olan belediyelerin yerel basını halkla ilişkiler faaliyetleri içerisinde propaganda aracı olarak kullandığı öngörüsünden hareketle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Kocaeli'nde yazılı basında yer alan iletileri incelenmiştir. Bulgular, içerik çözümleme yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, belediyelerin siyasi bir yapılanmayla oluştukları için propaganda içerikli mesajlara sık sık yer verdikleri, Kocaeli basınının da bunu doğrudan okuyucuya ilettiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetimler, yerel medya, halkla ilişkiler, belediye

ABSTRACT

Today, the effectiveness of local governments on the local press and the relationship between the two institutions have enhanced. As the reports of Kocaeli Metropolitan Municipality in Kocaeli were examined, municipalities with the most competence in the local administration units used local media as a means of propaganda in public relations activities. The findings were examined using content analysis method. In the survey, the results of the Kocaeli press have conveyed this directly to the reader, as the municipalities frequently include propaganda messages because they are formed with a political structure.

Key Words: local governments, local media, public relations, municipality

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BİK	: Basın İlan Kurumu
DP	: Demokrat Parti
DPT	: Devlet Personel Dairesi
FTP	: File Transfer Protocol
Kanal D	: Kanal Doğan
KAYA	: Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
KBB	: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
NTV	: Nergis Televizyonu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TGRT	: Türkiye Gazetesi Radyo Televizyonu
TODAİE	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TV	: Televizyon

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden Giden Haber Bültenleri Ve Gazetelerde Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili Çıkan İletilerin Sayısına Göre....	77
Tablo 2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı Hakkında Çıkan İletilerin İlk Sayfa Ve İç Sayfalara Göre Dağılımı.....	78
Tablo 3. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı Hakkında Çıkan İletilerin Sayfa İçindeki Yeri.....	79
Tablo 4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Üretildiği Haber Organizasyonuna Göre.....	80
Tablo 5. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili Basın Yayın Birimlerinden Giden İletilerin Gazetelerde Doğrudan Kullanımına Göre.....	82
Tablo 6. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Olumlu-Olumsuz Kullanımına Göre	83
Tablo 7. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili Çıkan İletilerin Propaganda İçerikli Olmasına Göre.....	84
Tablo 8. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Gazete Yazı Türlerine Göre.....	85
Tablo 9. Büyükşehir Belediyesi İle İlgili Haberlerin İçeriklerine Göre	86
Tablo 10. Haber Kaynaklarının Temsiline Göre.....	87
Tablo 11. Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İle İlgili Haberlerin Konularına Göre	88
Tablo 12. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğraf Kullanımına Göre.....	89
Tablo 13. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafların Rengine Göre	90
Tablo 14. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafın İçeriğine Göre.....	91
Tablo 15. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafların Metinle Uyumuna Göre.....	92

GİRİŞ

Yerel yönetim ya da yerinden yönetim, yerel halkın kendi eliyle seçtiği organlarca yönetilmesini sağlayan dizgenin, bir başka deyişle yerel meclisin denetimi altındaki yönetim biriminin adıdır. Türk yerel dizgesinin bilenen üç ögesi: belediyeler, il özel idareleri ve köy yönetimleridir. Yerel yönetimlerin tarih sürecine bakıldığında; birçok değişikliğe uğradığı, son 14 yılda özellikle belediyelerin yetki ve etkinliğinin arttırıldığı, il özel idarelerinin kapatılarak köy idarelerinin büyük çoğunluğunun da mali olarak belediyelere bağlandığı görülmektedir.

Yerel yönetimler hedef kitlelerine ulaşma noktasında var olan hizmetleri sunmanın yanı sıra değişen sosyo-ekonomik koşullar, beklentiler ve ihtiyaçları dikkate almaktadır. Yerel yönetimler küreselleşme sürecinde çok önemli gelişmelere sahne olmakta ve farklılaşan koşul ve gereksinimlere uyma gayretinde bulunmaktadır. Yerel yönetimler, halkın seçtiği birimler olduğu için yine halkın memnuniyetini ne derece kazandığını ölçebilmesi, vatandaş odaklı bir sunum gerçekleştirmesi gerekmektedir. Halkın demokratik katılımının sağlanabilmesi ancak siyasal yönetimin meşruiyetini halka dayandırmak, bu da halkı inandırmaktan geçmektedir. Bu noktada yerel yönetim, yerel siyaset için seçmen yani vatandaş arasındaki ilişkide iletişim büyük önem arz etmektedir. Çünkü başarılı bir yönetim, etkin bir iletişim sistemi ile eşdeğer görülmektedir.

Yönetim ve seçmen arasındaki başarılı iletişimin yolu, medyadan geçmektedir. Medya, yerel yönetimlerin halka doğrudan ulaşmaları noktasında önemli ve güçlü bir araçtır.

İlk Türk gazetesi olarak nitelendirilebilecek Osmanlılar döneminde Osmanlıca çıkarılan 1831 tarihli Takvim'i Vakayi'den sonra medya günümüzde büyük bir ivme kazanmıştır. Bugün Türkiye'de 6 bin 800 civarında gazete yayın hayatına devam etmektedir.

Medya, bugün dev bir sektör haline gelmiş bulunmakla birlikte kamu ya da özel kurum ve kuruluşların da halkla iletişim kurmaları noktasında önemli araç konumunda görülmektedir. Bu noktada 1990 sonrasında gelişen Türk medyası, yerel yönetimlerin de halkla iletişim noktasında giderek bu sektörle olan bağı kuvvetlendirmiştir.

Yerel yönetimlerin kendi ideolojisini kabul ettirme, beyin yıkama fonksiyonunu aktifleştirme durumu, etkin bir propaganda gerektirmektedir. Propaganda bir öğretinin düzenli ve sistematik olarak yayılması, bir fikrin ya da davanın duyurulması anlamına gelmektedir. Kısacası bir ideolojinin aşılması demektir. Propagandanın hedef kitleye ulaşması ancak iyi bir iletişimle sağlanabileceğinden yerel yönetimler medyaya fazlasıyla ihtiyaç duymaktadır.

Bu araştırmada yerel yönetimlerin içinde etkinliği en kuvvetli olması nedeniyle belediyeler ele alınmış ve yerel basın ile olan ilişkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Belediyeler, karar ve yürütme organlarının yerel halkın seçimiyle oluşturulması, halka en yakın yönetsel birimler olmaları nedeniyle tümüyle halkla ilişkileri gerektirmektedir. Sağlıklı bir şekilde yönetim-yönetilen ilişkisinin kurulabilmesi ve hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için iyi bir halkla ilişkiler ağının oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle belediyelerin yerel basın ile sıkı bir ilişkisi olduğundan söz edilebilmektedir.

Araştırmanın birinci bölümünde; Türkiye’de yerel yönetimlerin yerel basın ile ilişkisi her iki kurumun da tarihsel sürecine bakılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde ise; Kocaeli’nde yerel yönetimler ve yerel basının ilişkisi irdelenmiş ve özellikle belediyelerin halkla ilişkiler çalışmalarında kullandığı yöntemler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin organizasyon yapısı içerisinde yer alan Basın Yayın ve Halkla İlişkiler bürosunun oluşumu ve görevleri bugünkü şartlarıyla ele alınmış, yerel basınla olan ilişkisi üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde de; Kocaeli'nde yerel yönetimlerin yerel basın ilişkisi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneklemini üzerinden analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada içerik çözümleme yöntemi kullanılmış, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden basına servis edilen bültenler ile yerel gazetelerde çıkan kurum haberleri analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE YEREL BASINLA İLİŞKİSİ

Türkiye’de yerel yönetimlerin yerel basın ile sıkı bir ilişkisi olduğu, her iki kurumun da varlıklarını daha etkin bir şekilde sürdürebilmesi için birbirlerine ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bu durumun tarihsel süreçte nasıl geliştiği ve değişkenliğini ortaya koyabilmek için öncelikle yerel yönetimlerin gelişim sürecini ele almak gerekmektedir.

1.1.Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci

Yerel yönetimlerin varlık nedeni halka hizmettir. Bu nedenle de etkin yerel yönetimler için halkla ilişkiye özel önem verilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimlerin tarihsel süreçte halkın taleplerine duyarlı olmak, aktif bir şekilde cevap vermek bunu da yaparken dönemin yöntemleri ve özellikle kitle iletişim araçlarından yararlandığı görülmektedir.

1.1.1.Yerel Yönetimler

“Yerel yönetimlerin evrensel tanımı, belirli bir coğrafi alanla sınırlanmıştır. İl, kent, köy gibi yerleşim birimlerinde yaşayan yerel topluluğun bireylerine bir arada yaşamaları nedeniyle kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan karar organları ve bazı durumlarda da yürütme organı yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip merkezi yönetimle olan ilişkilerinde özerk olarak hareket edebilen kamu tüzel kişileri olarak ifade edilmektedir.” (Aktaran:Öztürk, 1997:43)

Yerinden yönetim, kamu yönetimi örgütlerinin yönetime ilişkin güç ve yetkilerini içinde yer aldıkları kamu yönetimi sisteminin merkezinde odaklanan ve sistemin tümü üzerinde söz sahibi olan otoritenin müdahale ve kontrolünden olabildiğince uzak bir biçimde kendi başlarına kullanabilmelerini, diğer bir ifadeyle

yönetime ilişkin temel işlev ve süreçlerin yönetim olayının yaşandığı yerde gerçekleşmesini anlatan kavram olarak tanımlanmaktadır. (Saran, 2004: 179)

Yerel yönetimin, halka en yakın yönetim olduğu, halkın günlük ve gelecekteki yaşamıyla ilgili önemli kararlar alan birimler olduğu bir gerçektir. Bugün pek çok ülkede yerel yönetimlerin demokratik kurumların önde gelenlerinden biri olarak görüldüğü bilinmektedir. Bunun nedeni de yerel yönetimlerin halkın kendi kendini yönetmesine imkân veren kurumlar olması şeklinde açıklanabilir. Demokrasinin en somut uygulama alanı olarak yerel yönetimler belirtilebilir. (Aktaran; Tunçer, 2012: 141)

“Kamu sisteminin bir bölümü olan yerel yönetimler; topluluk halinde yaşayan insanlar arasında siyasi, hukuki ve idari işlerin düzenlenmesinde kabul edilen merkeziyet, adem-i merkeziyet ve karma sistemlerin benimsenmiş olmasına göre farklı önem ve özellik taşımaktadır. Tarihsel gelişim süreci içerisinde; ilk çağda ve yeni çağın başlarında merkeziyet, orta çağda adem-i merkeziyet sistemlerinin daha çok benimsenmiş olduğu, demokrasiye dayalı rejimlerin kuruluşundan sonraki dönemlerde ise adem-i merkeziyet ve karma sistemin çoğunlukla uygulama alanı bulunduğu görülmektedir. (Aygün, 2010: 81)

Yerel yönetimlerin türleri; ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasal şartlarına bağlı olarak değişmektedir. Türkiye’de yerel yönetim kapsamına il özel idareleri, belediyeler ve köyler girmektedir. Yapılan son düzenlemelerle birlikte yerel yönetim kapsamına giren tek yönetim birimi belediyeler oldu. Yerel yönetimler ülkelere göre farklılıklar gösterse de bazı evrensel niteliklere sahiptirler. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği belgelerinde dile getirilmiş olan Türkiye’de de onaylanmış olan evrensel niteliklerden söz edilebilir. Bunlar şöyledir:

“1) Yerel yönetim kuruluşları ülkenin yönetim sisteminin bütünlüğü içinde yer alır.

2) Kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri, gelir sistemleri yasama organı tarafından belirlenir.

3) Yerel yönetimler, merkezi yönetimin hiyerarşik denetimi altında değildir.

4) Merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde hukuka uygunluk denetimi yürütür. Ayrıca ülke yönetiminde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla yerel yönetimlerin de uymaları gereken ulusal amaçları, hedefleri, ilkeleri ve standartları belirler.

5) Yerel yönetimler, yürütülmesi kendilerine bırakılmış olan kamu hizmetlerine ilişkin kararları almak, tercihleri yapmak, bunlar için vergi salmak yetkisini de içerecek biçimde çeşitli yollarla mali kaynak bulmak ve kendi iç-organizasyon yapılarını kurmak bakımından idari özerklikten yararlanırlar.

6) Karar organları ve bazı durumlarda da yürütme organı, yerel toplulukça seçilerek göreve getirilir.” (Öztürk, 1997: 44)

Yerinden yönetim, her devlette var olması doğal olan yasama, yürütme ve yargıya ilişkin yetkilerin kamu güçlerinin bir kısmının merkezi yönetimden daha az yetkili bir yönetime aktarılması olarak ifade edilmektedir. Yerinden yönetimin merkezi yönetime göre daha güçlü bir yönetim birimi olduğu söylenebilir.

Yerel yönetimlerin var olma nedenleri arasında kaynakların adil bir şekilde dağıtılması ve etkin bir şekilde kullanımının sağlanması yer almaktadır. (Öztürk, 1997:49)

Yerel yönetimler, demokratik yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Anayasada da yerel yönetimlere özel bir önem verildiği görülmektedir. Bu bağlamda anayasanın (1982) 123. maddesine bakıldığında; “İdarenin kuruluş ve görevleri merkezi yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır” denilmektedir. (Koçak, 2008:24)

Yerel yönetimlerin yapısına ve niteliğine bakarak merkezi yönetimin bir temsilcisi olduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerin rolü, merkezi yönetim tarafından alınan kararları yerel ölçekte yürütmek, halka sunulmasını sağlamaktır. Yerel yönetimlerle ilgili politikaların merkezi yönetim tarafından belirlendiği görülmektedir. (Öztürk, 1997:44)

1.1.2.Yerel Yönetimlerin Gelişimi

Yerel yönetim tarihine bakıldığında; daha etkin bir yönetim için merkezi yönetiminin kontrolünden yerinden yönetimin daha etkin hale getirilmesine dönük bir süreç karşımıza çıkmaktadır.

1.1.2.1.Cumhuriyet Öncesi Yerel Yönetimler

Osmanlı Devleti'nde toprak rejimine dayalı, merkezi, fakat etkin bir yönetim sisteminden söz edilmektedir. Toprakların büyük bir bölümünün kamusal araziden oluştuğu, yani toprakların devletin olduğu bilinmektedir. Devlet, toprakları özel bir şekilde işler. Bu sistem, bütün ülke düzeyinde kurulmuş olan askeri ve idari bir şebeke ile gerçekleşmiştir. Merkezden çevreye doğru yayılan hiyerarşik bir yapıdan söz etmek mümkündür. Ülkenin toprak yönünden parçalara ayrıldığı ve her biri merkeze bağlı sadık kişilere bağlanarak İslam-Türk devletlerinden devralınan bir yapının varlığından bahsedilebilmektedir. Merkezi yönetim arasındaki mali, idari ve askeri ilişkilerin tümünün "tumar" toprak rejimiyle yönetildiğinden söz edilebilir. Tımarın tanımlaması, kamusal araziden belli bir kısmının belli hizmet karşılığında bir şahsa verilmesidir. Tımar sahipleri, merkezi yönetime bağlı olan yönetimin yüksek kontrolü altında kişilerdir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 52)

Burada merkezi yönetimin yerel işleyişe daha fazla müdahaleci olduğu sonucuna varılabilir.

Osmanlı Devleti'nde kent, kasaba ve diğer yerleşim yerlerinde ayrı bir hukuki varlık ya da tüzel kişilikten söz edilemez. İstanbul dışındaki büyük, küçük tüm yerleşim birimlerinin taşra sayılarak, merkezi yönetimin taşra teşkilatlanması içerisinde yönetildiği görülmektedir. Yerleşim biriminin kaza yönetimine bağlı olduğu söylenebilir. Bu nedenle de bugünkü yerel yönetimlerin Tanzimat dönemine kadar Osmanlı yönetim sistemi içerisinde yer almadığı bilinmektedir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 52-53)

Osmanlı'nın şehir yönetiminde yerel ve mülki yönetim fonksiyonlarının birbirinden ayrılmadığı görülmektedir. Taşra yönetiminde kadı, bulunduğu yerin hem hâkimi, hem belediye başkanı, hem emniyet amiri, hem de halkın müracaat

edebileceği sosyal güvenlik makamı sayılmaktadır. Kadı, ayrıca vergilerin toplanmasına nezaret etmek, esnaf kuruluşlarının faaliyetlerini denetlemek, ticari malların fiyatı, kalite kontrolünü sağlamak gibi iktisadi görevlere de sahiptir. (Aktaran: Öztürk, 1997:53)

Osmanlı döneminde; kentsel alanda mahalle ve kırsal alanda köy toplulukları en alt yönetim birimleri olarak görülmektedir. 19. yüzyılın ilk yarısına kadar mahalleleri yönetenlerin imamlar olduğu bilinmektedir. İmamlar, birçok görevlerinin yanında, mahallede vergi ve nüfus memurluğu da yapabilmektedir. Mahalle ve köy yönetimini, yönetim statüsüne kavuşturmakta büyük adım olarak 1864 Vilayet Nizamnamesi gösterilebilir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 53-54)

Osmanlı Devleti'nde kendine özgü örgütlenme biçimi olarak vakıflar da sayılabilir. Bugün belediye hizmetleri olan köprü, yol, su, çeşme, hastane, han, hamam, konak, kervansaray gibi varlıkların vakıfların bir ürünü olduğu görülmektedir. Vakıflar, devlet ve halk ilişkisi açısından değerlendirildiğinde İslami bir toplum olan Osmanlılarda halkın devlete olan desteğinin hiçbir zorlama olmaksızın yerine getirdiği müesseseler olarak bilinmektedir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 53)

Osmanlı Devleti'nde yönetim ile halk arasındaki ilişkilerin özelliği dikkat çekmektedir. Yönetim halk ilişkisinin düzeyinin devletin en parlak döneminden yıkılış devrine kadar önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Osmanlı için özetle yönetici, halkına eşit ve adaletli muamelede bulunmuş, koruyucu ve gözetici bir yönetim alanında tarımdan ticarete sanata kadar ülkenin huzur ve güvenlik içinde yaşamasına çalışmıştır denilebilir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 56)

Osmanlı Devleti'nde geniş topraklar ve farklı milletlerden oluşan yapı içinde en göze çarpan özelliklerinden biri; halkın çeşitli kuruluşlar içinde örgütlenmiş olmasıdır. Vakıflar sayesinde halkın yönetime katılarak, toplumsal hizmet üretilmesine katkı sağlanmıştır.

18. yüzyıl, Osmanlı'da geri kalmışlığın bilincine varıldığı dönem olarak anlatılmaktadır. Osmanlı, Batı'nın askeri alanda olduğu kadar sanayide de üstünlüğünü anlamıştır. Bu nedenle de yeni bir yapılanma dönemine girmiştir.

Osmanlı'nın yönetim yapısı ve müesseselerindeki çözüme, teşkilat yapısında da yenilenmeyi gerektirmektedir.

Bu yenilenme süreci iki şekilde kendini göstermektedir. Birincisi II. Mahmud'a kadar olan devre olarak gösterilmektedir. Bu süreçte mevcut yapı bozulmadan müesseseler değiştirilmeden bir yenilik hareketi gerçekleştirilmiştir. Yeniliğin batının desteklediği II. Mahmud döneminde, mevcut düzeni değiştiren bir niteliğe büründüğü ve büyük ölçüde halka rağmen medyana geldiği ileri sürülmektedir. Bu dönemdeki yenilikler geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu düzenlemeler yapılırken Tanzimat'a girecek olan batılılaşma hareketinin ikili niteliğinin de temelleri atılmıştır. Bir yandan dine ve şeriata yönelik ilkeler devam ederken öte yandan idari, ticari ve askeri alanlarda batı kurumlarının yol ve yöntemlerinin kabul edildiği görülmektedir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 57)

Tanzimat döneminde taşra yönetimiyle ilgili düzenlemeye gidildiği, 1852 yılında yayınlanan fermanla valilerin yetkilerinin artırıldığı ve taşra memurlarının valiye bağlandığı görülmektedir. 1864 yılında çıkan "İdare-i Vilayet Nizamnamesi" ile deneme niteliğinde Tuna Vilayeti diye bir vilayet kurulduğu görülmektedir. Ayrıca bu nizamnamenin vilayette bir meclisin kurulmasını da öngördüğü belirlenmiştir. 1870 tarihli İdare-i Umumiye Vilayet Nizamnamesi'nde yeni sistem bütün eyaletlerde uygulanmaya başlamış ve taşra yönetimi sırasıyla vilayet, sancak, kaza, nahiye ve köy biçiminde örgütlenmiştir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 57-58)

1.1.2.2.Cumhuriyet Sonrası Yerel Yönetimler

Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyılın başlarına kadar kendine özgü bir yönetim yapısının bulunduğu söylenebilir. Tanzimat'tan sonra ülkeye batının devlet yönetimiyle ilgili kavramları girmiştir. Kamu yönetimi ve uygulamasına bakıldığında; Osmanlı'nın Kara Avrupası'ndan etkilendiği görülmektedir. 17. ve 18. yüzyılda Kara Avrupası'nda hâkim olan Polis Devleti anlayışının yerini Fransa Devrimi ile Hukuk Devleti anlayışına bıraktığı görülmektedir. Hukuk Devleti'nde temel haklar güvenliği, anayasal uygunluğun yargısal denetimi, kuvvetler ayrımı, demokratik rejim en önemli ilkelerdir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 59)

Bu gelişmelerin paralelinde Türkiye’de hukuki, idari ve siyasi yapıda batı sistemini temel alan bir değişiklik olduğu söylenebilir.

Yapısal olarak yaşanan değişimin ilk somut adımı olarak; 1921 ve özellikle 1924 Anayasaları gösterilmektedir. Bu süreci; 1961 ve 1982 Anayasaları takip etmiştir. Bu süreçte devletin ana niteliği Cumhuriyet olarak benimsenmiştir. Yönetme gücünü kutsal bir kaynağa dayandıran Osmanlı’nın yerini, egemenlik yetkisini seçimle ulustan alan TBMM’ye dayalı bir anayasal rejim almıştır. Cumhuriyetin ilkeleri demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak belirlenmiştir. (Öztürk, 1997: 60)

Yeni sistemde; Türkiye Devleti’nin ulusun egemenlik ve bütünlüğüne dayalı olmak bakımından Cumhuriyetçi, ulusal ve demokratik olduğu belirtilmiştir. Bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’nde yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden ayrılması anlamına gelen “kuvvetler ayrılığı” ilkesi benimsenmiş ve bu husus tüm anayasalarda yer almıştır. Bu ilkeler Cumhuriyet rejimini siyasi ve idari yönden Osmanlı’dan ayırmaktadır.

Cumhuriyet döneminde, kamu hizmetlerinin yürütülmesine yönelik ilk düzenlemeye 1921 Anayasası’nda rastlanmaktadır. 1982 Anayasası’nda da “Yönetim, kuruluş ve görevleri ile bir bütündür ve kanunla düzenlenir” şeklinde bir hükümle şekil aldığı görülmektedir. Cumhuriyet döneminde iki türlü yönetim şeklinden söz edilebilir. Biri merkezi yönetim, diğeri yerinden; yani yerel yönetimdir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 61)

Tüm kamu hizmetlerinin genelde merkezi yönetim, yerelde ise yerinden yönetim tarafından gerçekleştirildiği söylenebilir.

Türkiye’de yerel yönetim uygulamasının 1961 Anayasası ile bir anayasa ilkesi haline geldiği söylenebilmektedir.

1961 Anayasası’nın 116. maddesi ve 1982 Anayasası’nın 127. maddesinde “Yerel yönetimler, il, belediye veya köy halkının yerel müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları; yine kanunla

gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir” denilmektedir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 63)

Günümüzde yerel yönetimlerin yapısına bakacak olursak; küreselleşmenin etkisiyle demokratik yapının etkili bir aktörü, halka doğrudan hizmetleri sunabilen ve halk katılımına da imkân veren yönetsel birimler olarak nitelendirmek doğru olur. Ekonomik ve siyasal sistemlerdeki değişikliklerin yüzyıllardır yerleşmiş olan devlet hâkimiyeti kavramının terk edilmesinin devletin öneminin ve konumunun değişimine de etki ettiği görülmektedir. Sistemdeki değişiklikler kamu yönetimi üzerinde de etkili olmuştur. Bu gelişmelerin beraberinde yerelleşme önem kazanmaya başlamıştır.

Burada devletin otoritesi ve kaynaklarının büyük ölçüde yerel yönetimlere devredilmesi dolayısıyla yerel yönetimlerin güçlendirilmesi olarak tanımlanan yerelleşmenin zamanla değiştiği ve genişlediği görülmektedir. Yerelleşme eğilimi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin yanı sıra yerel sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin arttırılması, yerel medyanın desteklenmesi, yerel girişimciliğin arttırılması, yerel halkın yönetime daha geniş katılımının sağlanması, yerel yönetimlere yetki aktarılması ve yerel yönetim birliklerinin güçlendirilip yaygınlaştırılmasını da beraberinde getirmiştir. Kamu yönetimi sistemi merkeziyetçilikten uzaklaşıp kamu gücü hükümet dışı kuruluşlarla paylaşılmıştır. (Aktaran: Tunçer, 2012: 134-135)

Bu duruma bakarak her şeyin devletten beklenmesi anlayışından da vazgeçildiği söylenebilir.

Yerelleşme ilkesi, kamusal ihtiyaca göre yetkinin en yakın yönetim birimince kullanılması, yalnızca daha iyi hizmet götürebilme durumunda üst düzeye yetkinin devredilmesini kapsamaktadır.

“Yerel yönetimlerin demokrasi, katılım, etkinlik, özgürlük gibi pek çok değerle birlikte anılması yerel demokrasi ya da demokratik yerel yönetim tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Yerel yönetimler, insanın özgürleştirilmesinde, kurumların demokratik yönetim yatkınlığı ile demokrasinin yaşanabilmesinde ve

demokratik bilincin kazanılmasında önemli görevler üstlenen kuruluşlardır. (Aktaran: Tunçer, 2012: 137)

Küreselleşme sürecinde ortaya çıkan demokratikleşme ve yerelleşme eğiliminin bilgi toplumu süreciyle daha da kuvvetlendiği söylenebilir. Bu süreç ayrıca sanayi toplumunun merkeziyetçi yapısını ve liberal demokrasiyi hızla dönüştürmüştür. Bu değişimin yönünün adem-i merkeziyetçiliğe ve katılımcı-çoğulcu demokrasiye doğru olduğu görülmektedir. Bilgi toplumuna doğru gelişen sürecin, yerel yönetimleri, demokratikliğin, katılımın, etkin ve verimli hizmet sunmanın da sembolü haline getirdiği görülmektedir. Bu süreçte merkezi yönetimin yetkilerinin sınırlandırıldığı, yerel yönetimlerinse etkinliğinin artırıldığından söz edilebilir. (Aktaran: Tunçer, 2012: 137)

Bu süreçte yerel yönetimlerle ilgili söylenecek bir diğer özellik ise özerkliğinin giderek önem kazandığıdır. Özellikle karar organlarının seçimle iş başına gelmiş olmalarının kendi işlerini dışarıdan bir müdahale olmaksızın yapmaları ve tüzel kişilik sahibi olmalarının önünü açtığı söylenebilir.

Yerel özerklik, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirirken merkezi yönetime ihtiyaç duymadan kendini yönetebilme kapasitesiyle açıklanabilir.

Yerel yönetimlerin küreselleşme ve bilgi toplumuna doğru ilerleme noktasında yenilenme sürecine girdiği, yönetim yapısının unsurları olan yerelleşme, yönetişim, saydamlık, hesap verebilirlik, etkinlik ve yeni yönetim tekniklerinin uygulanması şeklinde yapılandığı söylenebilir. (Aktaran: Tunçer, 2012: 138)

1.1.3.Yönetim Anlayışında Değişim ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi

Küreselleşme ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimin etkilerinin en güçlü görüldüğü yerler kamu yönetim sistemi alanında olmuştur. Yaşanan değişim, ülkelerde yeniden yapılanma sürecini beraberinde getirmiştir.

“İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen ve yaygınlaşan kamu kurum ve kuruluşlarının merkeziyetçi, aşırı hiyerarşik ve hantal yapısı; bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki devrim ve küreselleşme olgusunun oluşturduğu değişim ihtiyacına ayak uyduramamıştır. Bu nedenle, 1970’lerden itibaren değişim ihtiyacına

cevap verebilecek yeni bir kamu yönetimi sistemi arayışı başlamıştır. Bu arayış; devletin rolünden yönetimin yapısına, sunulan kamu hizmetlerinin çeşitliliğinden hizmet standartlarına ve hizmetlerin finansman biçiminden performansının ölçümüne kadar tüm kurumsal yapıyı kapsayan bir arayış olmuştur” (Bingöl, Yazıcı, Büyükakın, 2013: 31)

Bu yeni yapılanma, geleneksel yönetimin hiyerarşik, kuralcı, şekilci yapısı yerine hükümet, bürokrasi ve vatandaşlar arasındaki ilişkilerin geliştiği, hizmet sunumları değerlendirme standartları ve hizmetlerin finansmanına dair yeni bir yaklaşım getirmektedir. Nicel olarak küçük fakat nitel olarak etkin, ekonomiklik ve verimlilik, yönetim değil; yönetişim ve katılımcı, şeffaf, hesap veren bir yönetim anlayışı temel alınmıştır. Vatandaş odaklı bir hizmet anlayışından söz edilmektedir. Vatandaşın kamuda karar alma süreçlerine katılımının artırılması, bilgiye erişebilirlik, açıklık sadece seçimle sınırlı kalmayan kapsamı ve niteliği genişletilmiş bir hesap verme sorumluluğu ilkelerinin vurgulandığı görülmektedir. Yeni kamu yönetimi, âdemi merkeziyetçi bir yapıyı öngörmekte olup yerel yönetimlerin gerekli ve yeterli yetki ve kaynaklar dâhilinde güçlendirilerek başarıya ulaşabileceğini öngörmektedir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik esaslar; ‘Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’ tarafından da vurgulanmaktadır. Özerk yönetimin kapsamına göre; kamusal sorumluluklar yurttaşın en yakın olan yönetimlerce yerine getirilir. Bu yeni yapı, demokrasi taleplerine cevap verilebilmesi açısından da önem taşımaktadır. (Bingöl, Yazıcı, Büyükakın, 2013: 33)

Yerel yönetim tarihine bakıldığında; yeniden yapılanma sürecinin yönetsel yapılanmaya ilişkin kısmında büyük ölçüde Tanzimat sonrası dönemde şekillendirilmiş olan kurumsal yapının dönüştürülmesi amacıyla çeşitli kanunlar çıkarıldığı görülmektedir. Bunlar; Köy Kanunu (1924), Memurin Kanunu (1926), Maaş Kanunu (1927), Vilayet İdaresi Kanunu (1929), Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanun (1929) ve Belediye Kanunu (1930) olarak bilinmektedir. Yürürlükte kalan kanunların bir kısmında birçok değişiklik yapılmışsa da 1924 tarihli Köy kanunu yürürlükte kalmıştır. (Bingöl, Yazıcı, Büyükakın, 2013: 36-37)

1940'ların sonu ile 1950'li yılların başına kadar kamu yönetim sisteminin örgütlenme, işleyiş, denetim mekanizmalarındaki eksiklikler; personel ve maaş sisteminin iyileştirilmesi, nitelikli eleman ihtiyacının karşılanmasına yönelik eğitimlere dair değerlendirmelerin yer aldığı raporlar dönemi olarak değerlendirilmektedir.

Kamu yönetiminde reform konusuna 1960'lardan sonra Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında ağırlık verildiği görülmektedir. 1960'lı yıllar, yönetimde yeniden yapılanma için bir arayış, hazırlık ve örgütlenme dönemi olarak değerlendirilebilir. Devlet Personel Dairesi (DPT), Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) ile reform çalışmalarının kurumsal zeminlerinin hazırlandığı ve TODAİE tarafından hazırlanan "İdari Reform ve Reorganizasyon Hakkında Ön Rapor" isimli çalışmanın da bu yönde ilk adım olduğu söylenebilmektedir. Başka bir reform süreci de 1971'de yaşanmıştır. Burada da merkezi idare, merkezi idarenin taşra teşkilatı, mahalli idareler, personel yönetimi, mali yönetim, kamu iktisadi teşebbüslerinin gözden geçirildiği ve bu alanlarda uygulanacak reform stratejisinin belirlendiği görülmektedir. (Bingöl, Yazıcı, Büyükakın, 2013: 37)

Kamu yönetim sistemi değişikliklerinin biri de 1988 yılında başlatılıp 1991 yılında tamamlanan Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) olarak gösterilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, projenin kamu yönetiminin işlerliğine ve verimliliğine yönelik çalışmaların yanında haberleşme ve halkla ilişkiler sistemlerinde var olan aksaklıkların giderilmesine yönelik bir düzenleme öngörmesidir. 2012 yılında çıkarılan 6330 sayılı kanun bugüne kadar bu konuda yapılan son reform çalışması olarak bilinmektedir. (Bingöl, Yazıcı, Büyükakın, 2013:38)

Türkiye'de merkezi, ekonomik, siyasi, kültürel, sanatsal ve iletişimsel anlayışın terk edilerek, merkezde toplanmış olan yetkilerin ülkenin ve çağın koşullarına uygun olarak yerel yönetimlere kaydırılması gerektiği ağırlık kazanmıştır. Bu durum Türkiye'de bölgesel yönetimlerin ön plana çıkarıldığı çeşitli tasarımların hazırlanmasına da zemin olmuştur. Yerel anlamda merkezin yetişememesi, bu sorunlarla uğraşırken hem para hem zaman kaybetmesi dolayısıyla bölgenin sorunlarının yerinden yönetim tarafından çözülmesi sonucunu getirmiştir. Bu nedenle

de yerel yönetimlerin nitelikli kadrolarla akılcı ve işlevsel organizasyonlarla parasal kaynakları güçlendirilmiş bir yapıya dönüşmeleri gerekmiştir.

İstanbul'da 1996 Haziran ayında düzenlenen "Birleşmiş Milletler Konferansı, Habitat II. Kent Zirvesi, Türkiye Ulusal Rapor ve Eylem Planı'nda yerel yönetimlerin geliştirilmesi için bir dizi önlemler sıralanmıştır. Bu rapora göre;

Tüm ülke mekânı, hiçbir boşluk bırakılmadan kentsel alanlar ve onların hizmet ettiği kırsal kesimleri de içeren yerel yönetim ağıyla kaplanmalıdır. Bu nedenle yetki alanının genişletilmesi gerekir. Bunun olabilmesi için de yetkinin en yakın yönetim biriminde üretilmesi gerekmektedir. (Girgin, 2001: 163)

Ayrıca aynı raporda yerel yönetimlerin yetkilerinin genişletilmesinin demokrasiyi geliştirici bir etki yapabilmesi için etkili bir denetim ve hesap verme mekanizmasının kurulması, katılımcı süreçlerin geliştirilmesi ve bu konuda kurumsal kanalların açılmasından bahsedilmektedir. Halkla yakınlaşmayı sağlamak, yönetime doğrudan katılma, halkla yüz yüze ilişkiler, bilgi alışverişini geliştirmek amacıyla yerel yönetimlerin yeni bir işlevsel yapıya kavuşturulması gündeme getirilmiştir. (Girgin, 2001: 163)

Türkiye'den ABD ve Avrupa'dan geç olmakla birlikte yerele yeniden yöneliş olmuş ve bu durum, ekonomik ve toplumsal gelişimin yanı sıra yerel gazeteciliğe de ivme kazandırmıştır. Yerel basının gelişimi, ülkelerin gelişmesine bir koşul olarak gösterilmektedir. Örneğin; Almanya'da 414 yayınevi tarafından basılan 1.617 gazetenin toplam tirajı 30 milyondur. Bu sayının 20 milyonunu yerel basın oluşturmaktadır. Bu ülkede her yerel gazetenin günde en az üç kişi tarafından okunduğu görülmektedir. (Girgin, 2001: 164)

Tüm bu gelişmelere bakılarak yenilenen yapıya göre düzenlenen kamu sistemiyle ilgili değişikliklerin sonraki yıllarda da yapılabileceği geçmişteki tecrübelerle dayanılarak söylenebilir.

1.1.4. Yerel Yönetimlerin Etkinliğinin Artırılması

Ekonomik ve sosyal yapıdaki değişim ve gelişmelerin yeni çalışma alanlarının ayrıca sanayileşme, şehirleşme ve kırsal alandan şehirlere olan nüfus akınının hem

merkezi hem de yerel yönetim kuruluşlarına yeni görevler yüklediği ve yeni hizmetler sunmayı gerektirdiği söylenebilmektedir.

Yerel yönetimlerde etkinliğin artırılmasına üç yoldan çalışılmıştır. Birincisi en uygun hizmet alanının büyüklüğünün ve sınırlarının gözden geçirilmesidir. İkincisi yerel yönetim birimlerinin sayısının azaltılması ve bu yoldan para ve kaynak savurganlığının önlenmesidir. Üçüncü olarak da yerel birimlerden her birine en iyi yerine getirebilecekleri işlerin bırakılması olmaktadır.

Toplumsal gelişme, yerel yönetimlerin varlığı ve gelişme düzeyi ile yakından ilgili olmaktadır. Bir ülkenin gelişmekte, sanayileşmekte ve hızla kentleşmekte olması, yerel yönetimlerin gelişmesine de yol açmaktadır. Belli bir yöre halkının demokratik, eşitlik sever, katılımcı ya da saltıkçı eğilimlere sahip bulunması da yerel yönetimlerin gelişmesini etkilemektedir. (Keleş, 2000, s.25)

1.1.5.Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Önemi

Halkla İlişkilerin genel tanımına bakıldığında; belirlenmiş amaçlara göre yapılan örgütlü faaliyetler denilebilmektedir. Bu örgütlü faaliyetlerle halka ilişkilerin yapısının hem kendi varlığını hem de kendini var eden yapıları sürdürdüğü görülmektedir. Halkla ilişkileri içine alan tüm faaliyetlerin hizmet olarak nitelenerek bir imaja yüklendiği söylenebilmektedir. Bu hizmetler, araştırma, imaj yapma, danışmanlık yapma, yönetme, erken ihtar, yorumlama, iletişim gibi farklı isimlerle tanımlanabilmektedir. Halkla ilişkilerin amacı, örgütün ya da kuruluşun amaçlarını en iyi şekilde gerçekleştirecek biçimde düzenlemektir. Başka bir ifadeyle halkla ilişkiler amacı, örgütün özel amaçlarını mantıklı, kabul edilebilir politika ve eyleme tercüme ederek yönetime hizmet etmek olarak da tanımlanabilmektedir. (Erdoğan, 2008: 224)

“Halkla ilişkiler genel bir çerçevede kamusal ya da özel bir kuruluşun işlevleri gereği dolaysız ya da dolaylı olarak ilişkide bulunduğu kitlelerin güven ve desteğini kazanmak üzere giriştiği, iki yönlü iletişime dayalı ve sonuçta kitlelerde kuruluşun, kuruluştaki ise kitlenin taleplerine uygun değişimlerin gerçekleştirilmesine yönelik, sistemli ve sürekli çabaları içeren bir süreci ifade etmektedir” (Şener, 1992:95)

Halkla ilişkilerin izlerine medeniyetin başlangıcına kadar rastlanmasına rağmen bugünkü uygulamasının yirminci asırda bir Amerikan olayı olduğu söylenebilmektedir. Halkla ilişkilerin oluşması halkın çabalarından çok, kendiliğinden gelişen ancak planlanmış ve gerçeğe dökülmüş bir hareket durumu olarak belirtilmektedir. (Şener, 1992:49)

“Halka ilişkiler belki de en öznlü en açık şekilde Edward Bernays’ın deyimiyle “rıza mühendisliği” olarak tanımlanabilir. Rıza mühendisliğinde muğlak kamuoyunun yaratılması veya manipülasyonu ötesinde, bir ilişkinin inşa edilmesi “sanatı” yatar ki, bu sanat yine kamuoyu ve manipülasyon dahil, olasılıklı her inşa malzemesini kullanarak belli amaçlar yönünde bilinç yönetimiyle katılmayı sağlamaktadır.” (Erdoğan, 2008: 231)

Şener’e göre; halkla ilişkiler, idarenin yanlış yapma ihtimalini azaltan çevre ile değişik biçimlerde ilişki kurmayı sağlayan metotlar bütünüdür. Devletin eskiye göre daha çok işlerle uğraşması ve vazifelerin sayısı olarak çoğalması dolayısıyla artan nüfusa hizmet götürme gerekliliği idare-halk ilişkisini de güçlendirmiştir. Halkla ilişkilerde, halka bilgi verme işlevi, sadece yönetimin ne yaptığı hakkında bilgilendirmek değil, yönetimin yapısından gelen güçlükleri yenmek için de halka bilgi aktarmak olmalıdır. (1992: 54)

Kazancı’ya göre; halkla ilişkilerde herkesçe benimsenen bir tanım olduğu söylenemez. Bazen uygulamanın yöntem ve biçimlerinde farklılıklar görülmektedir. (1997: 57)

Kamu yönetimi açısından halkla ilişkilere bakıldığında; yönetimin iletişim olayından yararlanarak, çevresine doğru bilgiler aktarmasını halkla ilişkiler çalışması olarak görülebildiği söylenmektedir. Tüm halkla ilişkiler çalışmalarının temelinde iletişim vardır.

Kazancı’ya göre halkla ilişkiler, yalnızca bilgi vermek için yürütülen çalışma olarak görülmemekte, yönetimin halkla olan ilişkisini iyileştirmeye yönelik temelinde iletişimin yattığı bir etkileşim çalışmasıdır. (1997:59)

Halkla ilişkiler, bir örgütün çıkarına uygun olarak örgütün tanıtımı için iletişim medyasıyla ilişki kurma faaliyetleri olarak anlatılabilmektedir. Halkla ilişkiler ile medyanın stratejik kullanımı planlanmakta ve yürütülebilmektedir. (Erdoğan, 2008: 227)

“Tanıtma, halkın aydınlatılması, kararların açıklanması, bunun yanında günümüzde karmaşık bir yapıya ulaşmış yönetim aygıtının yol açtığı tanıma-bilme eksikliğini gidermek için halka bilgi aktarma çalışması olarak tanımlanabilir” (Kazancı: 1997:63)

Dış ve iç tanıtımla ilgili bazı kamu kuruluşlarının, vakıf ve derneklerin de görev üstlendiği ve katkıda bulunduğu görülmektedir. Ülkemizde tanıtım faaliyetleri ile ilgili ilk kurumlaşma çalışmalarının Anadolu Ajansı ve Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-e Umumiyesi ile başladığı bilinmektedir. (Bülbül, 2000: 131)

Halkın yönetimi sürekli olarak eleştirmesi, demokratik ortam, yönetimi halk için ne yaptığını açıklamaya zorlamaktadır. Demokratik toplumlarda yönetim, sık sık açıklama yapmak zorundadır. Kamu yönetimi yaptığı işlerde övünebilirken, başaramadığı işlerde de halkla ilişki kurarak mazeret bildirmektedir. Yönetim, tanıtma işlevi sırasında halka bilgi aktarımı yaparken bir taraftan da halkın kendisi ile aynı görüşte olmasının da yollarını aramaktadır. Yönetimin kendini haklı çıkarması çoğunluğa bağlı olduğu için halkla ilişkilerde olumlu yönde etkili olmak çok önemli rol oynamaktadır. (Kazancı (1997: 64)

Yerel yönetimlerde demokrasiden söz edilebilmesi için yalnızca seçilmişlerin görevlerini etkin bir şekilde kullanmaları değil, halkın yönetime sürekli olarak katılımının sağlanması, seçilmiş görevlileri denetlemesi, yönlendirmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. (Aktaran; Tunçel, 2012: 141)

Bu noktada yerel yönetimlerde halkla ilişkiler büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimlerin görevi sadece park, bahçe, meydan, yol, köprü ya da benzeri düzenlemeleri yapmak değil, ayrıca halkın taleplerini almak ve beklentilerine cevap verebilmek ve bu noktada etkili bir iletişim yöntemi kullanmaktır.

Yerel yönetimlerde etkinliğin, yönetime katılma konusunda yeni dönemde önem kazandığı görülmektedir. Halka en yakın yönetimler olması açısından da halkla ilişkilerin önemi kaçınılmaz olmaktadır. Yerel yönetimlerin toplumun ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişmesinde önemli bir etken olduğu söylenebilmektedir.

“Yerel yönetimleri önemli hale getiren yerine getireceği görevlerdir. Yerel yönetimlerin önemini göstermesi bakımından üstlendiği roller şöyle sıralanabilir:

- 1) *Yerel düzeyde halkın yönetime katılmasının sağlanması, yönetimi denetlemesine fırsat vermesi,*
- 2) *Yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan mal ve hizmetler üretmesi,*
- 3) *Hizmet üretimindeki hızı, koordinasyon ve tasarrufu*
- 4) *Halkın huzurunu sağlayıcı düzenlemeler ve kamu düzeni sağlama,*
- 5) *Halkın hak ve çıkarlarının savunulması,*
- 6) *Halkın yönetime katılmasını sağlayarak ulusal birlik ve dayanışmaya katkıda bulunması.”* (Öztürk, 1997: 45)

1.1.5.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Halkla İlişiler Faaliyetleri

Cumhuriyet öncesi dönemde halka mesaj vermek için birçok araç ve yöntemin kullanıldığı bilinmektedir. Yöneticilerle halkın bir araya geldiği törenler, yemekler, kurultaylar, istişareler örnek verilebilir. Osmanlı döneminde, divan geleneğinin ve şikâyet sisteminin varlığından söz etmek mümkündür. Padişahın ya da sarayın üst düzey yöneticilerinin yaptıkları çalışmaların halkla ilişkiler açısından önem arz ettiği söylenebilir. Milli mücadele dönemine bakıldığında ise; gezi, toplantı, yüz yüze görüşme, baskı grupları kurma, medya ile ilişkiler gibi pek çok halkla ilişkiler araç ve yöntemleri kullanıldığı görülmektedir.

Eski Türk devletlerinde halka mesaj vermek ve gelecekteki yöneticilere yol göstermek için hazırlanan kitabeler, siyasetnameler ve diğer yazılı araçlar da halkla ilişkiler araç ve yöntemi olarak sıralanabilir. Teknolojinin olmadığı bu dönemlerde halka verilmek istenen mesajlar yazılı ve sözlü iletişim araçlarıyla verilmiştir. Bunlara Oğuz Kaan Destanı, Manas Destanı gibi sözlü araçlar örnek gösterilebilir. Dede Korkut gibi hikâyeler de milletin kendisini tanıtmayı ve ifade etmesi açısından önemli bir kaynak olarak nitelendirilmektedir. (Canpolat, 2012: 85-86)

Osmanlı döneminin halkla ilişkiler uygulamaları devletin uygulamaları ve kurumsal alanda yapılan çalışmalar olarak kendini göstermiştir. Şer-i ve örfi hukuk kurallarıyla yönetilen Osmanlı Devleti'nin elindeki bu unsur, iktidarın meşruluğuna katkı yapacak bir propaganda vasıtasıdır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin meşruluk söylemini, geleneksel, dini ve etnik boyutun oluşturduğunu göstermektedir.

“İktidarın önemli propaganda vasıtaları ve resmi ideoloji söyleminin alt yapısını oluşturan bu şer-i ve örf-i kurallar temelinde Osmanlı Devleti'nin iktidar sahipleri merkez ve çevre arasında kurulan iletişim ağları ve şikâyet sistemiyle devamlılığını sağlamıştır” (Canpolat, 2012: 91)

İlk Osmanlı padişahlarından Orhan ve II. Murad'ın halkla iletişimini Saray Kapısı önünde yüksek bir yere çıkarak doğrudan halkın şikâyetlerini dinleyerek hüküm vererek yaptıkları bilinmektedir. Daha sonra merkeziyetçi yapının tesis edilmeye çalışıldığı görülmektedir. I. Beyazıt döneminde başlayan bu çalışma fetret devri ile sekteye uğramıştır. Fatih döneminde ise devlet, Anadolu ve Rumeli ekseninde örgütlenmiştir. Osmanlı Devleti'nin çevreyle olan iletişimini müftüler, kadılar, müderrisler yapmaktadır. Fetva hizmetlerini müderris ve müftüler, halkla ilişkileri kadılar yürütmektedir. Bunun yanında devletin esnaf, tüccar ile halk arasında görevlendirdiği denetleyiciler ve arabulucuların da halkla ilişkiler açısından önemli görevleri olduğu bilinmektedir. Merkez ve çevre arasındaki iletişimin en önemli unsurlarından biri olarak şikâyetler ve şikâyet defterleri söylenebilir. Bu şikâyetler aracılarla yapıldığı gibi doğrudan padişaha da sunulabilmektedir. Şikâyetlerin merkezle çevre arasında doğrudan doğruya iletişim sağlayan mekanizma olarak görüldüğü söylenebilir. (Canpolat, 2012:91)

Ayrıca bu şikâyetler dışında, padişahın kılık değiştirerek halkın arasında gezdiği, sadrazamların halkın arasında dolaştığı ve halkı dinlediği bilinmektedir. Bu durum halkla iletişimde önemli etkinlikler olarak görülebilmektedir. Fatih ile başlayan sonrasında işlerliğini yitiren halka açık divan toplantıları, adaletnameler de halkla ilişkiler arasından önemli yöntemler olarak gösterilmektedir. Yine Osmanlı döneminde padişah tarafından verilen ve emir sayılan fermanların hedef kitleye

ulaşım açısından sözlü iletifim araçları arasında olduğu söylenbilir. (Canpolat, 2012:93)

Padişahın hedef kitlelerine mesajlarını iletmek için bildirdiği fermanların ahidnamelerin, hutbelerin kurum içi ulusal ve uluslararası iletifimi sağlayan önemli hakla ilişkiler aracı olarak grldğu kabul edilmektedir.

Son szn padişaha ait olduğu, Osmanlı'da, hükümdar ile halk arasında karşılıklı olan hak ve vecibelerin, II. Mahmud ve Alemdar Paşa'nın önderlik ettiği Rumeli ve Anadolu Ayanı'yla karşılıklı bir anlaşma niteliğinde olan Senedi İttifak'ın (1808) yapılmasıyla gündeme geldiği bilinmektedir.

Osmanlı Devletindeki kurumsal halkla ilişkiler uygulamalarının kamuoyu ile uyumlu, kamuyu kazanmaya yönelik olduğu görülmektedir.

1.1.5.2. Cumhuriyet Sonrası Dönemde İletifim ve Halkla İlişkiler Alanında Yaşanan Gelişmeler

Cumhuriyetin ilk yıllarında Cumhuriyet ideolojisini yaymak için halkla ilişkiler yöntemlerinden söz edilebilir. Osmanlı'dan arındırılmış yeni bir kamu alanı oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Halkla ilişkiler uygulamalarında kamunun ideolojik aygıtları olan medya ve okulun ağırlıklı kullanıldığı söylenilmektedir. Bu dönemde meydana gelen önemli gelişmelerden (Saltanatın Kaldırılması, Cumhuriyetin İlanı, Halifeliğin Kaldırılması, şapka ve Kıyafet Devrimi, Harf Devrimi, Kadınlara Siyasal Hakların Tanınması, Halkevleri) halkın basın yoluyla haberdar edildiği ve bu yeni oluşumların, basının da yardımıyla destek grdğu görülmektedir. Bu dönem halkla ilişkiler uygulamalarının kamuoyunun kontrolü ve kazanılması açısından yrtldğu gözlenmektedir.

Liberal demokrasinin kendini hissettirdiği siyasi döneme bakılacak olursa; ekonomik ya da sosyal her alanda yapılan iletifim çalışmalarında demokrasi, özgürlük gibi söylemlere ağırlıklı rastlanmaktadır. Demokrat Parti örneğine bakıldığında; halkla ilişkiler çalışmalarında halkın rızasını kazanmak için mitingler, yüz yüze görüşme, açık hava toplantıları, gazete, el ilanları gibi araçlara başvurduğu görülmektedir.

1 Kasım 1946 yılında kurulan Celal Bayar Hükümeti ve 9 Mart 1950 yılında kurulan Adnan Menderes Hükümeti'nde liberal demokrasi ideolojisi temelindeki söylemlerin kamunun halkla ilişkilere bakışını ortaya koyduğu söylenebilir. Tüm bunlar, simetrik iktidar ideolojisi temelinde inşa edilen söylemlere ve uygulamalara geçmenin öneminin kavrandığını göstermektedir. Bu dönem çıkarılan 5392 Basın Yayın Turizm Genel Müdürlüğü Yasası'nda yapılan değişikliğin ve 1950 genel seçimlerinden önce çıkarılan 5545 seçim yasasının, basını kullanma noktasında oluşturduğu özgür ortamda halkla ilişkiler açısından yaşanan değişimi gözler önüne sermektedir. Buradan hareketle Demokrat Parti'nin ilk yıllarında liberal demokrasiyi geliştirme noktasında basın alanında önemli adımlar attığı söylenebilir. (Canpolat, 2012:161)

Basın için özgürlüklerle dolu bu dönem, 1950'li yılların ortalarına doğru değişmeye başlamıştır. Basına olan sansür, tutuklamalar ve baskılarla liberal siyasal ideolojinin terk edildiği söylenebilmektedir. Bu dönemde gazetelerin muhalif olanlarının finanssız bırakılması, kapatılması ve gazetecilerin yargılanması basın açısından olumsuz bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Hükümetin basın ile ilişkilerinin en talihsiz dönemi olarak; 1960 yılı öncesi Adnan Menderes dönemi gösterilmektedir. Bu dönemde Adnan Menderes'in basının bir kanadıyla yakın dostluk kurduğu, muhalifleri de cezalandırdığı bilinmektedir. Mali kaynakların da Demokrat Parti'den yana olan gazetelere aktarıldığı söylenmektedir. Bu durumundan dolayı bu dönemde besleme basın kavramı ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yaşanan gelişmeler dolayısıyla 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra basın alanında bir takım yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan biri de 1960 sonrasında oluşturulan Basın İlan Kurumu'dur. Amacı, 1950-1960 yılları arasında DP iktidarı tarafından keyfi olarak dağıtılan resmi ilanların bir kurum disiplini altına alınarak dağıtılmasını sağlamaktır. 195 Sayı ve 2 Ocak 1961 tarihli kanunla Basın İlan Kurumu oluşturulmuş ve bu kuruma yasal bir işlerlik kazandırılmıştır. Bu dönemde Yasal düzenlemelerin DP'nin iktidarı döneminde tek parti iktidarında olduğu gibi hükümete muhalif basın üzerinde belirli bir baskının oluşturulmasına yönelik olarak yapıldığı söylenebilir. (Özgen, 2000: 34)

DP döneminde basına yönelik yasal düzenlemelerden biri de 9 Mart 1954 tarihli neşir yoluyla veya radyo ile işlenecek bazı cürümler hakkındaki yasayla bu yasanın bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 6732 sayılı, 7 Haziran 1956 tarihli yasadır. Bu yasa ile matbuat hürriyetinin nizam altına alındığı, şantajların önüne geçildiği, huzurun ve sükûnun bozulmasının önüne geçildiği belirtilmektedir. Burada basına devlet büyükleri ve devlet memurları hakkında itibarlarını kırarak servetlerine, şöhretlerine zarar verecek yazılar yazma engeli konduğu bilinmektedir. Bu maddenin kanuna girmesinde de bir taşra gazetesinde DP'nin ileri gelenlerinden biri ile ilgili çıkan itibarını kırarak yazının etki ettiği belirtilmektedir. Bu tür yazıları önlemek için savcılara doğrudan kovuşturma yapma yetkisi verildiği görülmektedir. (Özgen, 2000: 36)

1961 ve 1980 yılları arasına bakıldığında; 1950'li yılların ikinci döneminde Demokrat Parti'nin bazı olumsuz uygulamalarının 27 Mayıs 1960 sabahı Türk Silahlı Kuvvetleri'nin iktidara el koymasına etki ettiği görülmektedir. Cumhuriyetin bu ilk darbesinin ardından tüm siyasi faaliyetlerin yasaklandığı, geçici Anayasa ilan edildiği, liberal devlet anlayışının yerini, sosyal refah devletine bıraktığı bilinmektedir. Özellikle ekonomik gelişmelerin planla yönlendirildiği görülmektedir. 1961 Anayasası'nın getirdiği özgürlükçü anlayış, hem siyasette hem sivil örgütlenmede çok sesliliğin oluşmasına etki etmiştir. Bu dönemde yasama ve yürütmeden bağımsız olarak Anayasa Mahkemesi kurulmuştur. Radyo, televizyonla üniversiteler gibi kurum ve kuruluşlar özerk hale getirilmiştir. Özellikle sağ-sol çatışmaları ve 12 Mart 1971 Muhtırası'nın ardından dernekleşme ve sendikalaşma gibi hakların da sınırlandırılmasını, 1980 askeri darbesi izlemiştir. Ayrıca bu dönemin önemli olayları arasında Kıbrıs Harekâtı da hatırlanabilir. (Canpolat, 2012:169-170)

1946 ile 1960 yılları arasında iletişim alanındaki gelişmelere bakıldığında; iletişim eğitiminin başlamasının önemli bir gelişme olduğu söylenebilir. Hürriyet ve Milliyet gazeteleri bu dönemde haber ve fotoğraf ağırlıklı gazetecilik anlayışını getirmiş ve bu durum mesleği yapacak kişilerin özellikleri üzerine düşünmeyi beraberinde getirmiştir. Bu konuda eğitim almış kişilerin olması önceliği oluşmuştur. Çeşitli illerde gazeteci cemiyetleri kurulmaya başlanmıştır. Türkiye'de iletişim konusunda üniversitelerin eğitim vermesine de bunlar ön ayak olmuşlardır. İstanbul

ve Ankara'daki cemiyetlerin üniversitedeki iletişim eğitimlerine katkısı bu duruma örnek verilebilir. Türkiye'de iletişim eğitimi veren ilk kurum; 1950 yılında İstanbul İktisat Fakültesi bünyesinde kurulan Gazetecilik Enstitüsü'dür. (Canpolat, 2012:160)

1950 yılında başlayan iletişim eğitiminin 1965 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı kurulan Basın Yayın Yüksekokulu'nun kurulmasıyla geliştiği görülmektedir. Ayrıca İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü'nün de bu yıllarda iki yıldan dört yıla çıkması Basın Yayın Yüksek Okulu'na dönerek halkla ilişkiler eğitimi de vermesi gelişmeler arasında sıralanabilir. Halkla ilişkiler eğitiminin geliştirilmesi yönündeki teklifler sonucunda gazetecilik yüksekokullarının gazetecilik ve halkla ilişkiler yüksekokulları haline dönüştürüldüğü bilinmektedir. (Aktaran: Canpolat, 2012:171)

Eğitimde yaşanan ilerlemelerin ve giderek iletişim mezunları sayısının artmasının günümüzde yerel gazetelerde çalışan personelin de ağırlıklı olarak eğitilmiş bireylerden oluşmasına etki ettiği de söylenebilir.

Halkla ilişkiler mesleğinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan biri de 1972 yılında kurulan Halkla İlişkiler Derneği'dir. Bu döneme bakıldığında dernek tarafından dergi çıkarıldığı, yurt dışındaki makalelerin çevrildiği, halkla ilişkilerin tanıtımına yönelik basın da kullanılarak çalışmalar gerçekleştirildiği görülmektedir. (Canpolat, 2012: 171)

Buradan da anlaşıldığı gibi halkla ilişkiler çalışmalarının özellikle 1970'lerden sonra ağırlık kazandığı ve özellikle mesleğe yönelik çalışmaların bu dönemden sonra yoğunluk kazandığı görülmektedir. Kamu kurumlarında ve yerel yönetimlerde basın ve halkla ilişkilere yönelik çalışmaların da 1960'lı yıllardan sonra başlaması bu alana yönelik halkla ilişkilerin öneminin farkına varıldığı yorumu yapılabilmesine etki etmektedir.

Bu dönemde halkla ilişkilere yönelik yayınlara da rastlanmaktadır. Halkla münasebetler terimini ilk kez kullanan bilim kadını Nermin Abadan Unat "Modern Toplumlarda Halkla Münasebetler" isimli kitabı, yine 1965 yılında yayımlanan Mümtaz Soysal'ın "Halkın Yönetime Etkisi: Yönetimde Halkla İlişkiler" raporu, Suat Çadircı'nın 1966'da çıkan "Halkla İlişkiler" kitabı ile Alaeddin Asna'nın 1969

tarihli “Bankacılar İçin Halkla İlişkiler” kitabı bu durumu örnelemektedir. (Canpolat, 2012:171)

Ayrıca bu dönemde halkla ilişkilere yönelik özel ajansların kurulduğu, kurumların kendi içlerinde halkla ilişkiler birimleri kurma girişimlerinde bulunduğu da söylenebilmektedir.

1980’lerden sonraki kamudaki halkla ilişkilere bakılacak olursa; askeri darbe yönetiminin Milli Birlik Komitesi’nin iletişim çalışmalarında da olduğu gibi askeri darbenin ve kendi yönetiminin halkla ilişkilerini yaptığı görülmektedir. Bu dönemde Kenan Evren’in yurt gezileri düzenlemesi, halkla çocuklarla fotoğraflar çektirmesi, Evren’in yazdığı ve darbenin yüceltildiği 331 sayfalık “Beyaz Kitap” adlı yayının medyaya dağıtılması gibi iletişim çalışmalarından söz edilmektedir. Yine bu yöndeki çalışmaların Turgut Özal ve sonraki siyasal aktörler tarafından da devam ettiği görülmektedir. 1985-1989 yılları arasında 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda planı tanıtmaya noktasında kamuoyunu aydınlatma başlığı altında halkla ilişkilere geniş yer verildiği bilinmektedir. Bu plan ve programlarda halkla ilişkiler eğitimine yer verildiği ve kamu kurumlarının da bu alanda eğitilmesine önem verildiği görülmektedir. (Aktaran: Canpolat, 2012: 196)

Özal döneminin basın için de önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olduğu bilinmektedir.

1980 öncesi laiklik ve milliyetçilik gibi resmi ideolojilerin varlığından İslamcı ideolojinin dışlanması bahsedilebilirken 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle birlikte ülkede Türk-İslam sentezi neo-liberal resmi bir ideoloji yapılandırıldığı görülmektedir.

İktidarın toplumda liberal ideolojinin muhafazakâr unsurlarını işlediği görülmektedir. Özal’ın uyguladığı neo-liberal ideolojinin devletin ekonomiden soyutlanmasını, ulusal pazarın yabancı sermayeye açılmasını, özel girişimin çeşitlendirilmesini ve rekabetin arttırılmasını içerdiği söylenebilir. Serbest piyasa ekonomisinin hâkim olduğu bu dönemde karma ekonomi yerini KİT’lerin özelleştirilmesi ve devletin küçülmesine bırakmıştır.

Bu dönemdeki iletişim ortamına bakılacak olursa; pazar ortamında tutunmak isteyen kişi ve kurumların dış çevreleriyle ilişkilerini düzenlerken halkla ilişkiler ajanslarının danışmanlık yaptığı, bunu da çift yönlü iletişim ideolojisi içerisinde gerçekleştirdiği görülmektedir. Halkla ilişkiler faaliyetlerinin özellikle büyük kurumlarda uzun süreli, planlı, araştırma ve bulgular ışığında yürütüldüğü, yönetsel iletişim etkinliklerine dönüştüğü görülmektedir.

Bu dönemde halkla ilişkiler ajansları sadece ürün, hizmet veya kurumun iletişim etkinliklerini değil, bir siyasetçinin siyasal programının ya da toplumda ön planda olan kişilerin duruşundan giyimi, konuşmasına kadar hazırlanmasında işlev görmektedir. 1980 sonrasında halkla ilişkiler çalışmalarının hızla geliştiği bir dönem olduğu söylenebilir. Bu dönemde özellikle ajanslardan bahsedilebilmektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir bu yönde başı çekmiştir. (Canpolat, 2012: 193)

Medya alanında da fiziksel ve yapısal değişimler görülmektedir. 1980'lerden sonra medyaya yeni holdingler girmiştir. Hürriyet, Günaydın, Milliyet, Tercüman, Cumhuriyet gibi babadan gazeteci ailelerin elinde olan gazeteler elden çıkarak ekonominin farklı sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin eline geçmiştir.

İnşaat ve bankacılık sektöründe çalışan Kozanoğlu ve Çavuşoğlu Grubu Güneş Gazetesi'ni, Kıbrıslı işadamı Asil Nadir de Günaydın Gazetesi'ni almıştır. 1982 yılında Dinç Bilgin tarafından magazin ağırlıklı Sabah Gazetesi çıkarılmaya başlanmıştır. Bu duruma bakılarak; 1990'lı yılların medya işletmeleri için basın yayın alanı dışında banka, endüstri ve hizmet alanlarında çalışan endüstri kompleksleri haline geldiği söylenebilir. Bu dönemde medyada promosyon uygulamalarının Mayıs 1988 sonrasında TRT Reklam Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle yaşanmaya başladığı görülmektedir. Bu arada 1990'ların en önemli medya olayının özel televizyonların yanına geçmiş olması söylenebilir. İlk özel televizyon Uzan ailesi ve Turgut Özal'ın oğlu Ahmet Özal tarafından kurulan Magic Box'tur. Erol Aksoy'un açtığı Show TV, Aydın Doğan'ın Kanal D, Dinç Bilgin'in ATV, Enver Ören'in TGRT, Cavit Çağlar'ın NTV televizyonlarını kurmasıyla beraber sektörde hareketliliğin arttığı görülmektedir. (Aktaran: Canpolat, 2012: 195)

2000’li yılların yerel yönetimler açısından halkla ilişkiler uygulamalarında etkinliğinin daha çok arttırıldığı bir dönem olduğu söylenebilir. İl Sınında Büyükşehir Modeli’ne geçilmesiyle birlikte halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerinin de yaygınlaştığı görülmektedir. Kurumsal bir kimliğin oluşması ve kentlilik bilincinin yaygınlaşması için çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Kentleşme ve teknolojinin de etkisiyle şehirlerin birbirinin önüne geçmek için farklı çabalar içine girdiği söylenebilir. Bu çerçevede kendi farklılıklarını pazarlamak ve sürekli akılda kalacak özellikleri ön plana çıkarmak, önemli faaliyetler arasında görülmektedir. Bunun için de halkla ilişkiler çalışmalarına büyük ağırlık verilmiştir. Bunu 2004 yılında İl Sınında Büyükşehir Modeli’ne geçen Kocaeli örneğinde görmek de mümkündür. (Bingöl, vd, 2013: 79-80)

1.2. Yerel Yönetimler Ve Yerel Basın İlişkisi

Yerel yönetimlerin ve yerel basının tarih sürecinde sürekli ilişki içerisinde olduğu, bu ilişkilerin basının yerel yönetimlerle olan olumlu ve olumsuz tavırlarına göre değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Basının gerek Osmanlı döneminde gerekse Cumhuriyet sonrası dönemde zaman zaman yaptırımlara maruz kaldığı görülmektedir. Yerel yönetimlerle ilişkisini ortaya koymak adına yerel basın kavramı, niteliği, sorunları ve tarihsel süreçte geçirdiği dönüşüme bakmak gerekmektedir.

1.2.1. Türkiye’de Yerel Basın

Yerel basın, mahalli basın olarak da adlandırılmaktadır. *“Bir yerleşim biriminde hazırlanıp basılan dağıtımı sadece basıldığı yerde yapılan o yerleşim biriminde olup bitenleri, önemli olayları, her türlü etkinlikleri, genel bilgileri; haber, diğer yazınsal türler, fotoğraf ve görüntüleri ile yansıtan basına “yerel basın” denilmektedir.”* (Bülbül, 2000: 148)

Yerel basın ayrıca büyük kentler dışındaki yerleşim birimlerinde il, ilçe ve beldelerde günlük, haftalık ya da daha uzun süreli aralıklarla yayımlanan ve yayımladıkları ağırlıklı olarak bulunduğu yörenin haberleriyle alakalı olan il bazındaki gelişmeleri halka, halkın istek ve beklentilerini de ilgililere aktaran yazılı

basın organları olarak tanımlanmaktadır. (Girgin, 2001:160) Yerel basının Türk kamuoyunda “*Anadolu Basını*” olarak da adlandırıldığı bilinmektedir.

Yerel basında ülke genelinin yanında bölgesel ve yerel sorunlar daha ağırlıklı olarak gündeme getirilmektedir. Yerel basın, yaşadığı yerleşim biriminin gözü kulağı olarak adlandırılmaktadır. Dağıtımını da dar bir alanı kapsamaktadır.

Yerel basın; halkla yönetim arasında köprü işlevi görmekte dilek ve sorunların iletilmesinde her iki taraf için de aracı olarak görülmektedir. Yerel gazete, yerel televizyon ve yerel radyo için ölçü aynıdır. Bazı ülkelerde bölgesel ve yerel basının ulusala göre daha fazla ilgi gördüğü ve fiili satışlarının üst düzeyde olduğu bilinmektedir.

Toplum yaşamı içerisinde yerel gazetelerin çok önemli işlevleri vardır. Gazeteler, kentin bütün sorunları içinde yoğrulmakta ve okur- gazete ilişkisinin çoğu kez aile yakınlığı ve ilişkileri boyutlarına ulaştığı görülmektedir. Yerel basın, çeşitli ülkelerde değişik etkenler ile doğup gelişmişlerdir.

Ülkelere bakıldığında; yerel basının geniş toprak alanlarında doğup büyüdüğü görülmektedir. Sorunlara yerel çözümler üretebilmek için bu önemlidir. Ayrıca bir şehirdeki ekonomik gelişmişliğin de o bölgede gazete açılmasına doğrudan etki ettiği görülmektedir. Gazeteler için o şehirde satın alma gücünün olması önemlidir. Bu noktada Bursa, Adana, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep gibi ekonomik açıdan gelişmiş kentlerde içerik ve kalite bakımından neredeyse ulusal gazeteleri aratmayacak nitelikte yerel gazete çıkmaktadır. (Girgin, 2001: 169-170)

Yerel gazetelerin doğuş ve gelişim nedenleri arasında; siyaset de gösterilebilir. Belirli kişi veya grupların yörede kendi siyasal düşüncelerini yaymak için gazete çıkardığı görülmektedir. Ya da yayınlanmakta olan gazeteler, belli bir siyasal ideolojiyi savunmaktadır. Bir diğer etken ise bölgeliktir. Burada da yöre bölgelerin komşularıyla ekonomik rekabetlerin toplumsal sonuçlar doğurduğundan söz edilebilir. Gazetelerin, yöresel ve bölgesel rekabeti körüklerken iletişimle de ekonomik atılım ve uygulamalar için gerekli verileri sağladığı görülmektedir.

Kültürel farklılıkların birçok ülkede, yerel gazeteciliğin gelişimini zorlayabildiği görülmektedir. Gelenek göreneklerini kaybetmek istemeyen bireyler bunun için de en kolay çözüm olarak gazete yayınlamayı görmektedir. Etnik farklılıkların yerel, yöresel gazeteciliğin ortaya çıkış nedenlerinden biri olduğu söylenebilir. Okuma alışkanlığının da ülkeden ülkeye ulustan ulusa değiştiği görülmektedir. Okuma alışkanlığına paralel olarak çeşitli yayınların da ortaya çıktığı bilinmektedir.

Teknolojik gelişme, özellikle kitle iletişim araçlarının üretiminde büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Yazı, dizgi, baskı, teknik yöntemler kolaylaşırken bu durum yayınların da yaygınlaşmasına etki etmiştir. Ürünler de farklılaşma da yerel basını çeşitlendiren bir etkidir. Bu nedenle yerel yayınlar da içerik olarak farklılıklar görülebilmektedir. (Girgin, 2000: 170-172)

Kurtuluş Savaşı yıllarından bu yana varlığını korumak için mücadele veren yerel gazetelerin ulusal gazetelerin bölge gazeteleri ve ekler çıkarmaları dolayısıyla özellikle 1980'li yıllardan sonra iyice çıkmaza girdikleri görülmektedir. Özellikle sanayinin olmadığı şehirlerde gazetelerin büyük bir bölümü kapatılmış ve kimi gazeteler, basın-ahlak ilkelerinin kabul etmeyeceği bazı yollara başvurmak zorunda kalmıştır. Kimi siyasi grupların, kimileri toprak ağalarının kimileri ise Hizbullah gibi terör örgütlerinin destekçileri olmuş, politikaya bulaşmış ve onların denetimine girmiştir. (Faraç, 1999: 25)

Anadolu Basını da denilen yerel basının güç koşullar altında sınırlı bölgede dağıtım yaparak, teknik yetersizliklerle kâğıt sağlamada zorluklar, kaliteli eleman çalıştıramamak gibi sorunlarla mücadele ettiği gözlemlenmiştir. Bu nedenle de tiraj alamamaktadırlar. Çoğu yerlerde de babadan oğula miras yoluyla devam eden bir süreci bulunmaktadır. (Bülbül, 2000: 149)

“Yaygın basının okuyucularına, ulaşamadıkları ve tam olarak kavrayamadıkları bir dünyayı sunmasına karşın yerel basın, yöre halkının sorunlarını daha iyi tahlil edebilmekte ve yaşanan sorunlara daha gerçekçi çözüm önerileri getirebilmektedir. Bu özellik, yerel basın çalışanlarının içinde buldukları coğrafyanın kültürel, ekonomik ve toplumsal yapısını yakından tanımlarıyla

ilgilidir. Yaygın basın, çeşitli bölge ekleri çıkararak ya da sahip oldukları haber ajanslarının büroları aracılığıyla yöresel gelişmeleri okuyucularına duyurmaya çalışmakta, ancak bu kimi zaman yetersiz kalmaktadır. Bu açıdan yerel basının, bu eksikliği kapatarak yerel yönetimleri denetlemesi ve eleştirmesi, basın özgürlüğünün de uygulanması açısından önem taşımaktadır.”(Değirmencioğlu, 2007:483)

Özellikle yerel basın, hizmet verdiği alan içerisinde halkın gözü, kulağı, sesi olmalıdır. Bu noktada halkın istek, beklenti ve şikâyetlerini kendisini yönetenlere iletebilmesinin yolu basından geçmektedir. Bu durumda karşımıza çıkan kavram; yurttaş gazeteciliğidir.

Katılımcı gazetecilik olarak da bilinen vatandaş gazeteciliği, vatandaşların haber ve enformasyon toplama, raporlama, analiz etme süreçlerinde aktif bir rol oynaması eylemi olarak tanımlanmaktadır. Yurttaş gazeteciliği ya da diğer adıyla kamu gazeteciliği olarak tanımlanan bu yeni anlayışın medya eleştirilerinin büyük oranda arttığı son yıllarda, hâkim medyadaki mevcut gazetecilik pratiğini sorgulayarak, demokrasiye yeni açılımlar getirme amacı taşıdığı bilinmektedir. (Değirmencioğlu, 2007: 482)

Yurttaş gazeteciliği, kamu adına konuşmaktan daha çok, onu öncelikle kendi sorunları hakkında bilgilendirmek, sorunları ve çözüm yolları konusunda kafa yormasını sağlamak, okuyucularını yaşamları üzerine söz sahibi aktif özneler olarak harekete geçirmeye özendirmek amaçlarını taşımaktadır. Yurttaş gazeteciliğinin okuyucu, dinleyici ve izleyicileri; sorunları ve güncel olaylarla ilgili eğitmeyi, kendileriyle ilgili kararların alınması sürecinde onları bilgilendirerek bilinçlendirmeyi amaçladığı söylenebilir. Yurttaş gazeteciliğinin kamu adına yasama, yürütme ve yargıyı izleyerek, gerektiğinde kurumları tarafsız güç olarak değişime zorlamayı, okuyucuların kendi sorunlarına sahip çıkarak çözüm yolları aramasına yardımcı olmayı hedeflediği bilinmektedir. (Değirmencioğlu, 2007: 482-483)

“Türkçede “yurttaş gazeteciliği” ya da “kamu gazeteciliği” kavramlarıyla ifade edilen yeni gazetecilik anlayışı, 1990’larda ABD’de ortaya çıkıp, özellikle bir kamu kuruluşu olan Pew Center’in destekleriyle bir uygulama alanı bulmaya başlamıştır. Yurttaş gazeteciliği ya da diğer adıyla kamu gazeteciliği medya

eleştirilerinin büyük oranda arttığı son yıllarda, hâkim medyadaki mevcut gazetecilik pratiğini sorgulayarak, yeni bir anlayışla demokrasiye yeni açılımlar getirme amacı taşımaktadır.” (Mutlu, 2007: 420)

“Vatandaş gazeteciliği” kavramı ile adlandırılan yeni yaklaşımda, demokrasi kavramının da tekrar sorgulanmaya başlandığı günümüzde, gerek demokrasinin toplumda uygulanmasına gerekse bu yolla bir kamusal alan sağlanmasına katkıda bulunulduğu söylenebilir. “Vatandaş gazeteciliğinin”, Türkiye’de özellikle, yerel basında gönüllü muhabirlik kavramı ile kendine bir uygulama alanı bulduğu görülmektedir. Özellikle Anadolu basınında tercih edilen gönüllü muhabirlik uygulamasının bu kurumların bütçelerine katkıda bulunurken, bir yandan da haberlerin ve bu haberlerin geldiği kaynakların çeşitlenmesini olanaklı kıldığı bilinmektedir. (Mutlu, 2007: 432)

Yurttaş gazeteciliği, profesyonellerden oluşurken vatandaş gazeteciliğinin amatörlerden oluştuğu söylenmektedir. Bu noktada bu iki kavramın birbirine karıştırılmaması gerekmektedir.

“Yerel basın bölgenin ve bölgede yaşayanların her türlü sorununu ve bu sorunların karşısında üretilebilecek çözüm önerilerini gündeme getiren, tartışan, yerel yönetim ile merkezi yönetim arasında köprü işlevi gören, halkın gözü kulağı olduğu kadar, yerel yönetimin dili de olabilen bir işleyişle, kişileri küreselleştirme girdabından biraz olsun alıkoymaktadır. Aslında yerel basın, bir yönüyle ülke basınına malzeme sağlamakta, onları uyarıcı görevler görmekte, onlara yardım ortamı hazırlamaktadır. Bunu yaparken de yerel gazeteci objektifliğini kaybetmemeye özen göstermelidir. Yerel gazeteler ve gazeteciler kentlerin sorunlarına ne kadar duyarlı olmalı, olayların içine ne kadar girmeli ve ne kadar sorumluluk duymalıdır? Bu soruların yanıtları, söz konusu çalışan kitlesi gönüllülerden oluşunca bir muammaya dönüşmektedir”. (Mutlu, 2007:428)

Basın tarihi incelendiğinde; gazetelerin büyük bir çoğunluğunun yerel olarak doğduğu, bazılarının ekonomik ve teknolojik gelişmeler dolayısıyla yerel özelliklerini terk ederek ulusal hatta uluslararası ölçüde yayım yaptığı görülmektedir. Ulusal basındaki birçok yetişmiş eleman da yerel basından gelmiştir. Örnek vermek

gerekirse; bugün ulusal nitelik taşıyan hatta Avrupa’da bile baskı yapan birçok Türk gazetesinin İstanbul dışına gerçek anlamda dağıtım yapmalarının, ancak 1960’lı yılların başlarında gerçekleştiği görülmektedir. (Girgin, 2001:161)

1.2.1.1.İstanbul Basını

Türk Dil Kurumu’nda gazete sözcüğü “Her türlü okuyucuya politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek üzere belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan büyücek boyutlu, basılı kâğıt” olarak tanımlanmaktadır. (Bülbül, 2000: 152)

Gazete sosyal bir kuruluş olmakla birlikte demokrasilerde yürütme erki (gücü) kamuoyuna bağlı olmaktadır. Gazetenin kamuoyu oluşmasında önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Basının demokratik toplumlarda birincil görevi; kamuoyu oluşturmak ve yansıtmaktır. Bu durum gazeteye kamu görevi yapma sorumluluğu da yüklemektedir. Basın, halkın duyuramadığı sesleri daha da güçlendirerek geniş kitlelere ulaştırmaktadır.

Türk Basın Tarihi’ne bakıldığında; ilk Türkçe gazetenin 1831 yılında yayınlanan Takvim-i Vakayi olduğu, ancak yapılan araştırmalar neticesinde ilk Türkçe gazetenin ondan üç yıl önce 1828 yılında Mısır’da yayınlanan Vakay-i Mısriye olduğu tespit edildiği görülmüştür. (Aktaran: Topuz, 2011:13-14).

Takvim-i Vakayi, halkın olayları sığağı sığağına duyabilmesi ve gerçekleri zamanında öğrenilmesi iç ve dış olaylardan haberdar olabilmesi için çıkarılmıştır. Padişahın gazete dilinde sadeliğe yer vermekle birlikte herkesin anlayacağı bir dilde çıkmasına da önem verdiği bilinmektedir. Sultan II.Mahmud’un yapılan yenilikleri topluma iletmek ve basın yoluyla kamuoyunu kontrol etmek amacıyla bu gazeteden yararlandığı, kanunların, tüzük ve nizamnâlerin yayınlandığı bu ilk gazetenin devletin desteği ile sınırlı sayıda okuyucu kitlesine ulaştığı bilinmektedir. Bu yolla merkezi yönetimle taşra yönetimi arasındaki iletişim kopukluğunun giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. (Duman, 2007: 78)

II. Mahmud döneminde hakla ilişkiler faaliyetleri için basının bir aracı görevi yaptığı söylenebilir.

Gazeteciliğin geniş çevrelerce Tercüman-ı Ahval ile başladığı kabul edilmektedir. Takvim-i Vakayi devletin yönetiminde çıktığı için gazeteciliğin özgür yapılması gerektiğini savunanlar tarafından gazete olarak görülmemektedir. Ceride-i Havadis kapitülasyonlardan yararlanan bir yabancının çıkarmasından dolayı bazı basın çevrelerince gazete olarak sayılmamaktadır. (Topuz, 2011:19)

Agâh Efendi ile Tercüman-ı Ahval'ı çıkaran Şinasi, kısa süre sonra tek başına yeni bir düşünce gazetesi çıkarmaya başlamıştır. Gazetenin kendi belirttiği ideolojisine göre; amacı havadis vermek, halka kendi yararlarını düşünmeyi ve kendi sorunları üzerinde durmayı öğretmektir. Şinasi, gazeteyi düşünce özgürlüğü ve hükümetin halkın yararına çalışmakla güçleneceği söylemleriyle üç yıl çalıştırmış, sonrasında gazete Namık Kemal'e geçmiştir. O da yazılarında özgürlük konularına değinerek aydın çevrelerde geniş yankı uyandırmıştır. 1867'de çıkan "Şark Meselesi" başlıklı bir yazı dizisi nedeniyle gazeteciliği yasak edilmiştir. (Topuz, 2011: 22)

Tercüman-ı Ahval, iç ve dış olaylardan seçme haberlerle eğitici yazılar yayınlamış ve dilini de halkın kolayca anlayabileceği bir şekilde kullanmıştır. Gazetede ekonomik konularda inceleme yazılarına da yer verildiği gözlemlenmiştir. 21 Ekim 1860 yılında yayın hayatına başlayan gazete, hükümetle iyi ilişkiler kuramamış ve hükümeti eleştiren yazıları dolayısıyla 5,5 yıllık yayın hayatı, 11 Mart 1866 tarihli yayınıyla sona ermiştir. Tercüman-ı Ahval, Türk basın tarihinde devletten emir almadan özel sermayeyle çıkan bir gazete olması dolayısıyla büyük önem taşımaktadır. (Aktaran: Topuz, 2011: 20)

1866 yılında ünlü devrimci Ali Suavi tarafından yönetilen Muhbir, sık sık hükümetin politikasını eleştirerek bir eylem başlatmış, Girit sorunu devam ederken hükümetin davranışını yetersiz bularak Milli Meclis'in kurulmasını savunmuştur. Gazete, Girit'te ezilen Türkler için kampanya yapmış ve büyük miktarda para toplamıştır. Ayrıca Muhbir, okuyucu mektuplarına yer vermiş ve bunlar aracılığıyla hükümete dolaylı yoldan sorular sormuş, bu davranışı nedeniyle de hükümetin 1867'de çıkardığı bir emirhane ile yasaklanmıştır. Bir süre Londra'ya yerleştiği, Paris'te gazeteler çıkardığı, Abdülhamit tahta çıktıktan sonra İstanbul'a dönerek yeni

hükümdarı öven yazılar yazdığı ve bu nedenle Galatasaray Lisesi Müdürlüğü'ne atandığı bilinmektedir. Görevine son verildikten sonra Basiret isimli gazetede yazılarını yayınlamaya devam etmiştir. (Topuz, 2011:25)

1869'da çıkan Basiret, Türk basın tarihinde yabancı bir devletten para alan ilk gazete olması dolayısıyla da önem taşır. Basiretçi Ali Efendi'nin Abdülaziz döneminde dört ay hapis yattığı Ali Suavi'nin yazılarını yazdığı için tutuklandığı, Kudüs'e sürüldüğü ve gazetesinin de kapatıldığı görülmektedir. Gazete 30 yıl sonra Meşrutiyet'in ilanı üzerine yeniden çıkarmışsa da kapanmıştır. (Topuz, 2011:27)

1870 yılında çıkan İbret'in kurucusu: Aleksan Sarrafyan Efendi'dir. 1870 yılının ağır havası içerisinde açılan gazete kapatılma süreci yaşamış, sonrasında haftalık bir mizah gazetesi olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Yeniden günlük gazete olup Namık Kemal gibi önemli başyazarları bünyesine katarak İstanbul basınına olgun ve kaliteli bir hava getirmiştir. Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre oyunuyla ilgili yazı yayınlaması dolayısıyla 5 Nisan 1873'te kapatılmış, yazarları tutuklanıp sürgüne gönderilmişlerdir. 132 sayı çıkabilmiştir. (Topuz, 2011: 28)

Tercüman-ı Hakikat Gazetesi'nin (1878) ve Ahmet Mithat Efendi'nin Türk basınında önemli bir isim olduğu söylenebilir. Kendisi, halkın anlayabileceği dilde yazı yazma üslubunu benimsemiş ve bu konuda çığır açmıştır. Kendisi, Tercüman-ı Hakikat ile tutuculuğa karşı adeta bir savaş açmıştır. Diğer bir gazete de 1882 yılında sahibi önce bir Rum olan ardından Mihran Efendi tarafından satın alınan Sabah gazetesidir. 1894 yılında yayın hayatına başlayan İkdam da Abdülhamit'in istibdat döneminde çıkan ve Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar yayınlanan önemli gazetelerdendir. Meşrutiyet'in ilk yıllarında tirajı 40.000'e ulaşmış, Türkiye'ye rotatifi ilk getiren gazetedir. Başarısının gerekçesi olarak da bölgelerden ve dış ülkelerden gelen haberlere yer vermesi gösterilmektedir. (Topuz, 2011: 69-70)

Basının özgür bırakıldığı durumlarda eleştirel yazılar dolayısıyla devletin yöneticilerinin sıkıntıya düşebileceği endişesinin de etkisiyle basına ilk yasaklar 1858 yılında Ceza Kanunu ile getirilmiştir. Takvim-i Vakayi ve Ceride-i Havadis gazeteleri ile aynı dönemde tek dergi olan Vakayi-i Tıbbiye, bu yasa öncesi çıkarıldıkları için herhangi bir kanun hükmüyle karşı karşıya kalmamışlardır.

Aslında 1858 Ceza Kanunu, Fransız Ceza Kanunu'nun Türkçe'ye çevrilmiş halidir ve yine basınla ilgili maddeler de bize uyarlanmış ve ilk yasaklar böylece şekillenmiştir. Bu kanunun basınla alakalı 138. maddesinde yüce saltanat, hükümet ve yöneticiler ve millet aleyhine yazılar yazmak ya da belge yayınlamak yasaklanmıştır. Ayrıca 139. maddede de genel adaba aykırı mizah yazıları ve müstehcen resimler basılmasının yasaklandığı görülmektedir. (Topuz, 2011: 44)

Türkiye'de dört gazetenin yayınladığı 1864 yılında Matbuat Nizamnamesi çıkarıldığı görülmektedir. Bu gazeteler; Takvim-i Vakayi, Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Ahval ve Tasvir-i Efkar'dır. Azınlık gazeteler ve Fransızca çıkan gazetelerle birlikte sayı 10'u bulmamaktadır. Bu kadar az sayıda olmaları ve baskıları birkaç bini geçmemesine rağmen Fuat Paşa tarafından Avrupa'yı sarsan bazı tehlikelerin Osmanlı İmparatorluğu'nda da huzursuzluk yaratabileceği endişesiyle Fransa'dan ithal edilen Matbuat Nizamnamesi adında bir yönetmelik çıkartılmıştır. (Topuz, 2011: 44-45)

Bu nizamnameye göre; gazete çıkarmak için hükümetin izni gereklidir.

Yurt dışında basılan devlete karşı düşmanlık besleyen içeriği olan gazetelerin ithali yasaktır. Ayrıca; ruhsatsız gazete çıkarmak, bir sayısını ilgili daireye göndermemek, hükümetten gelen resmi yazıları yayınlamamak, devletin iç güvenliğini bozacak suçlardan birinin icrası için bazı kişileri kışkırtmak, genel ahlaka aykırı yazılar yazmak, yazılarda padişaha saldırmak, bakanlara dokunacak söz ve yazılar, meclisleri, mahkemeleri ve devletçe kurulan heyetleri kötülemek, devlet memurlarının aleyhinde yazılar yazmak, diplomatların kötülenmesi ve halkın aşağılanması yasaklanmıştır. (Topuz, 2011:45)

Hükümet, Matbuat Nizamnamesi ile yetinmeyerek ikinci bir yasak getirmiştir. Ve bu şekilde basınla alakalı her türlü yetkiyi elde etmiştir. Muhbir gazetesi, Tasvir-i Efkar gazetesinin kapatılma gerekçesi; bu kanun hükmünce hükümet karşıtı yayınlar yayınlamak olmuştur. Bu kanunda da hükümete, devlete yönelik eleştiri yapmak , aykırı yazılar yazmak, memleketin çıkarlarına aykırı davranmak yasaklanmıştır. Geçici süreyle çıkarılan bu kararname, 10 Kasım 1867'de yürürlüğe girmiş, 1909'da

kaldırılmıştır. Bu dönemde bazı mizah gazetelerinin de kapatıldığı görülmektedir. (Topuz, 2011: 47)

Hükümet eleştirilerinin önünü kesmek için sadece nizamname ve kararname çıkarılmakla kalınmamış, ayrıca 11 Mayıs 1876'da yeni bir kararnameyle basına sansür getirilmiştir. Basın özgürlüğünü kısıtlayan bu tutumla gazetelerin baskıdan önce denetimleri sağlanmıştır. Bazı gazeteler kararnameye tepki göstererek bazı günler yayınlarını kesmiş ya da sansürün yasakladığı yazıların olduğu sayfaları boş bırakmıştır. (Topuz, 2011: 47)

İlk defa 1 Ocak 1865'te bugünkü Türkiye sınırları içinde yayınlanan gazetelere izin alma zorunluluğu getirildiği görülmektedir. İstanbul'da Osmanlı uyruklular için Eğitim Bakanlığı'na, yabancı uyruklular için Dışişleri Bakanlığına başvurarak izin alınması istenildiği bilinmektedir. Diğer illerde, yani eyaletlerde ise başvuruların valiliklere yapıldığı, ancak o dönemde valilerin izin verip vermeme haklarının bulunmadığı görülmektedir. (Erinç, 2007: 107-108)

Abdülaziz'in tahttan indirildiği dönem, basın için geçici bir özgürlük ortamı oluşturmuşsa da "Basın Kanun Dairesinde Serbesttir" denilerek basının kanunlar çerçevesinde özgürlüğüne müsaade edilmiştir. Abdülaziz'in tahttan indirilmesi de basının belirlenen kanunlar ve hükümetin çizdiği çizginin dışında hareket emesine imkân vermemiştir. (Topuz, 2011: 49-50)

Türk Basın Tarihi'nde Abdülhamit dönemi, baskılar ve yasaklar dolayısıyla basının en karanlık dönemi olarak kabul edilir. Padişahın Birinci Meşrutiyet'in ilk aylarında basınla ilgili alınmasını istediği önlemler, onun müdahaleci yapısını göstermektedir. Ayrıca 20 Eylül 1877'de yayınlanan Sıkıyönetim Nizamnamesiyle gazeteleri kapatma yetkisini eline aldığı da bilinmektedir. Abdülhamit dönemi basın için özetlenecek olursa: sansür, yasaklar, kapatmalar, gazetecilere çıkarlar sağlanması, yabancı basının satın alınması, yabancı ülkelerle haberleşmenin engellenmesi gibi başlıklar sayılabilir. (Topuz, 2011: 53-54)

İstibdat dönemi gazeteciler için baskı altında zorlu koşullarda geçmiştir. Tahta çıkışının 25. yıldönümünü kutlayan Abdülhamit, bu nedenle gazetelerdeki pul vergisini kaldırır. Gazetelerde çalışan gazeteciler de gazete sahiplerinden bu paydan

hak isterler. Ancak olumsuz cevap alınca da greve giderler. İlk kez çalıştıkları gazeteye karşı direnişe geçen gazeteciler nasıl grev yapacaklarını bilemedikleri için bir toplantı düzenlerler. O dönemde yarı bataklık bir gazete olan Saadet'i kendi öz kaynakları ile çıkarmaya başlarlar. Okuyucular, yazar kadrosunun grev yaptığını anlamayarak aynı alışkanlıkla gazetelerini almaya devam ederler. Bu nedenle de Saadet'in çıkması ne İktidam'ı ne de o dönemde çıkan Sabah'ı sarsmaz. İlk grev başarılı olmaz ve grevciler borçlarını ödeyemedikleri için Saadet Gazetesi'nden de atılırlar. (Topuz, 2011: 70-71)

Meşrutiyetin ilk günlerinde İstanbul basınını temsil eden İktidam, Sabah, Tercüman-ı Hakikat ve Saadet gazetelerinin halk tarafından da tutulduğu görülmektedir. O günlerin aşırı özgürlük havası içerisinde baskı makinelerinin bütün gün çalıştığı, basılan gazetelerin daha matbaadayken halk tarafından kapışıldığı bilinmektedir. (Girgin, 2001:96)

31 Mart olayından sonra 28 Nisan 1909'da Mebusan Meclisi'ne basının özgürlüğünü kısıtlayıcı yeni bir kanun tasarısı getirildiği görülmektedir. Bu tasarı çok geniş tepkilere yol açsa da 14 Temmuz 1909'da kabul edilmiştir. 1931 yılına kadar yürürlükte kalan kanunun, gazete çıkarmak için önceden ruhsat alma zorunluluğunu ortadan kaldırırsa da sonrasında basın özgürlüğünü her yanıyla sınırladığı ve bir baskı rejimine yöneldiği anlaşılmaktadır. (Topuz, 2011:85)

İkinci Meşrutiyet'in ilanından 1918 yılına kadar 918 gazete ve dergi çıkarıldığı görülmektedir. Meşrutiyet'in yeniden ilan edilmesinin gazeteciler tarafından büyük bir heyecanla karşılandığı, o dönemde bir araya gelerek bu özgürlük ortamından yararlanıp Osmanlı Matbuat Cemiyeti'ni kurmalarından anlaşılmaktadır. Hatta gazeteciler, o dönemde gazetelerine sansür uygulanmasına da müsaade etmezler ve 25 Temmuz 1908 sabahı gazetelerin sansürsüz bir şekilde çıkmasını sağlarlar.

II. Meşrutiyetin ilanından sonra basından sansürün kaldırıldığı 24 Temmuz günü Cumhuriyet'ten sonra Basın Bayramı olarak kabul edilmiştir. O dönem, Türk basınında yeni bir dönem başlamıştır. Gazete tirajları 2.000'den 5000'e çıkmıştır. Kapatılan birçok gazete ve derginin de bu dönemde yeniden açıldığı görülmektedir. (Topuz, 2011: 82-83)

Topuz (2011:21)'a göre; “*Basın o zamanlarda gazetecilere geçim sağlayacak ölçüde gelir getiren bir meslek değildir. İlan geliri çok yetersizdir. Uzun süre gazetecilerin birçoğunu Saray beslemiştir. Gazetecilerin genellikle devlet memurluğu da vardır. Gazetecinin bir göreve atanıp devletten maaş alması bir gelenek olmuş, bu, Cumhuriyet yıllarına kadar sürmüştür.*”

İstanbul gazeteleri için önemli sayılacak gelişmelerden biri de Şeyh Sait İsyanı'dır. Şeyh Sait ayaklanmasında İstanbul basınının etkisi olduğu belirtilmektedir. Doğu illerinde Cumhuriyetin ilk ayaklanması olarak geçmiştir. Bu ayaklanmanın Cumhuriyete yönelik olduğu bilinmektedir. Bu isyanın bastırılması için 4 Mart 1925 tarihinde Takrir-i Sükun Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla birlikte Cumhuriyet hükümeti olağanüstü yetkilerle donatılmıştır. Bu kanun aynı zamanda dönemin hükümetine basını kontrol altına alma ve cezai yaptırım uygulama yetkisini de sınırsız tanımaktadır.

Bu hükmün Ankara hükümeti tarafından alınmasında İstanbul basınının etkisi olduğunu bilinmektedir. O dönemde, Ankara Hükümeti ile İstanbul basınının arasının iyi olmadığı bilinmektedir. Hatta Halk Fırkası'nın ileri gelenlerinden Başbakan Recep Peker'in Takrir-i Sükun kanunu ile ilgili meclis görüşmelerindeki sözleri bu konuyu iyi anlatmaktadır:

“İstanbul gazetelerinin memlekette ne kadar müessese ve makam varsa hepsini tahribe geçtiğini görüyoruz. Şeyh Sait isyanının en birinci müsebbibi bunlardır. En başta Millet Meclisi olmak üzere bütün müesseselere saldırdılar. Bu kanunun teklif edilmesine de İstanbul basını sebeptir. Çünkü yayın ve telkinleriyle isyanın çıkmasına sebep olmuşlardır. İşte bu yılan yuvalarını tahrip etmek ve susturmak azmindeyiz. Bu yılanlar, bu zehirli yuvalar, kanun kuvvetiyle dezenfekte edilmedikçe, memleketin rahat yüzü görmesi ihtimali yoktur. İşte bu sebeple bu kanunu, Yüksek Meclisin kabul etmesi bir vatani mecburiyettir.” (Özgen, 2000: 20)

1923 yılında Cumhuriyetin ilanı ile birlikte toplumsal yaşamda köklü bir değişikliğin yaşandığı ve bunun basına da yansdığı görülmektedir. Basın alanında yeni bir düzenlemenin varlığından söz edilebilir. Basın açısından ilk ve önemli yasa Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun basınla ilgili maddesidir.

“20 Nisan 1924 Tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu’nun 77. maddesi ‘Matbuat kanun dairesinde serbesttir ve neşir edilmeden evvel teftiş ve muayeneye tabi değildir.’ hükmü ile basının sansür edilemeyeceğinin belirtildiği görülmektedir. (Aktaran: Özgen: 2000:19)

Burada da görüldüğü gibi 4 Nisan 1908 tarihli Kanuni Esasi’nin 12. maddesinde yer alan gazetelerin baskı öncesi sansür edilmelerini yasaklayan onları anayasal bir güvenceye kavuşturan hükme aynen uyulmuştur. Osmanlı’nın yapmış olduğu yasal düzenlemeye Cumhuriyet döneminde de aynen uyulduğu görülmektedir. (Özgen, 2000: 19)

Türk Basın Tarihi’nde İstanbul basınında yaşanan gelişmelere bakıldığında; Cumhuriyetin ilk yıllarında basın üzerinde ciddi bir baskının varlığından söz edilebilir. İstanbul basını, hükümet ve yönetimlerle iyi ilişki içerisinde olduğu zaman tutulmuş, hükümeti ve politikalarını eleştirel yaklaşımda ise tam tersi bir tutumla karşılaşmıştır.

Osmanlı dönemine basın tarihine bakıldığında; İstanbul dışında bazı büyük illerde gazetelerin çıkmasına hükümetlerin destek olduğu görülmektedir. Bunların valinin ya da mektupçu olarak bilinen vali yardımcılarının denetiminde olduğu bilinmektedir. Bu gazetelerin İstanbul’daki hükümetin kararlarını taşraya duyurduğu, devletin gazetelere basımevleri de sağladığı bilinmektedir.

1.2.1.2.Vilayet Gazeteleri

Osmanlı devlet kurumlarının Tanzimat döneminde yoğunlaşan basın çalışmalarının, açık topluma dönüşmenin bir parçası şeklinde değerlendirildiği görülmektedir. 1864 yılında, Fransızların yerel yönetim kanunlarından ilham alınarak yeni yönetim sistemi uygulanmaya konulduğu bilinmektedir. Yeni düzenleme ile imparatorluk idari anlamda 21’i Asya, 6’sı Avrupa, 1’i Afrika ve 1’i de Akdeniz adalarında olmak üzere toplam 29 vilâyete ayrılmıştır. Her vilâyete bir vali atanmış, sorunların yerinde çözümlenmesine çalışılmıştır. Kanunun getirdiği en önemli yenilikse basın alanında olmuştur. Buna göre; her vilâyet merkezinde bir resmî basımevi kurulacak, burada evrak dışında Takvim-i Vakayi benzeri bir gazete

çıkartılacaktır. Bunun ilk örneğinin, reformcu bir bürokrat olan Mithat Paşa'nın vali olduğu Tuna vilâyetinde gerçekleştirildiği görülmektedir. 1864-65 yılında yayına başlayan Tuna Gazetesi, taşrada çıkarılan ilk resmî gazete olarak bilinmektedir. Aynı anlayışla iki yıl içinde Trabzon ve Erzurum'da birer resmî basımevi kurulmuş, 1867 yılında ise Envâr-ı Şarkıyye adlı gazete Erzurum'da çıkarılmaya başlanmıştır. Bu aynı zamanda Anadolu'da yayınlanan ilk Türkçe gazete olarak bilinmektedir. 1874 yılında Türkiye'de 24 il gazetesinin çıktığından bahsedilmektedir. 1864-1922 yılları arasında, yerel yöneticiler aracılığıyla bütün ülkede başlayan basın-yayın faaliyetleri sonucu toplam 46 resmî basımevi kurulduğu görülmektedir. (Topuz, 20011: 382)

Türkiye'de bugün Edirne'den Ardahan'a 81 il ve yüzlerce ilçede yayınlanan yerel gazetenin atasının Osmanlı dönemindeki eyalet sisteminden vilayet sistemine geçişle birlikte yayınlanmaya başlayan vilayet gazeteleri olduğu söylenebilir. (Faraç, 1999: 22)

Vilayetlerin 1864 yılında oluşturulmasının beraberinde kentlerde matbaaların da kurulmaya başlandığı görülmektedir. Devletin kırtasiye ihtiyaçlarının karşılandığı bu matbaalarda daha sonra resmi nitelikli vilayet gazeteleri çıkarılmaya başlanmıştır. Buna örnek olarak; 1865'te Tuna'da Türkçe-Bulgarca olarak yayınlanmaya başlayan Tuna Gazetesi gösterilebilir. Bu uygulama örnek teşkil etmiş ve 1897'den itibaren İstanbul dışındaki Osmanlı vilayetlerinde 29 gazete yayınlanmaya başlamıştır. Bunların 22'si vilayet gazetesi olarak bilinmektedir. Bu gazetelerin Türkçe- Arapça ve Türkçe-Rumca olarak yayımlandıkları belirlenmiştir. Bu gazetelerin tiraj olarak 500'ü aşmamakla birlikte haftalık olarak çıktığı ve basının İstanbul tekeline kurtulmasını sağladığı söylenebilir. (Faraç, 1999:22)

İlk vilayet gazetesinin 1860'ta Beyrut'ta çıkarılan Hadikat Al Ahbar olduğu söylenmektedir. İkinci sırada ise Mithat Paşa'nın 1865'te Rusçuk'ta yayınladığı Tuna Gazetesi'nin yer aldığı görülmektedir. Mithat Paşa ayrıca Bağdat Valiliği sırasında Zevra adında bir taşra gazetesi de çıkarmıştır. Zevra, 1869'da Türkçe ve Arapça çıkartılır. O dönemde çıkan bir diğer önemli taşra gazetesi de Trablusgarp'ta çıkan Trablusgarp Gazetesi'dir. Doğu'nun nurları anlamını taşıyan Envar-ı Şarkıyye de Erzurum'da çıkan bir diğer taşra gazetesidir. Erzurum, o dönemde sekiz sancağı içine alan bir bölge olduğu ve 83 ilçeyi içerdiği için Envar-ı Şarkıyye bir bölge

gazetesi olarak çıkarılmıştır. 650 bin nüfusun 110 bini Ermeni olduğu için de gazete Türkçe ve Ermenice olarak yayınlamıştır. O yılların önemli gazetelerinden birinin de Bursa'da 1869'da yine Türkçe ve Ermenice çıkan Hüdavendigâr Gazetesi olduğu görülmektedir. (Topuz, 2011: 32-33)

Gazetelerin tarihi incelendiğinde; vilayet gazetelerinin hem vilayeti yöneten kişinin kontrolünde çıkarıldığı hem de bölgenin etnik oluşumlarından etkilendiği görülmektedir. Gazetelerin dili de bölge nüfusu göz önünde bulundurularak kullanılmıştır. Türkçe ana dil olmakla beraber kimi Rumca, kimi Arapça, kimi Ermenice, kimi ise Sırpça çıkarılmıştır.

1860-1876 yıllarında çıkan vilayet gazeteleri şunlardır:

“Suriye Gazetesi (Şam, Türkçe-Arapça 1865); Gadis el Fırat (Halep, Türkçe, Arapça, 1867), Lübnan Gazetesi (Laleli, Lübnan, Arapça-Fransızca, 1867); Girit Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1867); Edirne Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1868); Işkodra Gazetesi (Türkçe, 1868); Yanya Gazetesi (Türkçe, Rumca, 1868); Fırat Gazetesi (Habep, Türkçe-Arapça, 1869); Konya Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1869); Selanik Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1869); Trabzon Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1869); Prizren Gazetesi (Türkçe-Sırpça, 1871), Kastamonu Gazetesi (Türkçe, 1872); Adana Gazetesi (Türkçe-Rumca, 1872); Yemen Gazetesi (Türkçe-Arapça, 1872); Rumeli Gazetesi (Manastır, Türkçe 1873); Ankara Gazetesi (Türkçe, 1874); Aydın Gazetesi (Türkçe-İzmir, 1874); Neretva Gazetesi (Hersek, Türkçe-Sırpça, 1876).” (Aktaran: Topuz, 2011: 33-34)

Yine Cumhuriyet'in ilanından önce 1919 yılında Kocaeli'nde Kocaeli adında bir vilayet gazetesi bulunduğu görülmektedir. (Duman, 2007:79)

“Vilayet gazetelerinde padişah ile ilgili haberler öncelikle yer almaktadır. Bunun yanı sıra kamu görevlilerinin atama, yükselme ve ödüllendirilmesi, yeni yasa, yönetmelik düzenlemeleri, hükümet, vilayet ve kamu kuruluşlarının çalışmaları, demiryolu, yol, telgraf hattı yapımları, sağlık konuları, yerel okul sınavları ve ödül dağıtma törenleri, hacıların gidişi, et, ekmek fiyatları, şiddetli yağmur ve kar yağışları, doğal afetler, kolluk kuvvetlerinin başarıları, valilerin konuşmaları ve

yazıları, savaşlar, yeni silahlar, buluşlar, yabancı konsolosların gezileri vilayet gazetelerinde yer alan haberler arasındadır. (Girgin, 2001: 87)

Vilayet gazetelerinde yer alan konulara bakılarak gazetenin bulunduğu bölgede yönetim ve halk arasında bir köprü görevi gördüğü, kamu kurumlarının faaliyetlerini aktarabildiği bir araç konumunda olduğu söylenebilir.

1.2.1.3. Anadolu Basını

Yerel basına ülkemizde Anadolu basını da denmektedir. Anadolu basını derken bu çerçeveye yerelle birlikte bölgesel basınının da girdiği söylenebilmektedir. (Bülbül, 2000: 149)

İlk yerel gazetenin 1867 yılında Erzurum'da çıkartılan Envar-ı Şarkiye olduğu bilinmektedir. İkincisi ise Aydın adıyla Mecid-i Fikri Bey tarafından İzmir'de çıkarılmıştır.

Anadolu'da gazetecilik, ikinci Abdülhamit döneminde illere gönderilen matbaalarla basılarak sadece büyük illerle sınırlı kalmıştır. Defter ve cetvel basarak işe başlayan matbaaların sonraki süreçte salnameler ve kitap yayınlarına geçtiği, kendi adlarıyla küçük boyda az sayıda genelde haftalık gazeteler bastıkları izlenmiştir. Anadolu'da gazetecilik mesleği böyle yayılmaya başlamıştır.

1919 Mayıs'ı ile 1938 yılının sonu arasında Türkiye'de 582 gazetenin yayımlandığı bunlardan 176'sının İstanbul'da, 406'sının ise taşrada çıktığı belirlenmiştir. Taşrada yayınlanan gazeteler illere göre şöyledir; İzmir (54), Trabzon (28), Adana (27), Ankara (25), Bursa (24), Samsun (16), Eskişehir (13), Kastamonu (12), Gaziantep (11). Bu yıllar aralığında 11 ilde 1'er gazete çıkarıldığı, 10 ilde ise hiç gazete yayınlanmadığı görülmektedir. (Girgin, 2001: 113)

İstanbul'da yayımlanan gazetelerin yüzde 60'ının siyasi içerikli olduğu, taşra gazetelerinde ise bu oranın yüzde 83'lere çıktığı görülmektedir. Bu gazeteler, resmi ilan dağıtımının 1937 yılında başlamasından dolayı bu tarihe kadar hükümet yardımı ile ayakta kalabilmiştir. (Girgin, 2001: 113)

Kurtuluş savaşı yıllarında halkı yüreklendirme, bilgilendirmek noktasında önemli görevler üstlendiği bilinmektedir. Yerel yöneticilerle ve halkla çok yakın bir ilişkisi söz konusu olduğundan demokrasi kültürünün ilk basamaklarını oluşturduğu da söylenebilmektedir.

Türkiye’de yerel basının en etkin olduğu ve halkla bütünleştiği dönem olarak kurtuluş savaşı yılları söylenebilir. Mustafa Kemal Atatürk’ün “*Fazilet Adaları*” olarak tanımladığı yerel gazetelerin kurtuluş hareketinin öncülüğünü yaptığı ve Anadolu’nun düşman işgalinden kurtulması için direniş gösterdiği görülmektedir. Atatürk’ün mesajlarını bu gazeteler aracılığıyla halka ulaştırdığı bilinmektedir. Yöre halkının bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve kamuoyunun oluşturulmasına yarar sağlayan önemli kitle iletişim araçları arasındaki yerini aldığı o döneme bakılarak anlaşılabilir.

Bu dönemin en etkin gazetelerinden biri Sivas’ta çıkan İrade-İ Milliye Gazetesi’dir. Gazetenin ilk sayısında tamamen Atatürk’ün kaleme aldığı yazıların yayınladığı bilinmektedir. O dönemde kentte Mücadele-i Milliye ve Gaye-i Milliye gazeteleri de vardır. Atatürk’ün 1919 yılının sonlarında Ankara’ya döndüğünde Anadolu’nun Sesi Gazetesi’ni çıkarmaya başladığı bilinmektedir. Ayrıca 1920’de meclis bahçesinde kurulan matbaada Hakimiyet-i Milliye çıkarılmıştır. Atatürk’ün başyazılarını yazdığı 500 kadar gazetenin İstanbul ve Anadolu’nun diğer kentlerine gönderildiği görülmektedir. Milli mücadeleye öncülük eden gazeteler arasında İzmir’de Hukuk-Beşer, Ankara’da Yeni Gün, Eskişehir’de Yeni Dünya, milli mücadeleyi destekleyenler arasında Yeni Edirne, Erzurum’da Albayrak, Adana’da Yeni Adana, Balıkesir’de Ses gazetelerinden söz edilmektedir. (Faraç, 1999: 23)

Anadolu basınının Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda önemli rol oynadığı bilinmektedir. Görevini yerine getirirken ulusal birlik ve bütünlük ilkesinden asla taviz vermediği görülmektedir. Nitekim Atatürk Anadolu Basını’nı bu yönü dolayısıyla “*Fazilet Adaları*” olarak tanımlamıştır.

Türkiye’de yerel basın, henüz ulusal basının doğru düzgün dağıtılmadığı 1970’li yıllara kadar yayımlandıkları bölgede kimi zaman etkin bir baskı unsuru, kimi zaman da kamuoyu oluşturma noktasında etkin bir araç olduğu halkla bütünleştiği ve

yurttaşların haber almalarında birinci kaynak teşkil ettiği gibi nitelikleri sıralanabilir. Renkli basının etkinliğinin artması, Anadolu'nun en ücra köşesine kadar özellikle kadın fotoğraflarının gazetelere ulaşmasının yerel basındaki sıkıntıları da beraberinde getirdiği söylenebilir. Yerel basının bu dönemde kötü baskı, fotoğraf yoksunu sayfaları dolayısıyla ulusal basının rengârenk sayfaları karşısında yavaş yavaş güç kaybetmeye başladığı söylenebilmektedir. Yerel gazete olgusunun etkinliğini giderek kaybettiği, buna karşın halk arasında daha aktif, bürokraside söz sahibi yerel muhabir olgusunun güçlenmeye başladığı bir dönemden bahsedilebilir. Bu dönem için Anadolu basınının yerel gazete ile ulusal basının yerel muhabirleri arasında kısaca girdiği söylenebilir. (Faraç, 1999: 23)

7 Haziran 1920'de kurulan Matbuat Umum Müdürlüğü (Basın-Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü)'nün 1974 yılında "Anadolu Basını Özendirme Yarışması" düzenlediği ve aynı yıl ayrıca genel müdürlük bünyesinde Anadolu Basını Şube Müdürlüğü kurulduğu görülmektedir. Bu arada Anadolu Basını Bölge Toplantıları başlatılmış, yerel basına zamana bağlı olmayan bazı klişeler ve yazılı doküman gönderildiği bilinmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde 1977 yılında Anadolu Basın Birliği kurulduğu görülmektedir. (Girgin, 2001: 175)

Anadolu Basını, Türk toplumunun ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel özelliklerini yansıtan bir ayna vazifesi görmektedir. Anadolu basınında Türk aile düzenini, geleneğini, Anadolu'daki ekonomik durumu, toplumsal düzeni ve hayat tarzını görmek mümkün olmaktadır. Anadolu Basınının özelliklerine bakılacak olursa;

1) Miras yoluyla babadan oğula geçen birkaç kişinin çalıştığı, tirajı, resmi ilan gelirleri ve matbaada yapılan yan işlerle ayakta durmaya çalışan geleneksel gazetelerdir.

2) Ofset basılan bazıları da bölgesel olan gazetelerdir. Önceleri Babıali sermayesi tarafından satın alınan gazetelerin daha sonra yerel sermayenin eline geçtiği görülmektedir. Adana, Bursa, Kocaeli, Sakarya, Konya ve Trabzon'daki bazı gazeteler buna örnek gösterilebilir. Bu gazetelerin sahip oldukları teknoloji, ulaştıkları yüksek tirajlarla kamuoyu yaratmakta ve siyasal, ekonomik baskı aracı olarak kullanılmakta olduğu görülmektedir.

3) Anadolu gazetelerinin siyasal örgütlenmelerde, çoğu zaman siyasi partilerin temel alt yapılarını oluşturduğu görülmektedir. Anadolu gazetelerinin sahipleri ve yöneticilerinin genel olarak yörelerinin toplum liderleri, toplumsal ve siyasal güç odakları olduğu görülmektedir. Siyasallaşma sürecinin hızlandığı dönemlerde yayımlanan gazete sayısının arttığı görülmektedir. Türk toplumunun siyasallaşma süreciyle Anadolu basınının sayısal artışı arasında doğrudan bir ilişkiden söz etmek mümkün olmaktadır. (Girgin, 2001: 173-174)

Vilayet gazeteleri sonrası mahalli basın, yerel basın, taşra basını yani Anadolu basını, Anadolu insanının gören gözü, konuşan ağzı, işiten kulağı olarak tanımlanmaktadır. Anadolu basını devletle vatandaş arasında diyalog kurulmasını kolaylaştıran bir köprü olarak görülmektedir.

Yerel gazetelikte özellikle Cumhuriyetten sonra büyük bir gelişme yaşandığı söylenebilir. 1990 yılında Türkiye’de günlük gazetelerin sayısının 327 olduğu görülmektedir. Bu gazetelerde 1991 yılında çalışanların sayısının 1.900’lerde olduğu tespit edilmiştir. Yerel gazetelerin o dönemde yapısına bakıldığında; sahip ve yazı işleri müdürlerinin aynı soyadını taşıdığı, gazete kadrolarında akraba ilişkilerinin söz konusu olduğu söylenebilir. Bu dönemde özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa illerindeki tirajların diğer illere oranlara daha yüksek olduğu görülmektedir. İstanbul ve Ankara dışında en çok gazete; Adana, Hatay, Balıkesir, Antalya, Aydın, Bursa, Çanakkale, Gaziantep, Denizli, Erzurum, İçel, İzmir, Kars, Konya, Mardin, Ordu, Tokat ve Zonguldak’tadır. Günümüze kadar yayını sürdürülen en eski yerel gazetenin Yeni Asır ve Yeni Adana olduğu bilinmektedir. En uzun geçmişi olan gazeteler de Antalya (1922), Bartın (1924), Trakya’da Yeşil Yurt (1925), Yeşil Giresun (1925), (Kayseri 1927), Elazığ’da Turan (1930), Siirt (1937) olarak bilinmektedir. (Topuz: 2011: 383)

1980 öncesine bakıldığında; ulusal gazetelerin taşra baskılarını arttırdığı ve kimilerinin de bölge sayfaları açarak kent haberlerine daha fazla yer vermeye başladığı görülmektedir. İzmit’te Kocaeli, Adana’da Ekspres gibi gazetelerin birer bölge gazetesi olarak Anadolu’ya açıldığı ve özellikle spor sayfaları ile yerel gazete okuyucusunun dikkatini çekmeye başardığı bilinmektedir. (Faraç, 1999:24)

Yerel basının ulusal basın karşısında güç kaybetmeye başladığı, ulusal gazetelerin özellikle bölgesel dağıtım ağı sayesinde daha da güç kazandığı bilinmektedir. Ulusal gazetelerin kentlerdeki etkinliklerini bölge sayfaları ve ekleri çıkararak arttırdıkları da görülmektedir.

1980'lerden sonra dünyada meydana gelen siyasi gelişmelerin, medyada da ciddi yapısal değişikliklere neden olduğu söylenebilmektedir. Sermayenin ağırlığı Türkiye'de artmaya başlamış ve bu medyanın ticarileşmesinde önemli rol oynamıştır. Medya-siyaset ilişkisine bakıldığında; siyasetin kamuoyu desteğine olan ihtiyacı, medyanın ise sahip olduğu toplumu etkileme gücü, yönetenler nazarında medyayı önemli ve vazgeçilmez bir güç haline getirmiştir. (Demir, 2007, s.231)

Özellikle bu dönemden sonra yaşanan gelişmeler ve 1990 Turgut Özal dönemiyle birlikte medyada ciddi bir reform meydana gelmiş. Medya holdingleri oluşturulmuştur.

Yerel gazetelerin yöresindeki olaylara ağırlık veren bölgenin kalkınması için çaba harcayan ulusal bütünlüğün korunmasına katkı sağlayan yayın organları olması gerekmektedir. Yerel gazeteler özellikle devlet ve vatandaş arasında bir köprü görevi görmekte ve kamu görevlileri ile hizmetlerinin denetlenmesi noktasında etkin birer unsur olmaktadır.

Yerel gazetelerin büyük bir bölümünün genellikle aile gazetesi olduğu görülmektedir. Daha çok babadan oğula miras olarak geçmektedir. Yüksek teknolojiyle yayınlanan sırtını büyük holdinglere dayamış olanları da mevcuttur. (Faraç, 1999:26)

Ulusal gazetelerin bölge sayfaları hatta ekler yapmaya başlaması, Anadolu basınına olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmeler, yerel basını değişik şekillerde yayımlamaya yöneltmiş ve ayakta duramayanlar kapanmaya başlamıştır. Bir bölümü de resmi ilan desteğiyle ayakta kalabilmişlerdir. Sayıları sınırlı kalan Babıali gazeteleri, taşra haberlerine yer vermeye başlayınca yerel basın, Anadolu'da kitle iletişiminin sağlanması ve kamuoyu oluşturulması açısından önem kazanmaya başlamıştır. Bazı yörelerde ileri teknik kullanımı yeni yerel ya da bölgesel gazetelerin ortaya çıkmasına da etki etmiştir. (Girgin, 2001: 176)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine bakıldığında; 2016 yılı sonu itibariyle Türkiye’de çıkartılan gazete ve dergi sayısının 6 bin 295 olduğu ve bu gazetelerin yüzde 90,7’sinin yerel yayın yaptığı, yüzde 6,6’sının ulusal, yüzde 2,6’sının da bölgesel yayın yaptığı görülmektedir. Yayınlanan gazetelerin yüzde 86,9’unun siyasi, haber ve güncel konularda yayın yaptığı tespit edilmiştir. Gazetelerin yüzde 12,8’inin de ek verdiği görülmektedir. (www.tuik.gov.tr: 2016)

İKİNCİ BÖLÜM

2. KOCAELİ'DE YEREL BASIN, YEREL YÖNETİM İLİŞKİSİ

Anadolu Basını içerisinde Kocaeli'nin önemli bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir. Milli mücadele yıllarında ve Cumhuriyetin kuruluş döneminde Kocaeli basını önemli roller üstlenmiştir.

2.1. Kocaeli'de Yerel Basın

Kocaeli'ndeki ilk matbaanın 1860 yıllarında Akmeşe'de, Akmeşeli Mavyan tarafından kurulduğu bilinmektedir. Akmeşe'deki manastırın ihtiyacı olan kitapları basan bu matbaadan sonra İzmit'te kurulan ilk matbaa, Birinci Dünya Savaşı yıllarında tehcir edilen bir Ermeni vatandaşının malları arasında bulunan ve Mutasarrıflığın eline ulaşan taş baskı yapan matbaadır. 1915-1916 yıllarına kadar İzmit'te Türk matbaasının bulunmadığı görülmektedir. Bu taş baskı makinede üç kişi ile Kocaeli'ndeki ilk gazete olan Kocaeli Gazetesi'nin basıldığı bilinmektedir. Yunan işgali sırasında yayınlarına ara veren gazetenin, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra haftalık olarak Kocaeli'nin resmî gazetesi olarak 1933 yılına kadar yayını sürdürdüğü belirlenmiştir. (Değirmencioğlu, 2007: 485)

Bülent Varlık'ın hazırladığı “Başlıca Vilayet Gazeteleri” tablosunda Kocaeli gazetesinden “Gazetenin adı Kocaeli, yayımlandığı yer Kocaeli, yayımlandığı yıl 191, dili Türkçe” şeklinde bahsedildiği görülmektedir. 1908- 1917 yıllarında Türkçe kitap çıkaran basımevleri ve yayınevlerinin şehirlere göre dağılımı listesinde İzmit'te Mavyan Matbaası, 1918-1928 yıllarında Türkçe kitap çıkaran basımevleri ve yayınevlerinin şehirlere dağılımı listesinde de Kocaeli Vilayet Matbaasından söz edildiği belirlenmiştir. Matbaacı Mehmet İrfan'ın İzmit Lions Kulübü Yıllığı'nda yazdığı bir yazıda Kocaeli'nde ilk matbaanın 1860 yılında Akmeşe'de Mardros Mavyan adlı bir Ermeni tarafından kurulduğu ve burada Akmeşe Manastırı'nın yayınlarının basıldığından bahsedilmektedir. (Şimsek, 2007:17)

Daha sonraki yıllarda sırasıyla; 1921 yılında Türkyolu Gazetesi, 1923'te Hürfikir, 1938'de İzmit'te dizgi makinesiyle basılan ilk gazete olan Körfez Gazetesi,

Genç Düşünceler Gazetesi, 1939'da Marmara Gazetesi, 1943'te Yeşil İzmit, 1948'de Hürsöz Gazetesi, 1950 ve 1951'de İhsan Yazman tarafından çıkartılan Yavuz İzmit ve Yaman İzmit gazeteleri, 1951'de Bizim Şehir Gazetesi, 1960'da 27 Mayıs Gazetesi ve Zafer Gazetesi, 1950'de Kocaeli Demokrat, yine 1950'lerde Büyük Dava Gazetesi, 1950'de Azim, 1961'de İstiklâl, 1970'de Kocaeli Adalet, 1962'de Hedef Gazetesi, 1954'te Seka Postası, 1960'da Doğuş, 1960'larda kesin yayım tarihi bilinmemekle birlikte Körfez Gazetesi, 1967'de Sesim Dergisi, Işık Gazetesi, Yeni Yarımca, Karamürsel Postası ve Ticaret ve Sanayi Odası gazetelerinin yayımlandığı görülmektedir. (Değirmencioğlu, 2007: 486)

Kocaeli ilinin yerel gazete bakımından tarihi geçmişi zengin önemli kentlerden biri olduğu söylenebilir. Haldun Simavi'nin sahibi olduğu Veb Ofset şirketinin modern gazetecilik uygulamalarını götürdüğü Anadolu merkezlerinden biri de İzmit olarak bilinmektedir. Veb Ofset'in 1976 yılında İzmit'te Kocaeli Gazetesi'ni çıkartarak yayınlarını; Gebze, Hereke, Tütünçiftlik, Yarımca, Derince, Kandıra, Gölcük, Değirmendere, Ereğli, Karamürsel ve Adapazarı'na ulaştırmayı başardığı bilinmektedir. (Değirmencioğlu, 2007: 486)

2.1.1.Kocaeli Basını İçin Önemli Gün: 16 Ocak

Kocaeli basını için 16 Ocak 1923 tarihi büyük önem taşımaktadır. Bu tarihte Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet'i ve ülkenin geleceğini konuşmak üzere İstanbul basınının ılımlı saydığı kişilerle İzmit'te bir basın toplantısı düzenlemiştir. İzmit Av Köşkü'nde düzenlenen toplantıya; Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Emin Yalman, İsmail Müştak Mayakon, Falih Rıfki Atay, Velid Ebuuzziya, Celal Nuri İleri, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Adnan Adıvar, Hakkı Tarık Us, Enis Tahsin Til ve Hakkı Kılıçzede katılmışlardır. Toplantıda ülke sorunları, yapılması gereken reformlar, ulusal egemenliğin koşulsuz kabul edilmesi gerektiği, hilafetin ve saltanatın durumu, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi gibi önemli konuların ele alındığı görülmektedir. (Girgin, 2001: 113-114)

Bu toplantının Kocaeli'nde yapılmış olması ve böylesine önemli kararların alınmasında gazetecilerin fikir ve desteklerine ihtiyaç duyulması, hem gazeteciliğe hem de yerel basınına önemli bir misyon yüklemiştir. Bu gün, her yıl Türkiye

Gazeteciler Cemiyeti'nin bir kolu olan Kocaeli Gazeteciler Cemiyeti tarafından 16 Ocak, Basın Onur Günü olarak kutlanmaktadır.

2.1.2.Kocaeli Basınının Bugünkü Durumu

Günümüzde ulaşım olanaklarının artması, modern teknolojinin kullanılması, gazete hazırlama ve basma sürelerinin kısılması, kültürel gelişme nedeniyle gazetelerin içeriklerinin çeşitlendiği ve yeni dağıtım sistemlerinin kullanılmaya başlandığı görülmektedir.

Günümüzde yerel basının zor koşullar altında yaşamını sürdürmeye çalıştığı söylenebilmektedir. Yerel gazete çıkarıcıların asıl işinin matbaacılık olduğu ve mesleğin genel kurallarına uygun yayın yapılmadığı görülebilmektedir. Bunda yerel basının içinde bulunduğu sorunların da etkisi büyük olmaktadır. Yerel basında çalışanların ekonomik olarak yaşadıkları zorluklara ek olarak şikâyet ettikleri diğer hususlar arasında yerel yöneticilere yönelik eleştiri sonuçlarının ağır olması, hukuki danışmanlık hizmetlerinin yeterli olmaması, yerel ajans haberlerinin logosunun kapatılıp sadece ilin adının yazılması ve Basın İlan Kurumu'yla alakalı uygulamaların kendileri için dezavantaj taşıdığı gibi sorunlar söylenebilmektedir. (Alemdar, 2009: 514)

Haftada bir ya da iki kez yayınlanan gazetelerin çoğunun basımevlerinin bir kolu olarak çalıştığı, gazete sahiplerinin ya da basımevi patronlarının daha çok iş ilişkilerini gündeme getirdiği, genel yayın politikalarını da buna göre belirledikleri bilinmektedir. Günlük gazetelerin de varlıklarını sürdürebilmek için resmi ilanlara ihtiyaç duydukları görülmektedir. İlan ve reklam gelirleri çok düşük olmakla birlikte ücret politikaları da çok düşüktür. Çalışanların birçoğu asgari ücret tutarında çalıştırılmakta, kimi kadrolar çalışmayan akraba, eş, dostların yer aldığı naylon kadrolardan oluşmaktadır. (Bülbül, 2000:150)

Besleme basının geçmişten günümüze yerel gazeteler için bir tehdit oluşturduğu bilinmektedir. Hemen hemen her ilde birden çok yerel gazete yayın yapmaktadır. Bu sebeple de gazeteler arasında bir rekabet söz konusu olmaktadır. Amacı gerçekten kamu hizmeti yapmak olan gazetelerin birçoğunun ekonomik zorluklar yaşadığı görülmektedir. Bu gazetelerin ekonomik açıdan daha büyük

avantajlara sahip olan gazeteler karşısında ayakta kalmaları güçleşmektedir. Yerel kanaat önderlerinden veya herhangi bir siyasi otoriteden maddi destek alan ve desteğe karşılık olarak sayfalarını söz konusu güç odaklarına hizmet etmek için kullanan yerel gazetelerin bölgelerinde yayın yapan diğer gazetelere oranla daha avantajlı oldukları söylenebilir.

Yerel basının en önemli sorunlarından birinin de ilgi yetersizliği olduğu söylenebilir. Okurun renkli gazeteyi bir dönem kendi sesi kulağı olan yerel gazeteyi tercih ettiği görülmektedir. İstanbul basınının bölge sayfalarının yerel basını en çok etkileyen unsurlardan olduğu görülmektedir. Bunların yanında yerel basının fiziki yapılarından kaynaklanan sorunları da bulunmaktadır. Yerel gazetelerde naylon kadroların oluşturulduğu ve meslek dışındaki insanlara da Sarı Basın Kartı kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu da gazeteci kimliğine büyük zarar vermektedir. Teknolojik yetersizlik, profesyonel kadro sıkıntısı yerel gazetelerin asli görevini yapmalarına engel olmaktadır. (Faraç, 1999: 27-28)

Yerel gazetelerin ulusal gazeteler karşısında zayıf düşmesinde teknolojilerini yenileyememiş olmaları ve finansman sıkıntısı yaşamaları gösterilebilir.

Günümüz koşullarında yerel gazetelerde yaşanan sorunlara, Kocaeli basınında da rastlamak mümkündür.

Kocaeli’nde günümüzde yayın hayatına devam eden 22’si günlük, 2’si haftalık olmak üzere 24 gazete bulunmaktadır. Bu gazetelerden sadece 15 âdeti Basın İlan Kurumu (BİK)’na kayıtlı olup BİK, 2008 yılında Kocaeli şubelerini açıncaya kadar Valiliğin denetiminde çıkmışlardır. (Basın İlan Kurumu, 2018)

Kocaeli’nde yayın yapan gazeteler şunlardır;

Özgür Kocaeli Gazetesi, Kocaeli Gazetesi, Kocaeli Demokrat Gazetesi, Çağdaş Kocaeli Gazetesi, Mavi Kocaeli Gazetesi, Bizim Yaka Gazetesi, Büyük Kocaeli Gazetesi, Gölcük Vizyon Gazetesi, Yeni Gölcük Gazetesi, Gölcük Haber Gazetesi, Gölcük Postası, Gölcük Doğa Türk Gazetesi, Gebze Yeni Haber Gazetesi, Gebze Gazetesi, Kulis Haber Gazetesi, Bölge Haber Gazetesi, Gebze Yenigün Gazetesi, Hedef Gazetesi, Yakın Takip Gazetesi, Derince Ekspres, Kocaeli Pusula Gazetesi, Darıca Gazetesi, Kartepe Gazetesi (Haftalık), Bizim Gazete (Haftalık)

Kocaeli’nde Basın İlan Kurumu’na kayıt yaptıran 15 gazete bulunmaktadır.
Bunlar şöyledir:

Kocaeli Gazetesi (16 sayfa), Kocaeli Demokrat Gazetesi (16 sayfa), Gölcük Gazetesi (12 sayfa), Gölcük Haber (12 sayfa) , Çağdaş Kocaeli (12 sayfa), Mavi Kocaeli (16 sayfa), Yeni Haber (8 sayfa), Hedef (8 sayfa), Bizim Yaka Kocaeli (8 sayfa), Gazete Gebze (12 sayfa), Gebze Yenigün (8 sayfa), Özgür Kocaeli (20 sayfa), Büyük Kocaeli (12 sayfa), Kulis Haber (8 sayfa), (Basın İlan Kurumu, 2018)

Kocaeli, Kocaeli Demokrat, Özgür Kocaeli ve Büyük Kocaeli ile Derince Ekspres gazetelerinin yalnızca gazetecilik ve matbaacılık alanında diğer gazetelerin ayrıca inşaat, turizm, reklam, nakliyat, dağıtım, peyzaj alanlarında da hizmet üretebilecek bir kurum kimliğine sahip olduğu görülmektedir. (Basın İlan Kurumu, 2018)

Buradan hareketle bazı gazetelerin ticari amaçlı olarak gazete kurduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

2.1.2.1.Yerel Basın İçin Resmi İlanın Önemi

Yerel basın için resmi ilan alabilmek büyük önem taşımaktadır. Çünkü birçok gazete resmi ilanlarla ayakta kalabilmektedir. Sadece resmi ilan alabilmek için gazete açıldığı da bilinmektedir.

Yasa, tüzük ve yönetmelik gereği yayınlanması zorunlu olan ve reklam niteliği taşımayan ilanlar, özel idarelerin, belediyelerin, köylerin, İktisadi Devlet Teşekkülleri’nin ilanları ve Devlet İhale Kanunu’na göre; verilmesi gereken ihale ilanlarına resmi ilan denilmektedir. Bunların dağıtımını Basın İlan Kurumları üstlenmekle birlikte ilanlar, genelde yerel gazetelere verilmektedir. Yerel basının en büyük gelir kaynağını da bu ilanlar oluşturmaktadır. Gazetelerin ayrıca gelir kaynakları; doğum, ölüm, evlenme ve toplantı ilanlarıdır. (Topuz, 2011: 384)

Yerel gazetelerin bu ilanlarla prestij kazandığı da söylenebilir. Bunların birçoğunun bölgelerindeki yerel yönetimler ve siyasilerle iyi ilişkiler içerisinde olduğu ve bu noktada da destek gördükleri bilinmektedir.

Yerel basında AA İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün yaptığı bir araştırma; yerel gazetelerin bazılarının yalnızca resmi ilan almak için kurulduğu, önemli bir bölümünün maddi zorluklar içerisinde olduğu, bazılarının bu gazetelerle siyasi baskı oluşturup prestij sağladığı, büyük bir bölümünün aile şirketi olduğu, bazılarının yazı ve dizgi yanlılarıyla dolu olduğu, haberlerin ulusal basından makaslandığı, gazete sahipleri arasında bir dayanışma ve birliğin olmadığı, haberlerin çok sınırlı olduğu, yerel gazete sahiplerinin asıl işinin matbaacılık olduğu gibi sonuçlar göstermektedir. (Topuz, 2011: 384)

Günümüzde de çoğu gazetenin resmi ilan alabilmek için açıldığı görülmektedir.

Resmi ilan alabilmek için gazetelerin bazı şartları yerine getirmiş olması gerekmektedir.

1. Dilekçe (yayın yeri açık olarak belirtilen, resmi ilân yayınlama talebi)
 2. 5187 sayılı Basın Kanunu gereğince, yönetim yerinin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet Başsavcılığına verilen süreli yayın beyannamesi ve alındı belgesinin birer sureti (Süreli yayın sahibi tüzel kişi olması halinde, Cumhuriyet Başsavcılığına verilen beyannamede bu tüzel kişi unvanının yer alması gerekmektedir.
 3. Süreli yayını temsile haiz kişi veya kişilerin noter tasdikli imza beyannamesi/sirküleri,
 4. Gazetenin kadrosunda istihdam edilen fikir işçilerinin, vatandaşlık numaralarını ve görevlerini ihtiva eden kadro listesi ile bu listede yer alan kişilerle yapılan iş sözleşmelerinin, SGK işe giriş bildirgelerinin ve kıdemlerini gösteren belgelerin birer suretleri,
 5. Bayi dağıtım sözleşmesi ile varsa baskı sözleşmesi,
 6. 195 sayılı Kanununun 45'inci maddesi uyarınca, süreli yayınların kendileri tarafından belirlenmekte olan Hususi İlan ve Reklam Fiyat Tarifesi,
 7. Kurumsal elektronik posta adresi ve varsa web adresi,
 8. Gazetenin imtiyaz sahibi Şirket/kişinin vergi levhasının fotokopisi.
- (Basın İlan Kurumu, 2018)

2.2. Kocaeli’de Yerel Basının Yerel Yönetimlerle İlişkisi

Kocaeli’nde yerel medyanın yerel yönetimlerle sıkı bir ilişki içerisinde olduğu, karşılıklı bir etkileşiminin söz konusu olduğu söylenebilir. Bu etkileşimin yerel medya için çok önemli olan resmi ilanlar konusunda yaşandığı bilinmektedir. Resmi ilanlar denildiğinde yerel yönetimler içerisinde en etkili birim olan belediyeler akla gelmektedir. Yerel medyanın yerel yönetimlerle ilişkilerini nasıl düzenlediğini, nasıl bir iletişime sahip olduğunu belirlemek için yerel yönetimler içerisinde belediyelerin yapısına bakmak gerekmektedir.

Belediyeler, yerel yönetimlerin uygunluk ve hizmetlerin yerinden karşılanması açısından bir diğer önemli kentsel yerel hizmet birimleri olarak görülmektedir. Belediyelerin yerel yönetimin temel kuruluşu olduğu ve toplumsal yaşantıdaki önemini gittikçe arttığı görülmektedir.

Nitelikleri açısından yerel yönetimler ikiye ayrılmaktadır. Birinci kümede temsil ilkesine dayalı yerel yönetimler yer almaktadır. Bunların karar organları seçimle oluşmaktadır. Bu türün örneği belediyeler olmaktadır. Temsil ilkesine dayalı yerel yönetimlerin genellikle üç düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu basamakların sayısını ülkenin nüfusu, büyüklüğü, yerel yönetim birimlerinin sayısı, özekselseliğin derecesi ve tarihsel gelişim süreci belirlemektedir. Temsil nitelikteki yerel yönetimlerin temel birimleri belediyeler olmakla birlikte kimi ülkelerde kent yönetimlerinin altında şube müdürlükleri, mahalle muhtarlıkları ve mahalle komiteleri gibi alt düzeydeki birimler de yer alabilmektedir. Temsili nitelikte olmayan yerel yönetimlerin organları da atamayla oluşmaktadır. (Keleş, 2000, s.27)

Türkiye’de genel teşkilatlanmada olduğu gibi, belediyelerde de Fransızların örnek alındığı görülmektedir. (Öztürk, 1997: 70)

Belediye yönetimi tarihine bakılacak olursa; Tanzimat’a dayandırılabilir. Osmanlı döneminde belediyelerle ilgili olarak yeterince gelişme olmadığı görülmektedir.

Osmanlı döneminde bugünkü anlamda bir yerel yönetim birimi olarak ilk belediyelerin kuruluşunun Tanzimat döneminde olduğu belirtilmektedir. İlk belediye

teşkilatının 1854 yılında İstanbul'da 'İstanbul Şehremaneti' adıyla kurulduğu bilinmektedir. Belediyenin başında hükümetçe atanmış bir şehremini bulunmaktadır. Yine padişahın tayini ile görevlendirilen bir şehir meclisi vardır. Meclisin sayısı on iki olup şehremini ve yardımcılarını ile birlikte on beşi bulmaktadır. Belediyenin zaruri ihtiyaçlarının sağlanması, temizlik işlerinin yürütülmesi, çarşı-pazar esnaf kontrolü, vergilerin toplanması gibi görevleri bulunmaktadır. (Öztürk, 1997:58)

1868 yılında çıkarılan bir talimat ile İstanbul'da da bir belediye teşkilatının kurulmasının öngörüldüğü görülmektedir. Bu girişim de yavaş yavaş belediyelerin oluşumunun önünü açmıştır. Bu teşkilatın organları; sancak yöneticisi tarafından memurlar arasından atanan valinin onayıyla göreve başlayan belediye başkanı ve yerel seçim kurullarının seçtiği meclisten oluşmaktadır. 1876 Anayasası'nın belediyelerin seçimle iş başına gelecek meclisler tarafından yönetilmesi öngörülmüştür. 1877 yılında çıkarılan "Dersaadet Belediye Kanununun" eski belediye dairesi sayısını 20'ye çıkardığı görülmektedir. I. Meşrutiyet dönemine rastlayan bu kanunlarla Osmanlı'da belediye idari bir varlık olmanın da ötesinde bir tüzel kişilik olmaya başlamıştır. (Aktaran: Öztürk, 1997: 58-59)

"1912 yılında çıkarılan Dersaadet Belediyesi hakkındaki geçici kanun ile İstanbul'daki belediye daireleri kapatılmış, bunların yerine belediye şubeleri kurulmuştur. Bu sistem, Cumhuriyetin ilanından sonra 1930 yılına, 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girene kadar devam etmiştir. (Aktaran: Öztürk, 1997:59)

Belediyelerin Cumhuriyet döneminde gelişim gösterdiği görülmektedir. 1580 sayılı Belediye Kanunu ile bugünkü belediyelerin ilke ve esasları belirlenmiştir. Diğer yerel yönetimlere istinaden özerkliklerinin de bulunması dolayısıyla belediyelerin yerel yönetim sisteminin temel kuruluşu olarak kabul edildiği söylenebilir.

1580 sayılı eski belediye kanuna göre; belediyelerin en son nüfus sayımı dikkate alınarak nüfusu 2000'i geçen yerleşim birimleriyle nüfusuna bakılmaksızın il ve ilçe merkezlerinin kurulduğu görülmektedir. (Koçak, 2008: 66)

Bu dönem sayma usulü geçerlidir. (Büyükşehir Belediyeleri için 3030) Bunların dışında da başka kanunlarla belediyelere farklı görevler yüklendiği görülmektedir. Kanunda belediyelerin görevlerinin zorunlu ve isteğe bağlı olarak ayrıldığı görülmektedir.

Ülkemizde belediye tarihine bakıldığında; özellikle 1950’li yıllardan sonra sayıca bir artış olduğu görülmektedir. Birçok yerleşim biriminde imece usulünden kurtulabilmek ve belediye gelirlerinin dağıtılması yöntemindeki uygulamadan faydalanmak üzere belediyelerin kurulduğu söylenebilir. 1580 sayılı belediye kanununun 5393 sayılı kanunla değiştirildiği görülmektedir. Yeni kanuna göre; belediyelerin kurulmasından görevlerine kadar birçok değişiklik gerçekleştirildiği görülmektedir. 5393 sayılı kanunda; nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabileceği, il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca yine kanun kapsamında; içme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarının 5.000 metreden daha yakınına belediye kurulamayacağı da belirtilmiştir. Yeni iskân nedeniyle oluşturulan nüfusu 5.000 ve üzeri olan bir yerleşim biriminde İçişleri Bakanlığı’nın önerisi üzerine müşterek çıkan kararnameyle belediye kurulabileceğine de yer verilmiştir.(Koçak, 2008: 66-67)

Belediyeler, il özel yönetiminden farklı olarak kolluk gücüne sahip bulunmaktadır. Belediyeler, yetkileri içinde yer alan kararları uygularken kolluk güçlerini kullanabilmektedir. (Koçak, 2008: 67)

Türkiye’de belediyeleşme süreci içerisinde kentleşmenin önemli bir yeri bulunmaktadır. Türkiye’de son 60-70 yılda hızlı bir kentleşme olgusunun varlığından söz etmek mümkündür. Hızlı kentleşme, Türkiye’nin tarım toplumundan endüstri toplumuna geçişini de göstermektedir. Kentleşme sürecinden hareketle belediyeleşme sürecinin de hız kazandığı bir gerçektir.

Türkiye’nin kentleşme ve belediyeleşme süreci en yoğun ülkelerden biri olduğu söylenebilmektedir.

Ülkemizdeki belediyelerin görev ve sorumlulukları oldukça fazla genişletilmiştir. Daha çok kentsel altyapı hizmetlerinin karşılanmasında rol alan

belediyeler, kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde söz sahibi organlar haline getirilmiştir. Belediyelerin özellikle sosyal politika alanındaki görev ve fonksiyonları ise oldukça artmıştır. Üstelik bu alandaki görevler sadece yasanın 14. maddesinde belirtilmemiş; birçok maddede belediyelerin sosyal politika alanındaki görevlerine vurgu yapılmıştır. (Aydın, 2008, s.117)

Belediyeleşme sürecinde belediyelerin niteliği göz önüne alındığında sunulan hizmetlerin daha verimli bir şekilde ileriye götürülmesinde nüfus boyutunun dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. 1930 Belediye Yasası'na dayalı modelin özellikle metropol nitelikte kentler için yetersiz kaldığı düşüncesinden hareketle 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde yer alan özel bir hükümden yola çıkarak 1984 yılında 3030 sayılı büyükşehirlerin yönetimine ilişkin yasanın kabul edildiği görülmektedir. (Aktaran: Öztürk, 1997: 72)

İl sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan şehirlere büyük şehir denildiği görülmektedir. Büyük şehir modelinin iki basamaklı bir belediyeler konfederasyonuna benzediği söylenebilir. İlk basamakta ilçe belediyeleri yer alırken ikinci basamakta ilçe belediyeleri arasında uyum sağlama ve ona yardım etme işlevini üstlenen bir büyük şehir bulunmaktadır. (Aktaran: Öztürk, 1997: 72)

1960'lardan sonra sanayileşme ve beraberindeki kırdan kente göç ile konut sıkıntısı ve hızı kentleşme olgusunun ortaya çıktığı söylenebilir. Bu durum belediyelerin yeterli kaynak ve ekipman açısından tam donatılmış olamaması ve başarısız olmaları sonucunu doğurmuştur.

“Büyük kentsel alanların yönetim modeline dair yapılandırma girişimleri 1970'ler boyunca devam etmiş, bununla birlikte Metropoliten Hizmet Birliği Yasa Tasarısı (1972), İstanbul Metropoliten Hizmet Birliği Yasa Tasarısı (1975), Metropoliten Hizmet Birliği Kanun Teklifi (1976), Büyük Kent Birliği Yasa Tasarısı (1978-1980) girişimlerinden bir sonuç alınmamıştır. 1978 yılında kurulan Yerel Yönetim Bakanlığı, yerel yönetim sisteminin değişen ihtiyaçlara cevap verebilir hale getirilmesine yönelik bir başka önemli girişim olmuştur. Büyük kentsel alanlarda bütüncül planlar yapmaya, koordinasyon sağlamaya ve kentin bütününe yönelik hizmetler üretme kapasitesini arttırmaya yönelik bir başka girişim ise 1980 yılında

İçişleri Bakanlığı ile İmar ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan Büyük Kent Birliği Yasa Tasarısı'dır. Ne var ki bu tasarı yasalaşma imkânı bulamamıştır. (Bingöl, vd, 2013:39)

Yapılan düzenlemelerin 1980'lerin başlarına kadar parçacıl olmanın ötesine gidemediği görülmektedir. Kentin bütününe hizmet sunabilecek bir yerel yönetim biriminin oluşturulamadığı söylenebilir.

Türkiye'de yerel yönetimler konusunda yeni bir düzenlemeye gidilmesi 1970'lerin sonunu bulmuştur. Kamu yönetiminin değişen koşullar karşısındaki yetersizliğinin bu konuda düzenlemeye gidilmesine neden olduğu söylenebilir. 1980'lerin başında piyasa ekonomisini geliştirmeye yönelik çalışmalara ağırlık verildiği, bunun kamu yönetimine de yansıdığı görülmektedir. (Aktaran: Yörükoğlu, 2012:14)

Belediyeler açısından 1980'li yılların yeni bir belediyeçilik anlayışının başlangıcı olduğu kabul edilmektedir. Eylül 1980 müdahalesiyle iş başına gelen hükümetin, "Türk Kamu Yönetimi Yeniden Düzenleme Çalışmaları" kapsamında Aralık 1983 genel seçimlerine kadar bir takım düzenlemeye gittiği görülmektedir. Yerel yönetimler için kapsamlı bir düzenleme olmamakla beraber bu adımın daha sonraki hükümetlerin atacağı adımlara öncü olduğu söylenmektedir. Tanzimat'tan bu yana farklı evrelerden geçen yerelleşme sürecinin 1980'li yıllarla birlikte ivme kazandığı söylenebilir. (Aktaran: Yörükoğlu, 2012:13)

Türkiye'de ilk büyükşehir belediyelerinin 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı kanunla Ankara, İstanbul ve İzmir'de kurulduğu bilinmektedir. Sırasıyla Adana (1986), Bursa, Gaziantep, Konya (1987), Kayseri (1988), Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun (1993), Adapazarı (2000)'nin büyükşehir belediyeleri arasına katılmasıyla büyükşehir sayısının 16'ya yükseldiği görülmektedir. Bu döneme kadar büyükşehir belediyelerinin yarısının kanunlarla yarısının da kanun hükmünde kararnamelerle kurulduğu söylenebilir. (Bingöl, vd, 2013:40)

Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili düzenlemelerin 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 2005 yılında da 5393 sayılı

Belediye Kanunu'nun çıkarılmasıyla yapıldığı bilinmektedir. Başka bir değişiklik ise 5216 sayılı kanunla İstanbul ve Kocaeli'nde büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırlarına genişletilmesi olmuştur. (Bingöl, vd, 2013:40)

Yerel yönetimlerin temel değerleri olan; demokrasi, özerklik, katılım ve etkinlik ilkelerinin 2004 reform girişimleri ile yerel yönetimlere yansıtılmaya çalışıldığı görülmektedir. Yönetimin demokratikleştirilmesinin nedeni olarak kamu yönetiminde verimliliğin ve etkinliğin arttırılmak istenmesi söylenebilir.

Türkiye'de yerel yönetimlerde reform öncesinde hiyerarşik ve bürokratik bir yapılanmadan söz etmek mümkündür. Bu yönetimler üzerinde merkezi idarenin ağır bir idari vesayetinin hâkim olduğu görülmektedir. Halka hesap vermek yerine idari makamlara hesap veren bir yönetim anlayışından söz edilebilir. Reformun il özel idareleri ile belediyelerde demokratik bir yönetim anlayışını egemen kılacak yenilikleri şöyle sıralanabilir;

- *Reform öncesi, belediyeler kendilerini ilgilendiren en önemsiz konularda bile bakanlıklar ve merkezi idare ile doğrudan yazışma yapıyor; Meclis kararları mülki idare amirince onaylanıyordu. Belediyelerin hesapları ve mali işlemleri İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin denetimi altındaydı. Reformla birlikte merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki kısıtlayıcı vesayet yetkisi azaltılmış bulunmaktadır.*

- *Eski sistemde sınırlı zamanlarda toplanabilen meclis, reformdan sonra ayda bir olmak üzere tüm yıl boyunca toplanabilmektedir.*

- *Meclisin denetim yetkisi artırılmıştır. Bunu sağlamak için meclis, belediye hesaplarını kontrol etmek üzere denetim komisyonu kurabilmektedir. Ayrıca meclis, bilgi edinme ve denetim yolları açısından TBMM'ye benzer yetkilerle donatılmıştır.*

- *Meclis içinden seçilen komisyonlarla siyasi partiler güçlerine göre temsili esası getirilmiştir. Böylece muhalefet belediye içinde olan işler konusunda daha yakından bilgi alabilmekte ve bunları denetleyebilmektedir.*

- *Belediye meclisi içindeki ihtisas komisyonlarına sivil toplum ve kamu kurumları ile üniversite temsilcileri ve muhtarlar katılabilmektedir.*

- *Mahalle muhtarlıklarının belediye sistemi içine alınması, katılım hakkının genişletilmesi açısından çok önemlidir. Mahalle muhtarlıkları, belediye meclisi*

dışında da kendi mahallelerini ilgilendiren işlerde belediye kararlarını etkileme gücüne sahip hale gelmişlerdir.

• *Kent konseyinin kurulması ile kenti ilgilendiren konularda sivil toplum başta olmak üzere kamu kurumları ve üniversite temsilcilerinin görüş oluşturmaları, belediye etkinliklerini etkilemesi ve denetlemesi imkânı ortaya çıkmış bulunmaktadır.*

• *Yerel yönetim hizmetlerine gönüllü katılımı sağlayan ve böylece demokratik ortamı güçlendiren yeni bir yaklaşım yasalarda yer almaktadır. (Aktaran: Tunçer, 2012: 142)*

2008 yılında 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırıldığı görülmektedir. Bu kanun kapsamında; İstanbul ve Kocaeli'ndeki tecrübenin ardından 6 Aralık 2012'de çıkarılan kanunla 13 ilde Büyükşehir Belediyesi ve yirmi altı ilçe kurulmuştur. 6360 sayılı kanun kapsamında; 2014'te Türkiye'de büyükşehirlerin sayısı 29'a çıkarılmıştır. Tüm büyükşehir belediyeleri il sınırında büyükşehir belediye modeline geçmiştir. (Bingöl, vd, 2013:41)

İl Sınırında Büyükşehir Modeli'nin Kocaeli için getirdiği değişikliğe bakılırsa; 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı kanunla Kocaeli il sınırında hizmet veren belediye sayısının 1 Büyükşehir, 6 ilçe ve 37 ilk kademe belediyesi olmak üzere 44'ten, 1 büyükşehir, 12 ilçe belediyesi olmak üzere 13'e düşürüldüğü görülmektedir. (Bingöl, vd, 2013:47)

6360 Sayılı kanunla büyükşehir belediyesi kurulan illerde il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırıldığı bilinmektedir. Köylerin de tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye çevrilmiştir. Yerel yönetimler tek elden yönetilmekle birlikte köy idaresi ve il özel idaresi kalmamış, tek yerel yönetim birimi belediyeler olmuştur.

2.2.1.Yerel Yönetimlerde Basın ve Halkla İlişkiler Bürolarının Oluşumu

1960'larda kurum içinde halkla ilişkiler birimi oluşturulmasına yönelik fikirler ağırlıkta olmuş ve bu konuda kararlar, yönetmelikler çıkarılmaya başlanmıştır. Çok partili döneme geçiş ve o dönemin ekonomi politikalarının değişiminin beraberinde özel sektörün gelişmesi, 1961 Anayasası'yla oluşan özgürlük ortamı, üniversite,

radio ve basın gibi kuruluşlara özerklik verilmesi, çalışanlara sendika hakkı, dernekleşme ve kitlelerin gücünün farkına varma gibi unsurların halkla ilişkilerin ortaya çıkmasına zemin hazırladığı söylenebilir. Ayrıca bu dönemde askeri darbe yönetiminin de darbenin zorunluluğunu anlatmak için kullandığı iletişim araçları da halkla ilişkilere bir örnek gösterilebilir. (Canpolat, 2012: 173)

“1976 yılında İ/5580-28582-1976/10 sayılı genelge ile yurt içi ve yurt dışında bilgi akışına paralel olarak devlete ve devlet kurumlarına güvenin sağlanması için öncelikle Başbakanlığa bağlı birimlerde halkla ilişkiler servisinin kurulması belirtilmiş, genel müdürlüklerden valiliklere kadar bu kuruluşların yayılması, bu konuda teklif ve temennilerin başbakanlığa iletilmesi istenmiştir.” (Aktaran: Canpolat, 2012: 171)

Bu dönemde kamuda halkla ilişkiler birimlerinin niceliksel olarak artış gösterdiği, yasal olarak atılımların sıkladığı ve halkla ilişkilerin bilim olarak geliştiği söylenebilmektedir.

“1984 Haziran’da Bakanlıkların kuruluş görev ve esaslarını yeniden düzenleyen 202 Sayılı Yasa’da kararname ile tüm kamu kuruluşlarındaki ilgili birimler, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği adını almış, 203 ve daha sonraki sayıları taşıyan kamu hükmündeki kararnamelerle Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Sağlık, Ulaştırma, Tarım, alışma, Sanayi, Enerji ve Kültür Turizm Bakanlıkları’nda Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirlikleri kurulmuştur. Daha sonra 19 Kasım 1984 tarih ve 3056 sayılı kanun hükmünde kararname ile Başbakanlık Teşkilat Kanunu’nun 28. maddesi gereğince Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı yapılandırılmış, bunu takiben Başbakanlık Merkez Teşkilatı ile diğer kamu kurumları arasındaki işbirliği görevi Halkla İlişkiler Müdürlüğü’ne bırakılmıştır. Ardından 1990 ve 2000’lerde halkla ilişkiler birimleri yerel yönetimler ve tüm kamu kurumlarında sayısal olarak yükselişe geçmiştir” (Aktaran: Canpolat, 2012: 197)

Basın, kamuoyunu oluşturan güçlerden biridir. Bu durum da basın ile müessese arasında bir ilişkinin oluşmasına etki etmiştir. İdari teşkilatın birimleri içinde basın ile ilişki kurmasını sağlayıcı birimlerin kurulması da bu etki sonucunda sağlanmıştır. İdarenin basınla olan münasebetini düzenlemesi ve çeşitli güçlükleri

çözebilmesi için kendi bünyesinde basın büroları oluşturduğu görülmektedir. (Şener, 1992:100)

Bu bürolar, bir halkla ilişkiler idari teşkilat ve hedef kitle arasında bir iletişim görevi üstlenmekte, bu ikili arasında köprü olmaktadır.

Halkla ilişkiler kamu kuruluşlarında basınla bütünleştirilmiştir. Basın ve Halkla İlişkiler birimleri olarak faaliyet göstermekte olup bazı kuruluşlarda daire başkanlığı ve bazılarında da müdürlük olarak yapılandığı görülmektedir. (Bülbül, 2000: 45)

Basın büroları kitle iletişim araçları aracılığıyla halkla ilişkileri düzenlemek için oluşturulmuştur. Bu bürolar, tüm kitle iletişim araçlarıyla iletişim kurarlar. Özellikle yazılı basın ile kurulan ilişkiler çok önemli bir yer tutmaktadır. Yönetimle ilgili halkın öğrenmesinde sakınca görülmeyen bilgiler, basın büroları aracılığıyla kitle iletişim araçlarına aktarılarak halka ulaştırılır. (Kazancı: 1997:72)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bu noktada fiziksel yapısı incelendiğinde; Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı adı altında bir daire başkanı üç müdür, 21 memur, iki adet sözleşmeli memur, ikisi engelli 7 belediye işçisi, hizmet alımıyla çalışan 50 şirket personeli ile birlikte 80 personelin çalıştığı görülmektedir. Bu personelin 8'inin İletişim Fakültesi mezunu olduğu ve Basın Yayın ile Halkla İlişkiler adında iki ayrı departmanda çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca Büyükşehir Belediye Başkanı'nı takip eden "Başkan Takip" adında bir birimin daha bulunduğu görülmektedir. Bu birimde de iki fotoğrafçı, iki kameraman ile bir muhabir dönüşümlü olarak tüm gün Başkan'ı takip etmekte, halkla olan iletişimini fotoğraf, görüntü ve haber vasıtasıyla basına taşımaktadır. Başkan'ın ve kurumun haberlerinin anlık olarak aktarıldığı başka bir iletişim aracı da sosyal medyadır. Bu çalışma da bir Bilgisayar Öğretmeni personel tarafından yürütülmektedir. Basın yayın birimi görevlileri her gün belediyenin yapılan çalışmaları hakkında günlük olarak gazetelere ortalama 7 haber geçmektedir. Yerel gazetelerin, ertesi gün için olan baskısı bir önceki gün saat 18.00 ve sonrasında matbaalara gitmektedir. Geçilen haber bültenlerinden bazıları, aynı gün gazetelerde tercihen kullanılmamakta muhabirlerin

akşam gittikleri haber ise iki gün sonra baskıda yer alabilmektedir. (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2018)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin her yıl düzenli olarak çıkan faaliyet raporuna göre; belediyenin yerel medyayı ulusal, yerel ve günlük gazeteler olarak incelediği ve Büyükşehir Belediyesi'ne ait kupürlerin rapor haline getirilip günlük olarak Başkanlık Makamı, Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ve ilgili daire başkanlıklarına sunulduğu belirtilmektedir. 2017 yılı içerisinde verilere bakıldığında; yıl boyunca 507 adet yerel ve ulusal medya, 182 internet haber sitesi olmak üzere toplam 689 medya kuruluşuna düzenli bir şekilde haber servisi yapıldığı görülmektedir. Yazılı basın kuruluşlarına 2.307 haber, yerel televizyon ve internet haber sitelerine 1.180 adet görüntülü haber gönderildiği belirtilmektedir. Haberler ve görüntülerin FTP (File Transfer Protocol) ile gönderildiği ayrıca ilgili müdürlüklere gerektiğinde fotoğraf ve kamera görüntüsü hizmeti verildiği, birimde hazırlanan tüm haberlerin de belediyenin kendi web sitesinde yayımlandığı belirtilmektedir. (2017: 366)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneğinden yola çıkarak; yerel yönetimlerin en etkin ve yetkili birimi olan belediyeler ve özellikle büyükşehir belediyelerinde basın yayın birimlerinin günlük bir gazete çıkarabilecek potansiyele sahip olduğu kadrosunun oldukça nitelikli olduğu söylenebilir.

2.2.1.1. Basın Bürolarının Görevleri

Kamu kurumlarında basın büroları için yönetimle ilgili halkın öğrenmesi istenilen bilgilerin aktarılmasını sağlamak, yanlış yorumlama ve genellemelere engel olmak, yerli yerince sistemli bir şekilde işleyen bir iletişim ağı kurmak gibi işlevler sıralanabilmektedir. (Şener, 1992:101)

Halkla münasebetlerle görevli kişi ya da kişilerin basından istifade etmeyi iyi bilmesi gerekmektedir. Hangi haberin ya da yazının nerede ve nasıl değerlendirilmesi gerektiğini, bu bilgilerin kitleler üzerinde nasıl etki yaratacağını bilmesi gerekir. Ayrıca kuruluşun aleyhinde çıkan haber ve yazıların yok edilmesi ile ilgili de hangi yollara başvurması gerektiğini bilebilmelidir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi'nin görev ve çalışma yönetmenliği incelendiğinde; 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15.maddesi, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 10. ve 28. maddelerine dayanılarak hazırlandığı ve Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı ve bağlı şube müdürlüklerinin kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemek için hazırlandığı görülmektedir.

Bu kapsamda; Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi içerisinde basınla koordinasyonu sağlayan Basın Yayın Şube Müdürlüğü'nün görev ve sorumlulukları şöyle sıralanmıştır:

- a) *Günlük, haftalık, aylık gazete, dergi ve mecmuaların aboneliğinin yapılarak ilgili birimlere dağıtılması ve arşivlenmesi,*
- b) *Radyo ve TV'lerde internet aracılığı ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile ilgili tüm konuların takip edilip, kayıt edilmesi ve arşivlenmesi,*
- c) *Kocaeli ve belediye ile ilgili araştırmalar yaptırılması, mevcut veya yapılmış çalışmalar arasında gerekli görülen kitap, CD ve DVD'lerin basımı ve yayınlanması,*
- d) *Kocaeli ve belediye ile ilgili belgesel-tanıtıcı-bilgilendirici filmlerin hazırlanması veya yaptırılması.*
- e) *Belediyenin ihtiyacı olan kitap alımının yapılması ve ilgili birim ve yerlere dağıtılması,*
- f) *Belediyeye ait tüm basılı ve görsel materyallerin kurum kimliğine uygunluğunu denetlemek,*
- g) *Belediye ile ilgili tüm açılışları takip ederek haber olarak internet sitesinde yayınlamak, yerel ve ulusal görsel, sesli ve yazılı medyaya servis etmek,*
- h) *Günlük, haftalık, aylık gazete, dergi ve bilgilendirme yayın organları hazırlayarak veya alarak ilgili birimlere dağıtmak ve arşivlemek,*
- i) *Yerel ve ulusal medyada Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile ilgili tüm konuları takip ederek kaydını yapmak, arşivlemek ve kupür haline getirerek Başkan, Genel Sekreter ve yardımcılara ulaştırmak ve gerekli görüldüğü takdirde tezkip işlemlerini yapmak,*

j) *Belediyeye bağlı icraatların, tarihi mekân ve yerlerin fotoğraf - video ve film çekim izinlerini vermek,*

k) *Belediye faaliyetleri ve yapılan hizmetleri medya ve halka etkin bir şekilde tanıtılmasını sağlamak. Bu amaçla her türlü reklâm-tanıtım-produksiyon görsellerini hazırlamak veya hazırlatmak. Açık hava görsellerini ve bu amaçla kullanılacak olan kent mobilyalarını yaptırmak ve takip etmek.*

l) *Belediye ile basın ve yayın kurum ve kuruluşları arasındaki ilişkileri koordine etmek, haber ve bilgi akışını düzenlemek,*

m) *Üstü tarafından verilecek benzer nitelikli diğer görevleri yerine getirmek.*

(www.kocaeli.bel.tr: 2018)

Yönetmelikte özellikle belediyelerin basınla koordinasyonu ile ilgili görevleri sıralanmaktadır. Halkla ilişkiler noktasında basına ne kadar önem verildiği yasalar çerçevesinde de belirtilmektedir.

Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi içerisinde halkla ilişkiler ve medya ile ilgili ikinci şube olan Halkla İlişkiler Şubesi'nin özellikle medyayla da ilgili yönetmelikte yer alan görev ve sorumlulukları şöyledir:

a) *Belediye ile kent halkı arasında etkili bir iletişim sistemi kurmak ve bu kapsamda her türlü kitle iletişim araçlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları, sektörel gruplar, özel ilgi grupları ve hemşehrilerle çeşitli bilgilendirme toplantıları, halk günleri, panel, söyleşi, açık oturum gibi özel düzenlemeler yapmak,*

b) *Bilginin erişilebilir olması, halkın belediye ile ilgili bilgiyi edinebilme haklarını kullanabilmelerini sağlamak bu amaçla gerekli tedbirleri almak.*

(www.kocaeli.bel.tr, 2018)

Buradan belediyelerin içerisinde halkla ilişkiler ve basın yayın birimlerinin birlikte hareket ettikleri sonucu çıkarılmaktadır.

Basın büroları yönetimin bir parçasıdır. Örgüt şeması içindeki yerlerine bakılırsa; yerleri üst yöneticinin hemen altındadır. Ancak emir verme yetkileri yoktur. Bir üst yöneticinin gözetim ve denetimi altında çalışmaktadırlar. Bu durumda üst yöneticinin basında yer almasında sakınca olmayan bilgi ve haberleri açıklayabilmektedirler. Bu çok titiz bir uygulamadır. Basının denetlenmemiş, üst

düzyer yöneticinin kontrolü olmadan basına bilgi vermesi olanaksızdır. Basın büroları, kurum içinde özel bir büro gibi çalışmaktadır. Bu nedenle de kurum görevlilerinin hakkında ayrıntılı ya da anında bilgi verme olanakları bulunmamaktadır.

Örgüt içinde elde ettikleri haberler de süzölmüş ya da sansürlenmiş haberler olmaktadır. Kurum, bilgiyi istediğı gibi aktarabilmek için basınla iyi ilişkiler kurmayı da ihmal etmemektedir. Bu nedenle de gazetecilerden gelen talepleri geri çevirmemektedirler. Gazetecilerle kurumun yakın ilişkisi medya için bir sorun olarak değerlendirilebilir. Kamuoyunun ilgisini çeken merak ettiği konularla alakalı suskun kalmak da yanlış kanıyı yok etmeyi geciktirebilmektedir. Bu da prestij kaybına neden olabilmektedir. Bu noktada basındaki çabukluk önemlidir. Burada da basın toplantıları ya da açıklamalarının zamanında ve açık bir şekilde yapılması etkili olacaktır.

Yönetimin açıklamada geç kalması gibi durumlarda birbiriyle yarışan gazetecilerin haber sızdıracak görevlilerle ilişki kurması karşılaşılan problemlerden biridir. Gazeteciler, aldıkları bilgileri istedikleri gibi yorumlayıp yayınlatabilmektedir. Bu da kamuoyunda yanlışlara sebep olabilmektedir. Bu noktada da ilgili kurum, gazeteden tekzip yayınlamasını talep edebilmektedir. Bunu da kendi bünyesindeki Hukuk Müşavirleri kanalıyla yapmaktadır. Tekzibin haberin yayımlandığı 15 gün içerisinde gazetede yayınlanmış olması gerekmektedir. Yoksa gazeteye maddi cezai- yaptırım uygulanmaktadır.

Halkla ilişkilerde en önemli kriterin yönetimin susmaması olduğu söylenebilir. Yönetim sustuğı zaman dedikodular oluşup kamuoyunun hâkimiyeti sonucu bölgede dirlik ve düzen olumsuz etkilenebilir. Bu tür olumsuz durumların nedeni olarak da yönetimin yavaş işleme ya da emirle hareket etmek zorunda olması gösterilebilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda bu kez basın bürolarının tedavi edici halkla ilişkiler yöntemi devreye girmektedir. Basın büroları suskunluğun ya da geç kalmışlığın yarattığı olumsuz durumu gidermeye çalışırlar. Türk kamu yönetiminin halkla ilişkiler çalışmasında bilgilendirici halkla ilişkiler çalışmasından daha öte kendi yanlış sonucunu ortaya çıkan durumu düzeltmek için tedavi edici halkla ilişkiler yönteminin kullanıldığı daha sık görölmektedir. Halkla ilişkiler çalışmalarının

rastgele ve bir plandan uzak yürütülmemesi gerektiği söylenmektedir. (Kazancı, 1997: 76)

2.2.2.Basınla İlişki Biçimleri

Kamu kurum ya da kuruluş açısından bakıldığında basında yer almanın koşulları vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir;

- a) *Yazılı ya da elektronik basın ile yakın ilişki içinde olmak*
- b) *Basında çalışanların iletişim adreslerini bilmek. Ve adreslerdeki değişiklikleri güncellemek.*
- c) *Basına iletileri erken saatte ulaştırmak.*
- d) *Basında yer almak için uygun günü belirlemek.*
- e) *İletilerin hangi basın yayın organına gönderilmesi gerektiğini bilmek.*
- f) *Haber öğelerini gönderilecek basın organına göre iyi belirlemek.*

Kamuda oluşturulan basın ve halkla ilişkiler birimlerinin en önemli işlevi basın ile bağlantı kurmaktır. Basın yoluyla hedef kitlelere ulaşmak hem daha kolay, daha ekonomik ve daha etkileyicidir. (Bülbül, 2000: 51)

Ulusal ve uluslararası kitle iletişim araçlarının, bireylere ulaşamadıkları bir dünyayı sunarken aslında içinde oldukları sorunların çözümünde yardımcı olamadığı görülmektedir. Bu noktada yerel basın bireylerin sorunlarını çözmede, yardımcı olmada ve bireyler arasındaki ilişkileri geliştirmede önemli bir araç olarak nitelendirilmektedir. Yerel düzeyde kamuoyunun oluşmasını sağlayarak, yerel yönetimleri denetleyerek, eleştirerek, bir kamu görevi gördüğü de söylenebilmektedir. Yerel basın, bölgenin ve bölgede yaşayanların sorunlarını gündeme getirmede halk, yerel yönetim ve merkezi yönetim arasında köprü kurma, halkın gözü kulağı, yönetimin de dili olma işlevlerine sahiptir. Yerel basın, bir bakıma ülke basınına malzeme sağlamakta ve uyarıcı görev üstlenmektedir. (Girgin, 2001: 161)

Yerel basın mensubunun doğrudan bölge halkıyla iç içe olduğu için bölgede yaşayan olaylara daha fazla hâkim olduğu söylenebilir. Yerel gazeteler, kitle iletişim araçları içerisinde yerel iletişim açısından önemli anahtar unsurlardır. Yerel

gazetelerin her ne kadar yerel yönetimlerin propaganda aracı olarak görüldüğü söylene de yönetenler ve yönetilenler arasında köprü görevi gördüğü de bir gerçektir.

Yönetimin çevreden bilgi edinmek için uyguladığı yöntemlerden biri olarak basını izlemek gösterilebilir. Yazılı basın daha dikkatli bir biçimde izlenmektedir. Özellikle yönetimin haberleri ve halk tarafından yapılan geri bildirimler takip edilmektedir. Ayrıca kamu yönetiminin bilgi eksikliğini gidermeye yönelik haberler de çıkmaktadır. Yönetim, basını izlemekle farklı görüşlerin kendisiyle ilgili eleştirilerini görebilmekte hem de okuyucu mektuplarına ulaşabilmektedir. (Kazancı, 1997:130-131)

Kuruluşla ilgili haberleri yayınlamak ve kurumla ilgili olayları ya da konuları yazıya dökerek gazete ve dergilere ulaştırmak gerekmektedir. Halkla ilişkilerde basından yararlanmak için birçok yöntem bulunmaktadır.

- a. *Basın toplantısı,*
- b. *Basın turları,*
- c. *Tanıtım toplantıları ve geziler.*
- d. *Basın bildirisi, mesaj ve deklarasyon*
- e. *Basın bülteni,*
- f. *Seminer, kongre, konferans, panel, açılış, kuruluş toplantıları, açık oturumlar düzenlemek ve sosyal, sanatsal ve kültürel etkinliklere ilişkin haber değerlerini ön plana çıkarmak.*
- g. *Kurum ve kuruluşla ilgili anket ya da kamuoyu araştırmalarını basın organları ile paylaşmak.*
- h. *Kuruluşa ait dergi, bülten yayınlamak. Ayrıca el broşürü, yıllık, cep kitabı gibi diğer yazınsal türlerden yararlanmak.*
- i. *Ödüllü yarışmalar düzenleyerek basınla paylaşmak.*
- j. *Kurum ve kuruluşla ilgili bilgileri haber, röportaj, anket, makale gibi içerikleri kullanarak kamuoyuna aktarmak.*
- k. *Kuruluşa gelen bazı mesajları habere dönüştürmek.*
- l. *Etkinlik, hizmet ve yöntemlerle haber ya da diğer yazınsal türlerde yer alarak hedef kitlelere ulaşmak. (Bülbül, 2000: 51-52)*

“Bir kurumun ve kuruluşun tanıtımını da içine alan iletilerin kamuoyuna, hedef kitlelere medya aracılığıyla ulaştırmak için başvurduğu yöntemlerden biri, belki de en çok uygulananı bildiri, açıklama, mesaj ve deklaryondur.”(Bülbül, 2000:228)

Basın bildirisi, açıklaması, mesaj ve deklaryonun medya organizasyonlarına basın bülteni aracılığıyla ileildiği görülmektedir.

2.2.2.1.Basın Toplantıları

Kamu ya da özel kuruluşların tanıtılmasında en çok başvuru olan yöntemlerden biri de basın toplantılarıdır. İlk kez Amerika’da yaşama geçmiştir ve 19. yüzyılın son çeyreğinde Avrupa’da da uygulanmaya başlamıştır. (Bülbül, 2000: 56)

Yazılı ya da görsel olarak basın mensupları ile kitle iletişim araçlarına önemli haberlerin aktarılmasını istenmesi üzerine başvuru olan metotlardan biridir. Basın toplantıları bir metnin yazılıp okunması, bir konunun tanıtılması, bir şeyin gösterilmesi ya da bir yerin gezdirilmesi şeklinde olabilmektedir. Basın toplantısı yapılmadan en az bir gün önce ilgili basın kuruluşlarına duyuru yapılmış olması gerekmektedir. Ayrıca toplantıya katılanlar için önceden bilgi, doküman ve konuyla ilgili yayın ya da diğer çalışmalar hazırlanmalıdır. Basın toplantıları sadece katılımcıları değil, tüm kamuoyunu ilgilendirir. (Şener, 1992:104)

Basın toplantılarında verilecek dosyayla birlikte bir brifing verilmeli ve ikramlarda bulunulmalıdır. Toplantıyı bir yemek, kokteyle noktalamak da imaj açısından yararlı olur. Toplantı öncesinde ve sonrasında basın mensuplarının ulaşım ile alakalı sorununu da çözmek gerekmektedir. Tanıtım, kuruluşun halkla ilişkiler uzmanınca yapılmalı ve yetkili kişi toplantının her aşamasına hâkim olmalı ve güven vermelidir. Tanıtım çalışmaları için kuruluş tarafından harcama bütçesi ayrılmalıdır. Bilgi ve basın toplantısının birbirine karıştırılmaması gerekmektedir. Bilgi toplantısı daha anlamlı ve dar boyutludur. (Bülbül, 2000: 53)

Basın toplantısı ülkemizde de çok yaygın kullanılan bir yöntemdir. Düzenlemesinde de bir kısıtlama olmadığı için izin almayı gerektirmez. Basın

toplantılarını bütün kurum, kuruluşlar, partiler, odalar, kişiler düzenleyebilmektedir. (Bülbül, 2000:55)

Toplantıda hedef kitlelere iletilmek istenen mesajın habere dönüşebilmesi için bu konuda ince hesap yapmak, dikkat çekici noktalara temas etmek gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse; Kasım Gülek CHP Genel Sekreteri olduğu dönemde partiye ait haberlerin basında sıklıkla yer almaması üzerine çarpıcı bir girişimde bulunmuş ve bir basın toplantısını hamamda gerçekleştirmiştir. Ve basın, bu toplantıya ilgi göstermiştir. Gülek bu davranışı ile hamamda ilk basın toplantısı düzenleyen kişi olma özelliğini de kazanmıştır. (Bülbül, 2000: 56)

2.2.2.2.Rutin Toplantılar ve Tanıtım

Bu toplantılar da tanıtım için bir araçtır. Kurumun son durumuyla ilgili özel bilgiler verir. Katılanların yorumlarını sormak da gelecek çalışmalar için önemlidir. Kesintisiz tanıtım, kurum için olumlu bir görüntü oluşturur. Rutin toplantılara basın mensupları da çağrılmalı ve yazınsal türlerle hedef kitle büyütülmelidir. (Bülbül, 2000: 54)

2.2.2.3.Basın Turları ve Gezileri

Herhangi bir yatırımı, hizmeti, bölgeyi ya da kuruluşu tanıtmak için yapılan halkla ilişkiler organizasyonlarından biri de basın turları ve gezileridir. Bu turlar yurt içi ve yurt dışı olarak ikiye ayrılmaktadır. Çoğu kuruluşların ünlü yazarları ve konuyla ilgili gazetelerde çalışanları basın turları ile gezdirdiği görülmektedir. (Bülbül, 2000: 55)

Basın mensupları gezi ya da tur sonrası haber, görüş ve yorumlarını yazarak istenilen tanıtımı kuruluş adına yapmaktadır. Bazı kuruluşlar da zaman zaman ulusal basın mensuplarını kendi işletmelerinde konuk etmektedirler. Basın mensuplarının iyi karşılanması, bütün gereksinimlerinin karşılanması tanıtımın olumlu olmasına da etki etmektedir.

2.2.2.4. Basın Bildirisi ve Haber Mektubu

Halkla ilişkiler faaliyetlerinin medya ile ilgili olan tarafına baktığımız zaman haber verme ve bilgilendirmeye yönelik karşımıza basın bildirisi ve haber mektubu çıkmaktadır. (Erdoğan, 2008: 321)

Basın bildirisi, basılmaya hazır enformasyon sunan kısa ve temel doküman olarak tanımlanmaktadır. Basın bildirimleri örgüt ya da kurum hakkında hazırlanan haberler, örgütün hizmeti, çalışması, faaliyetleri hakkında pozitif imaj üretme görevini yapmak için kullanılmaktadır. Günümüzde de kurumların sıklıkla bu yönteme başvurduğu görülmektedir.

Basın bildirisinin açık, somut ve anlaşılır bir dille yazılması, özlü olması, cümlelerin kısa olması, haber sitilinde yazılması, uygun gramer kullanılması, imla ve noktalama işaretlerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Şener'e göre; basın bildirimlerini hazırlarken gazetenin hangi yerinde verileceğini iyi tahmin etmek gerekir. Dikkat edilmesi gereken bir konu da bir haber ya da konunun dikte ettirilmemesidir. (1992:103)

Haber mektubu ise bir ya da birkaç sayfalık belli ilgililerin kullanımı için hazırlanmış rapordur. İçinde; haber ve enformasyon verilir. Haber mektupları kurum içi olabileceği gibi halk için de hazırlanıp dağıtılabilmektedir. Haber mektubu belli bir amaç için hazırlanmakta ve bu amaçta, onu okuyanlar önemli yer almaktadır. Haber mektubu halkla ilişkiler faaliyetlerinin bir parçası olarak kullanılmakla birlikte bir basın toplantısında basın kitine ek olarak da verilebilmektedir.

2.2.2.5. Basın Bülteni

Basın Bülteni tarihine bakıldığında; 15. yüzyıla kadar dayandığı görülmektedir. Bu tarihte Venedik Dükalığı'nın dünyanın dört bir yanındaki elçilerine "fogliod'avizzi" denilen bilgiler yolladığı belirlenmiştir. Bunlar elle yazılmışlardır ve tek yapraktan oluşmaktaydılar.

Haber ve diğer yazınsal türler ile bildiri, yazılı açıklama, deklarasyon ve mesajların medya organizasyonlarına basın bülteni aracılığıyla gönderildiği

görülmektedir. İletinin hemen ulaştırılması gerekli ise ilgili haber, açıklama, fotoğraf ya da görüntü yazılı ve elektronik basına yansıtılmaktadır. Maliyeti az olması, kolay hazırlanması dolayısıyla sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Yerel yönetimlerin hedef kitlelere sıklıkla basın bültenleri yoluyla seslendiği görülmektedir. Yerel yönetimlerin de özellikle belediyelerin etkinliklerini, çalışmalarını hedef kitlelere ulaştırmaları konusunda çoğunlukla basın bültenlerini kullandıkları görülmektedir. Yine haber nitelikli çoğu duyurular da bu yöntemle yapılmaktadır. Örneğin elektrik, su kesintileri, vergi yükümlülüklerine ilişkin bilgilendirmeler, hava durumları gibi günlük yaşamı ilgilendiren olaylar bülten yöntemiyle hedef kitleye daha kısa sürede ulaştırılmaktadır.

“Bültenlerin kuruluşlarca belirlenmiş adları vardır. Bu ad, bültenin birinci sayfasında ya da kapağında üstte yer almaktadır. Çoğu kuruluşlar bu adın sol yayına logolarını da koymaktadır. Bülteni hazırlayan kuruluşun adı, adresi, haberleşme birimleri, telefon, teleks ve faks numaraları birinci sayfanın en alt bölümünde, çizgiyle ayrılmış olarak ya da son sayfada yer almaktadır.” (Bülbül, 2000: 62-63)

İmzasız yayınlanan basın bültenlerinin çoğu kez değerlendirilmediği görülmektedir. Bültenlerde yer alan bilgiler haber tekniğine göre hazırlanırsa yayınlanma şansı da o derece artmaktadır. Bazı kamu kuruluşları bültenlerini 3, 12, 15 günlük ya da haftalık olarak dergi ya da gazete şeklinde de yayınlamaktadırlar. Söz konusu yayınlar dergi ya da gazete niteliği taşıdığı için basın yasası çerçevesinde değerlendirilmektedir. Mutlaka bir sahibi olmalı, yazı işleri müdürü bulunmalı ve en büyük mülki amirliğe beyanname vermelidir. (Bülbül, 2000: 63)

Dergi ve gazeteleri, kurumların bünyelerindeki basın ve halkla ilişkiler birimleri hazırlayabildiği gibi konuyla ilgili reklam ve tanıtma ajanslarından da ücret karşılığında yararlanılmaktadır.

Basın bültenlerinin basında yer almasını sağlamak için bazı önceliklere dikkat etmek gerekmektedir.

- a. *Basın bültenin başlığı dikkat çekici olmalı.*
- b. *Haberler kısa ve özenle hazırlanmalı.*
- c. *En önemli iletiye girişte yer verilmeli.*

d. *Konuyla ilgili ayrıntı almak isteyen basın mensubu için ulaşılabilecek bir yetkilinin iletişim adresi paylaşılmalı.*

e. *Uygun zaman seçilmeli.*

f. *Basın bülteninin ulaşıp ulaşımadığı kontrol edilmeli, teyit alınmalıdır.*

(Bülbül, 2000: 64-65)

2.2.2.6.Advertorial Haber

Yazılı basında yer almak için ücret karşılığı yaptırılan haberlere advertorial haber denilmektedir. Bu haber türünün en belirgin özelliği bir reklam gibi değil, haber gibi gözükmesidir. Bu nedenle de etkileyciliği daha büyüktür. Günümüzde kurumların sıklıkla başvurduğu bir yöntemdir.

Advertorial reklamda, reklam sloganları, marka ürün veya hizmet logoları bulunmadığı gibi bu tip reklamın anlatım şeklinin, haber yapma veya makale anlatımı olmasından dolayı belirli bir ciddiyete sahip olduğu görülmektedir. Advertorial reklamın araştırılarak veya bilgi edinilerek gündeme paralel yazılmasının etkisini daha da arttırdığı bilinmektedir. Advertorial reklamın haber niteliği taşıyor olmasının onu daha etkili hale getirdiği söylenebilir. (<http://medyaistasyonu.com.tr>, 2018)

Yerel yönetimlerin ve yerel yönetimler içinde en etkin birim olan belediyelerin bu tür tanıtım materyallerine sıklıkla başvurduğu görülmektedir.

2.2.2.7.Tanıtım ve Diğer Yazılı Araçlar

Halkla ilişkiler ve tanıtım uygulamalarında basın dışında da bazı yazılı araçlardan yararlandığı görülmektedir. Hedef kitleye ulaşma ve etkileme konusunda basın kadar başvurulan yöntemler arasında yazılı diğer yayınların da yer aldığı bilinmektedir. (Bülbül, 2000: 67)

Bu araçlardan bazıları şöyledir;

a. *Kuruluş gazetesi*

b. *Magazin*

c. *Deplian*

- d. *Broşür*
- e. *Kitapçık, el kitapları*
- f. *Yıllık*
- g. *Afiş*
- h. *Pankart*
- i. *Devlet Yayınları*
- j. *Panolar*
- k. *Mektuplar*
- l. *El İlanları*
- m. *Sosyal Medya*
- n. *İnternet haberciliği*

Basının kamu kurum ya da kuruluşların da başvurduğu bu yöntemlerde yer alan içeriklerden masa başı haber yaptıkları da görülmektedir. Örneğin bir afişteki tarih saat ve yer bildiren bir iletinin basın tarafından haber olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kamu kurumlarında Basın Yayın ve Halkla İlişkiler bölümlerinin profesyonel halkla ilişkilerin ortaya çıkmasıyla birlikte oluşmaya başladığı görülmektedir. Türkiye’de örgütlenmesine bakılırsa; devlet kurumlarında halkla ilişkilerin ‘danışma, enformasyon” görevini yapan memurluk olarak başladığı görülmektedir. Kurumun tanıtımını ve reklamını yapma, kuruma gelen şikâyetleri alma şeklinde daha sonra şekillenmiş bir bölüm haline gelmiştir. (Erdoğan, 2008: 201)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLE İLGİLİ İLETİLERİN KOCAELİ BASININDAKİ YANSIMALARININ İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yerel basında çıkan iletilerinden hareketle iki kurumun birbiriyle olan ilişkisi ve etkileşimi analiz edilmeye çalışılmıştır.

3.1.Araştırmanın Amacı

Gazeteciliğin temel prensibi; objektif ve tarafsız bir şekilde haberi en sade haliyle okuyucuya anlatmak olmalıdır. Bu araştırmayla amaçlanan yerel yönetimler ve yerel basın arasındaki ilişki durumunu yayınlanan haberi objektiflik, tarafsızlık kriterleri içerisinde değerlendirerek basının bu ilişkiden ne kadar etkilendiğini, bu etkileşimin basının haberi verme biçimi üzerinden görev ve sorumluluklarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktır.

3.2.Araştırmanın Problemi

Yerel yönetimlerle yerel basın günümüzde sıkı bir ilişki içerisinde. Bu ilişki belediyeye ilgili iletilerde kendini daha fazla hissettirmektedir. Yerel yönetimlerin yerel basın arasındaki ilişkinin yoğunluğu, haber içeriklerinin biçimlendirilmesine etki etmekte ve bu da gazetecilik ilkelerine zarar vermektedir.

Bu bağlamda şu soruların cevapları aranmaktadır;

Araştırma Sorusu 1: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin haberleri, kurumun kendi Basın Yayın biriminden çıktığı haliyle değiştirilmeden ya da çok az değiştirilerek medya kuruluşları tarafından kullanılmakta mıdır?

Araştırma Sorusu 2: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, kendi haberlerini doğrudan yayımlatarak medyayı bir halkla ilişkiler aracı olarak kullanmakta mıdır?

Araştırma Sorusu 3: Kocaeli’deki üç gazete (*Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Gazetesi*, *Kocaeli Demokrat*) Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile ilgili daha çok olumlu haberlere mi yer vermektedir?

Araştırma Sorusu 4: Kocaeli’deki üç gazete Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili haberleri objektif ve tarafsız olarak iletememekte midir?

Araştırma Sorusu 5: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, yerel basını kullanarak etkili bir propaganda uygulamakta mıdır?

Araştırma Sorusu 6: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın bürosunun günlük bir gazete çıkaracak kadar nitelikli bir kadrosu mu bulunmaktadır?

3.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma; yerel yönetimlerle yerel basının arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, yerel basına ayna tutmak ve bu alanda yapılacak çalışmalara örnek bir kaynak oluşturmak açısından önem taşımaktadır.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni; Kocaeli’de yayımlanan bütün yerel gazetelerdir. Araştırmanın örnekleme ise; Kocaeli’de çıkan üç yerel gazetede (*Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Demokrat*, *Kocaeli Gazetesi*) Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı ile ilgili çıkan iletilerdir.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada içerik çözümleme yöntemi kullanılmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanına ait iletiler ve bu iletilere yer veren basın (*Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Demokrat*, *Kocaeli Gazetesi*) kuruluşları nicel ve nitel yönden incelenmiştir.

İçerik çözümleme yöntemi, ilk başta iletişime konu olan metinlerin içeriklerinin objektif ve sistematik yollarla betimlenmesini amaçlayan bir yöntemdir.

3.6. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin *Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Demokrat* Ve *Kocaeli* Gazetelerindeki İletilerinin Nicel İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi

Niceliksel İçerik Analizi çalışmasında; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı'nın *Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Demokrat* ve *Kocaeli* gazetelerinde 1-28 Şubat 2018 tarihleri arasında yer alan iletileri, nicel olarak ayrı tablolar halinde incelenmiştir.

Tablo 1. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden Giden Haber Bültenleri Ve Gazetelerde Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili Çıkan İletilerin Sayısına Göre:

KBB'den Giden	Özgür Kocaeli	Kocaeli Demokrat	Kocaeli Gazetesi
183	250	290	233

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden günlük ortalama 7 haber basına servis edilmektedir. 1-28 Şubat tarihleri arasına bakıldığında; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden 183 haber bülteni geçildiği görülmektedir. Ancak üç gazete de sayfalarında Büyükşehir Belediyesi'nden giden haber bültenlerinden daha fazla belediye haberine yer vermişlerdir. 290 haberle en fazla Büyükşehir Belediyesi haberine yer veren gazete Kocaeli Demokrat olarak görülmektedir. 250 haberle Kocaeli Demokrat Gazetesi'ni Özgür Kocaeli Gazetesi takip etmektedir. 233 haberle diğer iki gazeteye göre Kocaeli Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi haberlerine daha az yer verdiği belirlenmiştir. Bu rakamlara bakıldığında; üç gazetenin de Büyükşehir Belediyesi ile ilgili giden haber bültenleri kadar olmasa da özgün haberler yaptığı anlaşılmaktadır. Ortalama günde 50-55 haber yayınlayan bir gazete için bu rakamların belediye haberleri yayınlamak için oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı Hakkında Çıkan İletilerin İlk Sayfa Ve İç Sayfalara Dağılımına Göre:

Sayfalar	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
İlk Sayfa	26	10,4	5	1,72	15	6,43
İç Sayfalar	224	89,6	285	98,27	218	93,56
Toplam	250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili birinci sayfasında daha fazla iletiye yer verdiği görülmektedir. Özgür Kocaeli Gazetesi birinci sayfasında 26 habere yer verirken Kocaeli Demokrat Gazetesi 5 haberle Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili birinci sayfasında en az iletiye yer veren gazete olmuştur.

Kocaeli Demokrat Gazetesi, bir aylık periyoda bakıldığında her ne kadar en fazla iletiye yer veren gazete olsa da belediye haberlerine birinci sayfasında aynı ilgiyi göstermediği haberleri ağırlıklı olarak iç sayfalarında kullandığı görülmektedir. Buradan Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin daha fazla iç sayfalarını doldurmak için iletileri kullandığı anlaşılabilmektedir. Kocaeli Gazetesi'nin ise bir aylık periyotta kullandığı ileti sayısı düşünüldüğünde; birinci sayfasında diğer iki gazeteyle kıyaslandığında fazlaca belediyeye ilgili iletilere yer verdiği söylenebilir. Üç gazetenin bir aylık periyodu değerlendirildiğinde; ağırlıklı olarak iç sayfaları doldurmak için Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletilere yer verdikleri söylenebilir.

Tablo 3. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı Hakkında Çıkan İletilerin Sayfa İçindeki Yeri:

Haberlerin sayfa içindeki yeri	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Sağ Üst Köşe	34	13,6	42	14,48	34	14,59
Sağ Alt Köşe	22	8,8	27	9,31	28	12,017
Sağ Orta	19	7,6	24	8,27	20	8,58
Orta Üst	69	27,6	72	24,82	37	15,87
Orta Alt	21	8,4	14	4,82	19	8,15
Tam Orta	23	9,2	19	6,55	21	9,012
Sol Üst Köşe	11	4,4	42	14,48	25	10,72
Sol Alt Köşe	30	12	26	8,96	26	11,15
Sol Orta	16	6,4	19	6,55	17	7,29
Tüm Sayfa	5	2	5	1,72	6	2,57
Toplam	250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletileri sayfalarında okuyucunun daha kolay görebileceği, önemli köşelerde ağırlıklı olarak kullandığı görülmektedir. Gazetenin 69 iletiyi sayfanın orta üstünde kullandığı belirlenmiştir. En az ise tam sayfa ileti kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu tabloya bakıldığında; Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletilere gazete sayfasının önemli noktalarında yer verdiği söylenebilir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi de Özgür Kocaeli Gazetesi gibi Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili toplam kullandığı ileti sayısının yüzde 24,82'sini karşılayan 72 iletiye orta üstte yer vermiştir. En az ise tam sayfa olarak iletiyi kullandığı görülmüştür. Bu tabloya bakıldığında; Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin de Özgür Kocaeli Gazetesi gibi Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletileri gazetenin önemli köşelerinde kullandığı söylenebilir.

Kocaeli Gazetesi'nin de Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili sayfalarının en fazla orta üst ile sağ üst köşesini kullandığı görülmektedir. Kullandığı toplam ileti sayısına bakılarak; gazetenin diğer iki gazete kadar olmasa da Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletileri sayfaların önemli noktalarında değerlendirildiği söylenebilir. Kocaeli Gazetesi de en az tam sayfa ileti kullanmış, ancak bu köşeyi kullanma konusunda iki gazeteyi geçmiştir. Üç gazete birlikte değerlendirdiğinde; üçünün de Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletileri ağırlıklı olarak sayfanın önemli köşelerinde değerlendirdiği söylenebilir.

3.7. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İle İlgili İletilerin Nitel İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili *Özgür Kocaeli*, *Kocaeli Demokrat* ve *Kocaeli* gazetelerinde 1-28 Şubat 2018 tarihleri arasında çıkan iletiler, nitel yönden değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Üretildiği Haber Organizasyonuna Göre:

Üretim organizasyonuna göre	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Kendi Üretimi	67	26,8	107	36,89	65	27,89
Haber Ajansı	0	0	0	0	5	2,14
Karma Üretim	0	0	4	1,37	0	
Belediye Basın Yayın Halkla İlişkiler Birimi	183	73,2	179	61,72	163	69,95
Belirlenemedi	0	0	0	0	0	0
Toplam	250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili çıkan iletilerde 250 iletiden 67'sinin kendi üretimi olduğu, 183'ünün ise Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın Halkla İlişkiler biriminden gelen iletiler olduğu gözlemlenmiştir. Buradan Özgür Kocaeli Gazetesi'nin belediyeden

gelen haber bültenlerini tümüyle kullandığı, bunun yanında özgün haberler de yaptığı anlaşılabilir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili kullandığı 290 iletiden 107'sinin kendi üretimi olduğu tespit edilmiştir. Diğer iki gazeteyle kıyaslandığında belediye ile ilgili en fazla özgün haber yapan Kocaeli Demokrat Gazetesi olmuştur. Diğer yandan gazetenin belediyeden gelen dört haber bültenine de özgün dokunuşunun olduğu söylenebilir. Özgür Kocaeli Gazetesi'nin belediyeden gelen tüm haber bültenlerini kullanmasına karşın Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin dört bülteni kullanmadığı, az da olsa inisiyatif aldığı söylenebilir.

Kocaeli Gazetesi ise Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili kullandığı 233 iletiden 65'ini kendi üretmiş, bu rakamla diğer iki gazetenin gerisinde kalsa da toplam kullandığı haber sayısı düşünüldüğünde; Özgür Kocaeli Gazetesi'ni özgün haber yapma konusunda geçmiştir. Kocaeli Gazetesi'nin, diğer iki gazeteye kıyasla belediyeden gelen haber bültenlerinin 20'sini kullanmadığı, bu konuda her iki gazeteden daha fazla inisiyatif aldığı söylenebilir. Kocaeli Gazetesi'nin bu konuda daha özgür habercilik yaptığı düşünülebilir.

Üç gazete birlikte değerlendirildiğinde; her ne kadar Kocaeli Demokrat ve Kocaeli Gazetesi haber bültenlerini kullanmama konusunda inisiyatif almış olsalar da Basın yayın birimlerinden gelen iletilerin kullanımını üç gazetede de azımsanamayacak ölçüdedir.

Tablo 5. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili Basın Yayın Birimlerinden Giden İletilerin Gazetelerde Doğrudan Kullanımına Göre:

KBB Basın Bülteni	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
183	168	91,80	157	85,79	135	73,77

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın biriminden gelen 183 iletiden 168'ini doğrudan kullandığı görülmüştür. Bu rakam, toplam gönderilen haber bülteni sayısının yüzde 91,80'i demektir. Üç gazete içerisinde belediye ile ilgili gelen haber bültenlerini Özgür Kocaeli Gazetesi'nin daha fazla doğrudan kullandığı görülmektedir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi de 183 iletiden 157'sine doğrudan yer vermiştir. Bu da toplam rakamın yüzde 85,79'una denk gelmektedir. Haber bültenlerini doğrudan kullanma konusunda Özgür Kocaeli Gazetesi'ni Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin takip ettiği görülmektedir.

Kocaeli Gazetesi ise Büyükşehir Belediyesi'nden gelen 183 iletiden 135'ine doğrudan yer vermişse de bu konuda iki gazeteden daha fazla haberlerde kısaltma, kırpma ve değiştirme işlemi yaptığı söylenebilir. Yapılan değişikliklerin de gazetede ayrılan sütunlara sığdırılabilmek için başlıkların ya da metnin kısaltılması şeklinde olduğu söylenebilir. Ancak belediyeden giden hiçbir iletide gazetenin özgün dokunuşu bulunmamaktadır.

Tablo 6. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Olumlu-Olumsuz Kullanımına Göre:

Sayfa yeri	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
İlk sayfa	26	10,4	5	1,72	8	3,43
Olumlu						
Olumsuz	0	0	0	0	7	3
İç sayfalar	213	85,2	275	94,82	190	81,54
Olumlu						
Olumsuz	11	4,4	10	3,44	28	12,01
Toplam	250		290		233	

Tablo değerlendirildiğinde; Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili birinci sayfasındaki tüm iletileri olumlu kullandığı ve rakamsal olarak da diğer iki gazetenin önüne geçtiği görülmektedir. Özgür Kocaeli Gazetesi, olumsuz kullandığı iletilere sayıca az olmakla birlikte iç sayfalarında yer vermiştir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin de birinci sayfasındaki tüm iletileri olumlu kullandığı görülmektedir. Kullandığı haber sayısı bakımından diğer iki gazetenin gerisinde kalsa da birinci sayfasında tıpkı Özgür Kocaeli Gazetesi'nde olduğu gibi Büyükşehir Belediye ile ilgili olumsuz hiçbir iletiye yer vermemiştir. Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili az sayıda olmakla birlikte iç sayfalarında olumsuz ileti kullandığı görülmektedir.

Birinci sayfasındaki 15 iletinin 7'sini, iç sayfalarında da 28 iletiyi olumsuz gören Kocaeli Gazetesi için diğer iki gazeteye kıyasla Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletilerde daha özgür hareket ettiği ve eleştiri de yapabildiği söylenebilir.

Üç gazete birlikte değerlendirildiğinde; Kocaeli Gazetesi diğerlerine kıyasla daha eleştirel yayıncılık yapsa da Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili ağırlıklı olarak olumlu iletilere yer verdikleri söylenebilir.

Tablo 7. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili Çıkan İletilerin Propaganda İçerikli Olmasına Göre:

Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
48	19,2	51	17,58	50	21,45
250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi, bir aylık periyotta Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili toplam kullandığı 250 iletinin 48’inde propaganda içerikli iletiye yer vermiştir. Bu sayı, gazetenin kullandığı toplam haber sayısının yüzde 19,2’si etmektedir. Kocaeli Demokrat Gazetesi’nin de 290 iletiden 51’ini, oran olarak ise toplam ileti sayısının yüzde 17,58’ini, Kocaeli Gazetesi’nin ise 233 iletiden 50’sini, oran olarak bakıldığında; toplam kullandığı ileti sayısının yüzde 21,45’ini propaganda içerikli olarak kullandığı görülmüştür. Üç gazetenin de bu iletileri, belediyenin yatırım ve hizmetleri ile belediye başkanının söylemlerini ön plana çıkararak biçimde yayınladığı gözlemlenmiştir. Bu duruma belediyeden gelen haberlerin büyük bir kısmının doğrudan gazetelerde kullanılmasının da etki ettiği söylenebilir.

Üç gazete birlikte değerlendirildiğinde Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili propaganda içerikli iletilere yer verdikleri söylenebilir.

Gazetelerde çıkan bazı propaganda içerikli başlıklar;

- Avrupa’nın En Büyüğü (Özgür Kocaeli Gazetesi, 2 Şubat, 4. sayfa)*
- Yenilenebilir Enerjide Atağa Geçiyoruz (Özgür Kocaeli Gazetesi, 3 Şubat, 12. sayfa)*
- Gençlerimize Sahip Çıkıyoruz (Özgür Kocaeli Gazetesi, 3 Şubat, 12. sayfa)*
- Başkan “Akçaray yoluna devam ediyor” (Özgür Kocaeli Gazetesi, 5 Şubat, 7. sayfa)*
- Hedef Çok Çalışmak (Kocaeli Demokrat Gazetesi, 1 Şubat, 11. sayfa)*
- En büyüğü Kocaeli’de (Kocaeli Demokrat Gazetesi, 1 Şubat, 12. sayfa)*

Erdoğan'ın Varlığı Bizlere Güç Veriyor (Kocaeli Demokrat Gazetesi, 2 Şubat, 11. sayfa)

Akçaray Başarıyla Yoluna Devam Ediyor (Kocaeli Gazetesi, 5 Şubat, 7. sayfa)

Ulaşımпарк Çok Yol Kat Etti (Kocaeli Demokrat Gazetesi, 6 Şubat, 11. sayfa)

Eğitimde Hedef; Daha Çok Çalışmak (Kocaeli Gazetesi, 1 Şubat, 12. sayfa)

KO-MEK'ten Rekor Kursiyer Sayısı (Kocaeli Gazetesi, 1 Şubat, 9. sayfa)

Bayram "Gençlere Sahip Çıkıyoruz" (Kocaeli Gazetesi, 5 Şubat, 15. Sayfa)

2019 Seçimlerinde Başarılarla İmza Atacağız (Kocaeli Gazetesi, 6 Şubat, 2. sayfa)

Yeni Hedeflere Doğru Koşuyoruz (Kocaeli Gazetesi, 7 Şubat, 2. Sayfa)

Tablo 8. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerin Gazete Yazı Türlerine Göre:

Gazete yazı türlerine göre	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Haber	220	88	236	81,37	193	82,83
Röportaj	1	0,4	4	1,37	0	0
Köşe Yazısı	29	11,6	50	17,24	40	17,16
Toplam	250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin, Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili toplam kullandığı haber sayısının yüzde 88'i yapan 220 iletiyi haber olarak kullandığı ve bir adet röportaja yer verdiği görülmüştür. Gazetenin 29 köşesinde de Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili yorumlar ve değerlendirmeler olduğu gözlemlenmiştir. Bu tabloya bakılarak gazetede haber kullanımının ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi'nde de Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili kullandığı iletilerin yüzde 81,37'si olan 236 habere yer verilmiş, 4 adet röportaj kullanıldığı gözlemlenmiştir. Özgür Kocaeli Gazetesi'ne kıyasla Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin daha fazla röportaja yer verdiği görülmektedir. Gazetede, 50 köşede Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili yorumlar ve değerlendirmeler olduğu gözlemlenmiştir. Gazetede haber kullanımının ağırlıklı

olduğu görülmektedir. Buradan, röportaj yapan iki gazetenin de belediye ile ilişkisinin daha yoğun olduğu söylenbilir.

Kocaeli Gazetesi'nde de Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili toplam kullanılan ileti sayısının yüzde 82,83' olan 193 ileti haber olarak sayfalarda yer alırken gazetede gerek kurum gerekse de belediye başkanı ile ilgili hiç röportaj yapılmadığı gözlemlenmiştir. Gazetede, 40 köşede Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili yorumlar ve değerlendirmeler olduğu gözlemlenmiştir. Gazetede haber kullanımının ağırlıklı olduğu görülmektedir. Kocaeli Gazetesi'nde röportaj yapılmamış olması bu gazetenin belediye ile ilişkisinin diğer iki gazete kadar yoğun olmadığı söylenbilir.

Tablo 9. Büyükşehir Belediyesi İle İlgili Haberlerin İçeriklerine Göre:

KBB Haberlerinin İçeriklerine Göre	zgr Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Hizmet	56	35,89	69	35,025	41	23,83
Yatırım	55	35,25	58	29,44	53	30,81
Organizasyonlar	33	21,15	55	27,91	67	38,95
İhale	12	7,6	15	7,61	11	6,39
Toplam	156		197		172	

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ile ilgili zgr Kocaeli Gazetesi'nin kullandığı toplam haber sayısının 56'sını hizmetlere, 55'ini yatırımlara, yüzde 33'n organizasyonlara, yüzde 12'sini ihale içeriğine ayırdığı gözlemlenmiştir. Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Büyükşehir Belediyesi ile ilgili daha çok hizmet ve yatırım haberlerine yer verdiği söylenbilir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin ise Büyükşehir Belediyesi ile ilgili kullandığı haber sayısının 69'unu hizmetlere, 58'ini yatırımlara, 55'ini organizasyonlara, 12'sini de ihale içeriğine ayırdığı görülmüştür. Kocaeli Demokrat Gazetesi de zgr Kocaeli Gazetesi gibi Büyükşehir Belediyesi ile ilgili en çok hizmet ve yatırım haberlerine yer vermiştir.

Kocaeli Gazetesi'nin ise Büyükşehir Belediyesi ile ilgili sayfalarında kullandığı toplam haber sayısının 41'ini hizmetlere, 53'ünü yatırımlara, 67'sini organizasyonlara, 11'ini de ihalelere ayırdığı görülmüştür. Kocaeli Gazetesi, diğer iki gazetenin aksine daha çok organizasyon haberlerine ağırlık vermiştir. Buradan Kocaeli Gazetesi'nin halkın daha katılımcı olduğu haberlere yer verdiği söylenebilir.

Tablo 10. Haber Kaynaklarının Temsiline Göre:

Haber Kaynakları	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Başkan	55	57,29	61	65,59	42	68,85
Başkan Vekili	25	22,91	21	22,58	12	19,67
Genel Sekreter	13	13,54	10	10,75	6	9,83
Genel Sekreter Yardımcısı	2	2,08	1	1,075	1	1,63
Daire Başkanı	1	1,041	0		0	
Toplam	96		93		61	

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili çıkan iletilerde haber kaynaklarının temsiline bakıldığında; Özgür Kocaeli Gazetesi'nde Başkan'ın 55 haberle ve toplam temsil sayısının yüzde 57,29 oranı ile sayfalarda yer aldığı görülmüştür. Başkan'ı, 25 haberle ve toplam temsil sayısının 22,91'i ile Başkan Vekili izlemiştir. Genel Sekreter 13 haberle ve toplam temsil sayısının yüzde 13,54'ü ile gazetelerde yer almış, Genel Sekreter Yardımcısı'nın da 2 haberle sayfalarda yer bulduğu tespit edilmiştir. Daire Başkanı'nın ise bir haberle gazetede yer aldığı görülmüştür.

Kocaeli Demokrat Gazetesi'nde ise Başkan'ın haberlerde temsil edilme sayısı, 61, temsil edilme oranı ise toplam rakamın yüzde 65,59'u olmuştur. Başkan Vekili ise 21 haberde temsil edilmiş ve bu sayı toplam rakamın yüzde 22,58'ine karşılık gelmektedir. Genel Sekreter haberlerine yer verilme sayısı ise 10 iken bu rakam toplam temsil oranının yüzde 10,75'ine karşılık gelmektedir. Gazetede bir adet de Genel Sekreter Yardımcısı haberine rastlanmıştır. Daire Başkanı ile ilgili ise hiç haber çıkmadığı görülmüştür.

Kocaeli Gazetesi ise Başkan ile ilgili sayfalarında 42 habere yer vermiş, bu da toplam temsil sayısının yüzde 68,95'i etmektedir. Başkan'ı 12 haberle Başkan Vekili izlemiş, o da toplam temsil sayısının yüzde 19,67'si kadar haberlerde yer almıştır. Genel Sekreterin 6 haberle ve toplam temsil sayısının yüzde 9,83'ü ile yer alırken gazetede Genel Sekreter Yardımcısı bir haberle gazetede yer almıştır. Daire Başkanı ile ilgili hiç haber yer almadığı görülmüştür.

Üç gazeteye de bakıldığında; belediye ile ilgili basında haber kaynağı olarak temsil edilme sayısı en fazla olan kişi Başkan olmuştur. Onu, sırasıyla Başkan Vekili Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı izlemiştir. Özgür Kocaeli Gazetesi dışında Daire Başkanı ile ilgili habere yer verilmemiştir.

Tablo 11. Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İle İlgili Haberlerin Konularına Göre:

Konuya göre	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Söylemleri	11	20	13	21,31	9	21,42
Törenler	6	10,90	6	9,83	4	9,52
Gezi	16	29,090	18	29,50	10	23,80
Ziyaret	14	25,45	16	26,22	11	26,19
Denetim	2	3,63	2	3,27	2	4,76
Siyaset	6	10,90	6	9,83	6	14,28
Toplam	55		61		42	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin Belediye Başkanı ile ilgili çıkan toplam haber sayısının yüzde 20'si kadar olan 11 haberde Başkanın söylemlerine yer verdiği görülmüştür. Başkan ile ilgili çıkan toplam haber sayısının 6'sında katıldığı törenler, yüzde 16'sında gezileri, 14'ünde ziyaretleri, 2'sinde katıldığı denetimler ile 6'sında da siyasetle iletilere yer verildiği görülmüştür. Özgür Kocaeli Gazetesi'nde, Başkan'ın gezi ve ziyaretlerinin ağırlıklı olduğu görülmüştür.

Kocaeli Gazetesi'nde ise Belediye Başkanı'nın söylemlerine gazetede Belediye Başkanı ile ilgili çıkan toplam haber sayısının yüzde 21,31'i kadar olan 13 haberde yer verildiği gözlemlenmiştir. Başkan ile ilgili çıkan toplam haber sayısının 6'sında

katıldığı törenler, 18’inde gezileri, 16’sında ziyaretleri, 2’sinde denetimleri, 6’sında da siyaset içerikli iletileri kullandığı görülmektedir. Kocaeli Demokrat Gazetesi de tıpkı Özgür Kocaeli Gazetesi gibi Başkan ile ilgili daha çok gezi ve ziyaret haberlerine yer vermiştir.

Kocaeli Gazetesi’nin de Belediye Başkanı’nın söylemlerine gazetede Belediye Başkanı ile ilgili çıkan toplam haber sayısının yüzde 21,42’si olan 9 haberde yer verdiği görülmüştür. Başkan ile ilgili çıkan toplam haber sayısının 4’ünde katıldığı törenler, 10’unda gezileri, 11’inde ziyaretleri, 2’sinde denetimleri, 6’sında siyasetle ilgili içerik yansıttığı görülmüştür. Kocaeli Gazetesi de diğer iki gazete gibi Başkan ile ilgili en çok ziyaret ve gezi haberlerini kullanmıştır. Bu durumda belediyeden giden haberlerin konu ağırlıklarının da bu yönde olmasının etkisi bulunmaktadır.

Üç gazete birlikte değerlendirildiğinde; Başkanın ve belediyenin siyasi ideolojisini taşıyan siyaset ve söylem içerikli iletilerden daha çok gezi ve ziyaretlerinin haber olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Tablo 12. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğraf Kullanımına Göre:

Fotoğraf kullanımına göre	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Fotoğraflı	215	86	283	97,58	228	97,85
Fotoğrafsız	35	14	7	2,41	5	2,14
Toplam	250		290		233	

Özgür Kocaeli Gazetesi, Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili toplam ileti sayısının yüzde 86’sı yapan 215 iletiyi fotoğraflı olarak kullanırken yüzde 14’ü yapan 35 iletiye fotoğrafsız yer vermiştir. Kocaeli Demokrat Gazetesi ise kullandığı toplam ileti sayısının yüzde 97,58’i yapan 283 iletiyi fotoğraflı kullanmış, yüzde 2,41’i yapan 7 iletide fotoğraf kullanmamıştır. Kocaeli Gazetesi’nin ise kullandığı toplam ileti sayısının yüzde 97,85’i olan 228 iletiyi fotoğraflı, yüzde 2,14’ü olan 5 iletiyi fotoğrafsız kullandığı gözlemlenmiştir. En çok fotoğrafsız haber

kullanan ise 35 ileti ile Özgür Kocaeli Gazetesi olmuştur. Özgür Kocaeli Gazetesi'nin fotoğrfsız da olsa Büyükşehir Belediyesi haberini sayfalarını doldurmak için kullandığı sonucu buradan da anlaşılabilir.

Tablo 13. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafların Rengine Göre:

Fotoğraf Rengi	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Siyah-Beyaz	137	63,72	251	88,69	190	83,33
Renkli	78	36,27	32	11,30	38	16,66
Toplam	215		283		228	

Özgür Kocaeli Gazetesi, Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili kullandığı fotoğraflı 215 iletinin yüzde 63,72'si yapan 137'sini siyah beyaz olarak, yüzde 36,27'si yapan 78'ini renkli olarak kullanmıştır. Kocaeli Demokrat Gazetesi'nin de 283 fotoğraflı iletiden yüzde 88,69'luk kısmı olan 251'ini siyah-beyaz, yüzde 11,30'luk kısmı olan 32'sini renkli olarak kullandığı görülmüştür. Kocaeli Gazetesi de 228 fotoğraflı iletiden yüzde 83,33'lük kısmı olan 190'ını siyah beyaz, yüzde 16,66'luk kısmı olan 38'ini de renkli olarak kullanmıştır. Üç gazetenin de ağırlıklı olarak fotoğraflı iletileri siyah-beyaz kullandığı tespit edilmiştir. Buradan iletilerin üç gazetenin renkli olan önemli sayfalarında değil, iç sayfalarda doldurma malzemesi olarak siyah beyaz olarak kullanıldığı söylenebilir.

Tablo 14. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafın İçeriğine Göre:

Fotoğrafın İçeriğine Göre	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Başkanı	55	25,58	61	21,55	42	18,42
Hizmet ve Etkinlik	119	55,34	190	67,13	167	73,24
Yetkililer	41	19,06	32	11,30	19	8,33
Toplam	215		283		228	

Özgür Kocaeli Gazetesi, kullandığı 215 fotoğraflı iletinin yüzde 25,58’lik kısmı olan 55’inde başkan fotosu, yüzde 55,34’lük kısmı olan 119’unda belediyenin hizmet ve etkinlik fotoğraflarını, yüzde 19,06’lık kısmı olan 41’inde belediyenin diğer yetkililerinin fotoğraflarını kullanmıştır. Özgür Kocaeli Gazetesi sayfalarında ağırlıklı olarak belediyenin hizmet ve etkinlik fotoğraflarına yer vermiştir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi, 283 fotoğraflı iletinin yüzde 21,55’i olan 61’inde belediye başkanı fotoğrafı kullanmış, yüzde 67,13’ü olan 190’nında hizmet ve etkinlik fotoğraflarına yer vermiştir. Yüzde 11,30’u olan 32 adet de belediye yetkilileriyle ilgili fotoğraf kullandığı görülmüştür. Kocaeli Demokrat Gazetesi en fazla hizmet ve etkinlik fotoğrafları kullanmıştır.

Kocaeli Gazetesi de 228 fotoğraflı iletinin yüzde 18,42’si yapan 42’sinde belediye başkanı fotoğrafı kullanmış, yüzde 73,24’ü olan 167’sinde hizmet ve etkinlik fotoğraflarına yer vermiştir. Yetkililerle ilgili kullandığı fotoğraf sayısı da diğer iki gazeteye oranla daha az olmakla birlikte toplam kullandığı fotoğraflı iletinin yüzde 8,33’ü yapan 19 iletidir. Kocaeli Gazetesi de en fazla hizmet ve etkinlik fotoğrafı kullanmıştır. Üç gazetenin de belediye ile ilgili hizmet ve etkinlik iletilerine ağırlık verdiği söylenebilir.

Tablo 15. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve Belediye Başkanı İle İlgili İletilerde Fotoğrafların Metinle Uyumuna Göre:

Fotoğraf-Metin Uyumlu	Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli Gazetesi	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Uyumlu	197	91,62	275	97,17	218	95,61
Bir ölçüde uyumlu	18	8,37	8	2,82	9	3,94
Uyumsuz	0	0	0	0	1	0,43
Toplam	215		283		228	

Özgür Kocaeli Gazetesi'nin, Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili iletilerin fotoğraf ile uyumuna bakıldığında; toplam kullandığı fotoğraflı iletilerin yüzde 91,62'si yapan 197 fotoğrafta uyumlu olduğu, yüzde 8,37'si yapan 18 fotoğrafta da bir ölçüde uyumlu olduğu gözlemlenmiştir.

Kocaeli Demokrat Gazetesi ise kullandığı toplam fotoğraflı iletinin yüzde 97,17'lik kısmı olan 275 fotoğrafta ileti ile uyumu yakalamış, yüzde 2,82'lik kısmı olan 8 fotoğrafta ise bir ölçüde uyumlu olmuştur.

Kocaeli Gazetesi ise toplam kullandığı fotoğraflı ileti sayısının yüzde 95,61 kadarı olan 218 iletide fotoğraflarla uyum yakalamış, yüzde 3,94 kadarı olan 9 ileti de, fotoğrafıyla bir ölçüde uyumlu olabilmıştır. Yüzde 0,43'ü kadarı olan bir iletide ise yanlış fotoğraf kullanımı tespit edilmiştir. Üç gazetenin de iletileri ile fotoğrafları arasında ağırlıklı olarak uyum olduğu söylenebilir.

Yapılan içerik çözümlemesinde tablolardan elde edilen veriler üç gazetenin yöneticilerinden alınan görüşlerle de desteklemiştir.

Özgür Kocaeli Gazetesi Genel Yayın Müdürü İsmet Çiğit şunları söylemiştir:

Özgür Kocaeli Gazetesi olarak her gün 20 sayfalık bir gazete çıkarıyoruz. Hem sayfa sayımızın fazla olması hem de İstanbul'da basılıyor olmamızdan dolayı sayfalarımızı dolduracak habere ve hıza ihtiyacımız var. Diğer gazetelere göre 1-2

saat daha erken gazeteleri toparlamamız gerekiyor. Özellikle reklamın az olduğu günlerde belediyelerden gelen haberleri kullanmaya daha çok ihtiyaç duyuyoruz. Dar bir zamanda çok haberli bir gazete çıkarmaya çalışıyoruz. Gazeteyi bir an evvel çıkarma telaşına düşüyoruz. Bir de gazeteci ve muhabir kalitesi bizim gençlik yıllarında yaptığımız gazetecilik döneminde olduğu gibi değil. Yerel yönetimlerden gelen haberleri özellikle gönderdikleri fotoğraflara göre sayfalara yerleştiriyoruz. Bizim gazetemiz, özellikle kalabalık yani çok insanlı fotoğrafları tirajı yükselteceği olasılığını göz önünde bulundurarak daha çok kullanıyor.

Belediyelerden gelen haberlere özellikle de Büyükşehir Belediyesi'nden gelen haberlere güveniyoruz. Belki yanlış olabilir, ama yanlış olamaz. Gazetemizin kuruma karşı bir güveni söz konusu. Oradaki söylemlere katılmıyor olabiliriz. Ama şunu iyi biliyoruz ki; gelen haber doğrudur. Hatta kendi muhabirimizin yaptığı haberden daha fazla kuşku duyuyorum. İsimler, adres yanlış olabilir ama belediyeden gelen kesin doğrudur. Bunun nedeni de belediyelerin basın yayın birimlerinde işini bilen, mesleğin içinden yetişmiş insanların çalışmasıdır. Yerel basının bu noktada büyük problemi olduğu kesin. Böyle olmamalı. Bu sorunu çözmek için de iyi gazeteciler yetişmeli. Gazeteciler egosu yüksek insanlardır. Eğer bu mesleği cahil insanın eline vererseniz, ondan iyi gazetecilik bekleyemezsiniz. Üniversitenin ilgili bölümünde okuyan ya da mezun olan arkadaşlarımız da doğrudan muhabirlikten editörlüğe geçmek istiyorlar. Önceleri muhabirlerde branşlaşma olurdu. Asayiş muhabiri gibi... Muhabir alanındaki herkesi tanır, haberi de kolaylıkla yapardı. Şimdi farklı gazetelerde çalışan arkadaşlar birbiriyle haber alışverişi yapıyor. Muhabir habere gitme gereği duymuyor.

Biz gazeteyi belediyelerden gelen haberler ve ağırlıklı ajanslardan aldığımız haberlerden oluşturuyoruz. Halkımız da gazetelere sahip çıkmıyor. Artık gazete okunmuyor. Tirajlarımız düştü. Gazetelerin ekonomik durumları sarsıldı. İnternet haberciliği, yazılı basının önüne geçti. Gazete maliyetleri de oldukça yüksek. Bir gazetenin baskısını personel ve diğer giderleri saymazsak 78 kuruşa mal ederken 1 liraya bile satamıyoruz. Bir gazetenin varlığını sürdürebilmesi için en kötü 10 bin liralık ilan alması gerekir. Bir gazete için resmi ilan alıyor olabilmek önemli. Biz gerek sayfa sayısı, gerekse personel sayısının fazlalığı dolayısıyla Basın İlan Kurumu'ndan en büyük resmi ilan payı alan gazeteyiz. Belediyeler, gazeteler

kendilerini eleştirdiğinde ilan yaptırımı uygulayabiliyorlar. Ancak bu ihale gibi resmi ilanlarda geçerli olmuyor. Sadece daha özel ilanlarda bunu yapabiliyorlar. Ama tabi ki özel ilanlara da resmi ilan tarifesi uygulanıyor. Ayrıca belediyeler gazetelerden bazı haberleri daha geniş görmesini isteyebilir. Ama burada inisiyatif yine gazetecinindir. Bizim sahada gazetecilik yaptığımız dönemde; siyasiler gazetecilerden çekinirdi, şimdi tam tersi oldu.”

Kocaeli Demokrat Gazetesi Genel Yayın Müdürü Adem Turgut şu değerlendirmeleri yapmıştır:

Belediyeler ile gazeteler arasında bir güven ve çıkar ilişkisi söz konusu. Gazete olarak biz özellikle Büyükşehir Belediyesi'nden gelen habere güven duyuyoruz. Bu haberler bizim kamuoyundan tepki almayacağımız haberler oluyor. Haber dili her ne kadar kamu kurumunun basın bülteni olsa da haberci mantığıyla yazılıyor. Bu da Büyükşehir Belediyesi'nin basın yayın kadrosunun güçlü ve nitelikli olmasından kaynaklanıyor. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin haberlerine bu kadar fazla yer vermemizin bir diğer sebebi de; Kocaelili bilinci içinde kentin tamamını kapsayan haberler olması. Ayrıca ulaşamadığımız noktalardan haber elde etmiş olmamız. Gazetelerin okuyucudaki algısı manşettir. Bu nedenle gazetenin ilk sayfada kullandığı haber önemlidir. Belediyeden gelen haberin manşet olması için gazetenin kendi emeğinin de bulunması gerekir.

Yerel basının bu noktada sorunu; özgün haber yapmak için geniş kadrolara sahip olmamasıdır. Özellikle hafta sonu gazeteler haber bulamadığı için belediye haberlerine daha fazla yer verilmektedir. Tabi ki böyle olmamalı. Bu tür haberlere daha az yer verilmeli. Ama ekonomik koşullar buna imkân vermiyor. Belediye, gazetelerde haberini yayınlatarak kendi propagandasını yapıyor, gazete de sayfalarını dolduruyor. Kendi ürettiğimiz haber gazetenin üçte ikilik kısmını kapsamalı. Bu anlamda Basın İlan Kurumu tarafından bir sınırlama getirilmiş durumda. Yani tüm sayfaları belediye haberi ya da resmi ilanla doldurmamız mümkün değil. Gazetelerin de özgün haber üretmesi gerekiyor.

Kocaeli Gazetesi İmtiyaz Sahibi Tanzer Ünal şunları aktarmıştır;

Toplumun haber alma hakkı var. Tabi ki belediye çalışmalarından da haberdar olması gerekiyor. Biz belediye ne hizmet yaptıysa onu aktarıyoruz. Tarafsız ve özgür hareket ettiğimizi düşünüyorum. Çünkü eleştirmemiz gereken yönlerini eleştiriyoruz.

Gazeteler belirli bir zaman diliminde hazırlanıp basılmak zorunda. Basının bugünkü teknolojik imkânları içerisinde haberi gazeteye ulaştırmak çok kolaylaştı. Yerel yönetimler de haber yapma ve haberi gazetelere ulaştırma noktasında çok geniş imkânlarla sahip. Belediyeden özellikle sabah saatlerinde gelen haberler, sayfaların kısa sürede tamamlanması gerektiğinden yer buluyor. Ayrıca bütün ajansların da abonesiyiz. Belediyeden gelen haberlerin doğrudan gazetede yer alması da hızla ilgili. Ayrıca personel eksikliği ve deneyimsizliğinden de kaynaklanıyor. Sayfaları hazırlayıp baskıya yetiştirecek yeterli kadromuz yok. Okulu bitirmekle gazeteci olunmuyor. Mutlaka pratik yapılması lazım. Okulların öğrencilerini gerektiği gibi yönlendirmediklerini düşünüyorum. Binlerce öğrencinin okuduğu iletişim fakültesinde bu sene için henüz bir öğrenci bile staj yapmak için başvurmadı. Staj yapmak için gelenlere usulen mi yoksa gazeteci olmak için mi staj yaptıklarını soruyorum. Yüzde 90'ı usulen olduğunu söylüyor. Buradaki sorunu çözmek için İletişim Fakültesi ile yerel basının ilişkileri sıkı tutması lazım. Onlar başarılı gördükleri öğrencileri bize yönlendirebilirler. Gazetelerde bu nedenle nitelikli personel kalmadı.

Bir de tabi ki belediyelerden özellikle de Büyükşehir Belediyesi'nden gelen habere güven duyuyoruz. Çünkü profesyonel bir ekip tarafından haberler hazırlanıyor. 1960'lı yıllarda belediye haberlerini biz doğrudan belediye başkanıyla ya da bir yetkili ile görüşüp yapardık. Gazetecilik, gazeteyi baskıya hazırlamak çok daha zordu. Şimdi her şey gazetecilerin elinin altında, ama meslek kirlendi, aşağılandı, çok zor yapılır hale geldi. Bu nedenle de gençler gazeteci olmak istemiyor.. Bir gazetecinin kentte olup biteni halka anlatmaması, görmedim, duymadım, konuşmadım demesi mümkün olabilir mi? O zaman bu işi kimse yapmasın. Bu sorunu çözmek için inadına gazetecilik yapmak bizim görevimiz.

3.8. Bulguların Değerlendirilmesi

Yerel yönetimler ve yerel basının ilişkisini ortaya koyabilmek için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Belediye Başkanı ile ilgili *zgr*, *Kocaeli Demokrat* ve *Kocaeli* gazetelerinde çıkan iletiler analiz edilmiştir. Bulgular; üç gazetenin de Büyükşehir Belediyesi'nden gelen haberlere üzerinde çok fazla değişiklik yapmadan (başlık ve metin kısaltmaları hariç) doğrudan yer verdiği, gerektiğinden fazla yer verdiği, Kocaeli Gazetesi biraz dışında kalmakla birlikte gelen her haberi değerlendirdiği, belediye ile bir halkla ilişkiler ve propaganda aracı olduğu, iki kurumun da ikili ilişkilerinin ön planda olduğu yönündedir.

SONUÇ

Yerel yönetimler ile yerel basın arasındaki ilişki tarih boyunca yönetilenler tarafından şekillenmiştir. Kamuyla iletişim kurmaya çalışan ve iyi bir kamuoyu oluşması amacıyla olan yerel yönetimler, basını halkla iletişim noktasında iyi bir aracı olarak kullanmış, kullanmaya da devam etmektedir. Çünkü yerel yönetimlerin başarısı iyi bir iletişim ile eş değer görülmektedir.

Bugünün yerel yönetimleri ve basının geldiği noktaya bakıldığında; yerel yönetimlerin bir dizi düzenlemeyle etkinliğinin arttırıldığı, özellikle belediyelerin içinde Büyükşehir Belediyeleri'nin geniş yetkilerle donatıldığı görülmektedir. Belediyeler seçimle göreve geldikleri için halkı en çok etkilemesi, yönlendirmesi gereken yönetim birimleridir. Bu nedenle tarih boyunca iyi bir propagandaya ihtiyaç duymuşlardır. Bu konuda basın, her dönemde belediyelerin işini kolaylaştırmıştır.

Belediye ile basın arasında gerek ekonomik, gerek sosyal ve siyasal bir bağlantı söz konusudur. Yerel basın, kendi politik görüşlerine yakın olan belediye ile daha yakın ilişki içerisinde olmaktadır.

Belediyeler ile basın arasındaki bu sıkı ilişki, belediyeden giden ve gazetelerde yer alan iletilere de yansımaktadır. Geçmişte belediyeden gelen haberleri süzgeçten geçiren ve eleyebilen basın, bugün politik düşüncesi ne olursa olsun belediyeden gelen haberleri kullanmakta, sayfalarını doldurmak için neredeyse gönderilen tüm haberlere sayfalarında yer vermektedir.

Araştırmada, bu sorunun nedenleri üzerinde durulmuş, problemin kaynağı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda birinci bölümde iki kurum arasındaki ilişkinin tarihsel süreçte nasıl geliştiği ve değişkenliğini ortaya koyabilmek için öncelikle yerel yönetimlerin gelişim süreci ele alınmıştır. Tarihsel süreçte yerel yönetimlerin halkla ilişkiler için bir dizi iletişim yoluna başvurduğu görülmüştür. İletişim biçimleri farklılık gösterse de amacın ortak olduğu; halkın ilgi ve beğenisini toplamak hedefiyle iletişim kanallarının kullanıldığı belirlenmiştir.

İkinci bölümde ise Kocaeli’de yerel basın ve yerel yönetimlerin ilişkisi incelenmiş, Kocaeli yerel basınının tarihsel süreçte yaşadığı değişim ortaya konulmuştur. Kocaeli’deki yerel basının dün de bugün de zor koşullar altında ayakta kalabilmeye çalıştığı ve bunun için de bir güce ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Yerel basında çalışanların yaşadığı ekonomik zorluklar, yerel yönetimlerin resmi ilan vermeme gibi yaptırımlarının olması dolayısıyla iki kurum arasındaki ilişkinin yoğunlaştığı, besleme basın kavramının ortaya çıktığı görülmüştür.

Üçüncü bölümde ise yerel yönetimlerin yerel basın ile sıkı ilişkisi ve bunun gazetecilik yönünden yarattığı problemler, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Kocaeli Gazetesi’nde çıkan iletilerinin aktarılma şekli üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır. İçerik çözümleme yöntemi ile taranan üç gazeteden (Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat, Kocaeli) elde edilen bulgular ve gazetelerin idarecilerinden alınan görüşler neticesinde yerel yönetimler ile yerel basın arasında karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan bir iletişim olduğu sonucu desteklenmiştir.

Araştırmanın neticesine göre; yerel yönetimler, yerel basını bir halkla ilişkiler aracı olarak kullanmaktadır.

Yerel yönetimler yerel basını etkili bir propaganda aracı olarak kullanmaktadır.

Yerel yönetimlerin basın yayın birimlerinden gönderilen haberler gazetelerde ağırlıklı olarak doğrudan ve olumlu olarak yer almaktadır. Haberler sadece gazete sütununa sığması için başlıkta ve metinde kısaltmalar şeklinde değişikliğe uğramıştır. İçerikte bir farklılaşma, bir gazeteci dokunuşu yoktur.

Günlük gazetelerde çalıştırılacak yeterli kadro yoktur. Belediye haberlerinin bu kadar fazla yer almasının nedenlerinden biri de budur.

Belediyenin Basın Yayın Bürosu’nun gazetelere iletileri ulaştıran ekibi oldukça güçlü, deneyimli ve işini bilen personelden oluşmaktadır. İletilerin bir haber mantığıyla hazırlanması ve gazetelerin beklentilerini karşılaması dolayısıyla doğrudan sayfalarda yerini aldığı üç gazetenin idarecisi tarafından da desteklenmiştir.

Kaynakça

1. Kitaplar

- Alemdar, Korkmaz (2009). Türkiye’de Kitle İletişimi Dün, Bugün, Yarın. Ankara: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Aydın, Murat (2008). Sosyal Politika Ve Yerel Yönetimler. İstanbul: Yedirenk Yayınları
- Aygün, Zehra (2010). Kamu Yönetimi. İstanbul: Kumsaati Yayıncılık
- Bingöl, Yazıcı, Ersin Yazıcı, Tahir Büyükkakın. (2013) İl Sınırında Büyükşehir Modeli; Kocaeli Deneyimi. Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları
- Bülbül, Rıdvan (2000). Halkla İlişkiler Ve Tanıtım. Konya: Nobel Yayın
- Canpolat, Nesrin (2012). Geçmişten Günümüze Örneklerle Türkiye’de Halkla İlişkilerin Gelişimi. İstanbul: Seçkin Yayıncılık
- Demir, Vedat (2006). Medya Etiği. İstanbul: Beta Basım.
- DEMİR, Vedat (2007). Türkiye’de Medya Ve Siyaset İlişkisi. İstanbul: Beta Yayıncılık
- Değirmencioğlu, Gürsoy (2007) Yeni İletişim Teknolojilerinin Yerel Basına Sunduğu Olanaklar Ve Kocaeli Yerel Gazetelerinin İnternet Sayfaları Üzerine Bir Değerlendirme. Türkiye’de Yerel Basın. Editör: Suat Sezgin. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Duman, Harun Haluk (2007). Osmanlı Döneminde Yerel Basın. Türkiye’de Yerel Basın. Editör: Suat Sezgin. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Erdoğan, İrfan (2008). Teori Ve Pratikte Halkla İlişkiler. Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Erinç, Orhan (2007). Yerel Medyanın Tarihsel Gelişimi Ve Geleceği. Türkiye’de Yerel Basın. Editör: Suat Sezgin. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Girgin, Atilla (2000). Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etiği. İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Girgin, Atilla (2001). Türk Basın Tarihi’nde Yerel Gazetecilik. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Kazancı, Metin (1997). Kamuda Ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları
- KELEŞ, Ruşen (2000). Yerinden Yönetim Ve Siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi,
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, (2017). Faaliyet Raporu. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Kurumsal Gelişim Dairesi Başkanlığı Yayınları, Kocaeli
- Koçak, Yüksel (2008). Karşılaştırmalı Yerel Yönetimler. Ankara: Orion Kitabevi
- Mutlu, Oya (2007). Vatandaş Gazeteciliği Kavramı ve Türkiye’de Uygulamaları. Türkiye’de Yerel Basın. Editör: Suat Sezgin. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Özgen, Murat. (2000). Türkiye’de Basının Gelişimi ve Sorunları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Öztürk, Azim (1997). 21. Yüzyıl Türkiye’si İçin Yerel Yönetim Modeli. İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları

Saran, Ulvi (2004). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma. Ankara: Atlas Yayıncılık

Şener, Sami (1992). Halkla İlişkiler. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Yayınları

Şimşek, Sedat (2007). Kocaeli Basın Tarihi. Kocaeli: Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları

Topuz, Hıfzı (2011). II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

2. Makale ve Bildiriler

Faraç, Mehmet (1999). Türkiye'deki Yerel Basın Hakkında Genel Bilgi. İstanbul: 2. Yerel Gazetecilik Semineri

(<http://www.jurnal.net/arastirma/2008/11/18/turkiye-de-yerel-basin.htm>)

Tunçer, Polat (2012). Küreselleşme, Yerelleşme Ve Türkiye'de Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi, Türk İdare Dergisi. Sayı 475: 131-145

Yörükoğlu, Fuat (2012). Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci. Mevzuat Dergisi. Sayı 135: 1-16

Ajans Press (2018) "Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri ve İştirakleri Medya Analiz Raporu" İstanbul (10.02.2018)

3. Elektronik Kaynaklar

Türkiye İstatistik Kurumu (2017)

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24673> (11.03.2018)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (2009)

<https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/birimler/basin-yayin-ve-halkla-iliskiler-dairesi-baska/1/gorev-tanimi> (9 Mart 2018)

Medya İstasyonu (2013) <http://medyaistasyonu.blogspot.com.tr/2013/04/advertorial-reklamlar-onem-kazanyor.html> (8 Mart 2018)

EK1:Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın Biriminden giden haber bülteni örneği

... HABER BÜLTENİ... HABER BÜLTENİ... HABER BÜLTENİ...

01 Şubat 2018
Perşembe

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, daha verimli ve kaliteli ürün yetiştirilmesi için çiftçilere eğitimler veriyor

Büyükşehir'den çiftçilere eğitim

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, çiftçinin topraktan pazara yanında yer alıyor. Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde tarım ve hayvancılık konularında çiftçilere yönelik uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Köylerde bilinci ve verimi arttırmak adına Büyükşehir'in görevlendirdiği ziraat mühendisleri ve veteriner hekimler yerinde hizmet veriyor.

EĞİTİM VE SEMİNERLER

Çiftçilerin tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında, mevcut alışkanlıklarını terk etmeleri, bilgilerini güncellemeleri ve modern yöntemleri benimsemeleri amacıyla eğitim seminerleri uygulanıyor. Köylerin üretim yapıları ve taleplerini göz önünde bulundurarak uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Çiftçilere verilen eğitimler arasında toprak analizi ve hazırlığı, tohumluk seçimi hastalık ve zararları, sertifikalı tohum kullanmanın önemi, yem bitkisi yetiştiriciliği, yem bezelyesi yetiştiriciliği, ceviz, fındık, buğday yetiştiriciliği konuları bulunuyor.

HER İLÇEDE VERİLECEK

Kandıra ilçesinin Kaymaz Araman köyünde verilen eğitime, civardaki Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli Köyleri de katıldı. Eğitimler köy konakları ve okullarda veriliyor. Eğitim materyalleri, eğitim merkezleri haline getirilen okullara ve köy konaklarına adapte ediliyor. Eğitimler bu merkezlerde örnek sera, bahçe ve benzeri üretim alanlarında uygulamalı olarak yapılıyor. Eğitimlere katılan çiftçilere, 24 ayrı başlıkta çiftçilikle alakalı bilgilendirme broşürleri dağıtılıyor. Seminer ve eğitimler, ilçelerde yetiştirilen ürün çeşidine ve yetiştirme şekline göre değişiyor. İlk olarak Kandıra, Başiskele ve Kartepe ilçelerine bağlı olan köylerde verilen eğitimler diğer ilçelerde de devam edecek.

Bülten No:184

EK2: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden Gelen Haberin Özgür Kocaeli Gazetesi'nde Yer Alış Biçimi (2 Şubat 2018-Sayfa 4)

Büyükşehir, çiftçi eğitiminde

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, çiftçinin topraktan pazara yanında yer alıyor. Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde tarım ve hayvancılık konularında çiftçilere yönelik uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Köylerde bilinci ve verimi arttırmak adına Büyükşehir'in görevlendirildiği ziraat mühendisleri ve veteriner hekimler yanında hizmet veriyor. **EĞİTİM VE SEMİNERLER SÜRÜYOR** Çiftçilerin tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında, mevcut alışkanlıklarını terk etmeleri, bilgilerinin güncellemeleri ve modern yöntemleri benimsemeleri amacıyla eğitim seminerleri uygulanıyor. Köylerin üretim yapıları ve taleplerini göz önünde bulundurarak uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Çiftçilere verilen eğitimler arasında toprak analizi ve hazırlığı, tohumluk seçimi

hastalık ve zararları, sertifikalı tohum kullanmanın önemi, yem büküsü yetiştiriciliği, yem besleyici yetiştiriciliği, ceviz, fındık, buğday yetiştiriciliği konuları bulunuyor. **HER İLÇEDE VERİLECEK** Kandira Kaymaz Araman köyünde verilen eğitime, civardaki Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli Köyleri de katıldı. Eğitimler köy konakları ve okullarda veriliyor. Eğitim materyalleri, eğitim merkezleri haline getirilen okullara ve köy konaklarına adapte ediliyor. Eğitimler bu merkezlerde örnek sera, bahçe ve benzeri üretim alanlarında uygulamalı olarak yapı-

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin çiftçilere yönelik eğitimleri Kandira Kaymaz Araman'da verildi. Çiftçiler, 24 ayrı başlıktaki konularla ilgili bilgilendirildi.

lıyor. Eğitimlere katılan çiftçilere, 24 ayrı başlıkta çiftçilikle alakalı bilgilendirme broşürleri dağıtılıyor. Seminer ve eğitimler, ilçelerde yetiştirilen ürün çeşidine ve yetiştirme şekline göre değişiyor. İlk olarak Kandira, Başiskele ve Kartepe ilçelerine bağlı olan köylerde verilen eğitimler diğer ilçelerde de devam edecek.

Kandira'daki eğitime Kaymaz Araman'ın yanı sıra, Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli köylerinden de katılım oldu.

EK2: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden Gelen Haberin Kocaeli Demokrat Gazetesi'nde Yer Alış Biçimi (2 Şubat 2018-Sayfa 5)

demokrat
kocaeli

KENT

Büyükşehir'den Çiftçilere Eğitim

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, daha verimli ve kaliteli ürün yetiştirilmesi için çiftçilere eğitimler veriyor. Kandıra'nın Kaymaz Araman Köyü'nde verilen eğitime, civardaki Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli Köyleri de katıldı

Uğur ULUSOY

KOCAELİ Büyükşehir Belediyesi, çiftçinin topraktan pazara yanında yer alıyor. Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde tarım ve hayvancılık konularında çiftçilere yönelik uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Köylerde bilinci ve verimi arttırmak adına Büyükşehir'in görevlendirdiği ziraat mühendisleri ve veteriner hekimler yerinde hizmet veriyor. Çiftçilerin tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında mev-

cut alışkanlıklarını terk etmeleri, bilgilerini güncellemeleri ve modern yöntemleri benimsemeleri amacıyla eğitim seminerleri uygulanıyor.

HER İLÇEDE VERİLECEK

Çiftçilere verilen eğitimler arasında toprak analizi ve hazırlığı, tohumluk seçimi hastalık ve zararları, sertifikalı tohum kullanmanın önemi, yem bitkisi yetiştiriciliği, yem bezelyesi yetiştiriciliği, ceviz, fındık, buğday yetiştiriciliği konuları bulunuyor. Kandıra'nın Kaymaz Ara-

man Köyü'nde verilen eğitime, civardaki Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli Köyleri de katıldı. Eğitimler köy konakları ve okullarda veriliyor. Eğitimler bu merkezlerde örnek sera, bahçe ve benzeri üretim alanlarında uygulamalı olarak yapılıyor. Eğitimlere katılan çiftçilere, 24 ayı başlıkta çiftçilikle alakalı bilgilendirme broşürleri dağıtılıyor. Seminer ve eğitimler, ilçelerde yetiştirilen ürün çeşidine ve yetiştirme şekline göre değişiyor.

Köylerin üretim yapıları ve taleplerini göz önünde bulundurarak uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor.

İlk olarak Kandıra, Başiskele ve Kartepe ilçelerine bağlı olan köylerde verilen eğitimler diğer ilçelerde de devam edecek.

EK4: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nden Gelen Haberin Kocaeli Gazetesi'nde Yer Alış Biçimi (2 Şubat 2018-Sayfa 5)

Büyükşehir'den çiftçilere eğitim

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, daha verimli ve kaliteli ürün yetiştirilmesi için çiftçilere eğitimler veriyor

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, çiftçinin topraktan pazara yanında yer alıyor. Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde tarım ve hayvancılık konularında çiftçilere yönelik uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleniyor. Köylerde bilinci ve verimi arttırmak adına Büyükşehir'in görevlendirdiği ziraat mühendisleri ve veteriner hekimler yerinde hizmet veriyor.

EĞİTİM VE SEMİNERLER

Çiftçilerin tarımsal ve hayvansal yetiştiricilik konularında, mevcut alışkanlıklarını terk etmeleri, bilgilerini güncellemeleri ve modern yöntemleri benimsemeleri amacıyla eğitim seminerleri uygulanıyor. Köylerin üretim yapıları ve taleplerini göz önünde bulundurarak uygulamalı eğitim ve seminerler düzenleni-

yor. Çiftçilere verilen eğitimler arasında toprak analizi ve hazırlığı, tohumluk seçimi hastalık ve zararlıları, sertifikalı tohum kullanmanın önemi, yem bitkisi yetiştiriciliği, yem bezelyesi yetiştiriciliği, ceviz, fındık, buğday yetiştiriciliği konuları bulunuyor.

HER İLÇEDE VERİLECEK

Kandıra ilçesinin Kaymaz Araman köyünde verilen eğitime, civardaki Mülkşehsuvar Selimköy, Hıdırlar ve Ömerli Köyleri de katıldı. Eğitimler köy konakları ve okullarda veriliyor. Eğitim materyalleri, eğitim merkezleri haline getirilen okullara ve köy konaklarına adapte ediliyor. Eğitimler bu merkezlerde örnek sera, bahçe ve benzeri üretim alanlarında uygulamalı olarak yapılıyor. Eğitimlere katılan çiftçilere, 24 ayrı başlıkta çiftçilikle alakalı

bilgilendirme broşürleri dağıtılıyor. Seminer ve eğitimler, ilçelerde yetiştirilen ürün çeşidine ve yetiştirme şekline göre değişiyor. İlk olarak Kandıra, Başiskele ve Kartepe ilçelerine bağlı olan köylerde verilen eğitimler diğer ilçelerde de devam edecek.

ÖZGEÇMİŞ

Semiha Lavas Özkol, 15.08.1983 tarihinde Zonguldak'ta dünyaya geldi. İlk öğrenimini Zonguldak Bahçelievler İlköğretim Okulu, orta öğrenimini Zonguldak Dumlupınar İlköğretim Okulu'nda, lise öğrenimini ise Zonguldak Atatürk Lisesi'nde tamamladı. 2002 yılında başladığı Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nden 2006 yılında mezun oldu.

2015 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı.

Meslek hayatı okuldan önce başlayan Semiha Lavas Özkol, okul dönemini de içine alan 2002 ile 2008 yılları arasında birçok ulusal ve yerel gazetede çalıştı. Muhabirlik, editörlük, haber müdürlüğü, bir dış yapım ajansında yapım koordinatörlüğü yaptı. 2008 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi'nde çalışmaya başlayan Semiha Lavas Özkol, kurum içinde gazete, dergi direktörü, haber editörlüğü gibi görevlerin yanı sıra Haber Şefliği yaptı. Halen aynı kurumda metin yazarı olarak görevine devam etmektedir.